VALMIERAS NOVADS.

VALMIERAS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMS

Paskaidrojuma raksts

SATURS

IEVADS....4

1. ĪSS NOVADA RAKSTUROJUMS....6

2. SPĒKĀ ESOŠO PAŠVALDĪBAS TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTU IZVĒRTĒJUMS....9

2.1. SPĒKĀ ESOŠO TERITORIJAS PLĀNOJUMU ĪSTENOŠANAS IZVĒRTĒJUMS 9

2.1.1. Apbūves parametri spēkā esošajos teritorijas plānojumos 11

2.1.2. Funkcionālais zonējums spēkā esošajos teritorijas plānojumos 11

2.1.3. Teritorijas ar īpašiem noteikumiem 14

3. TERITORIJAS PLĀNOJUMA RISINĀJUMU APRAKSTS 18

3.1. APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA 18

3.1.1. Esošā situācija un risinājumi 19

3.2. FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS 28

3.3. TERITORIJAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM 34

3.4. AINAVU TELPAS UN STRUKTŪRA 34

3.4.1. Esošā situācija 35

3.4.2. Ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN5) 36

3.5. ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS, TO ZONĒJUMS, AIZSARDZĪBA UN IZMANTOŠANA 47

3.5.1. Esošā situācija 47

3.5.2. Risinājumi 53

3.6. KULTŪRVĒSTURISKAIS MANTOJUMS 54

3.6.1. Esošā situācija 54

3.6.2. Risinājumi 57

3.7. VIETĒJAS NOZĪMES KULTŪRVĒSTURISKĀS UN DABAS TERITORIJAS (TIN4) 57

3.7.1. Esošā situācija 58

3.7.2. Risinājumi 58

3.8. TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA UN TĀS ATTĪSTĪBA 59

3.8.1. Esošā situācija 60

3.8.2. Vietējas nozīmes infrastruktūras attīstības teritorijas (TIN7) 61

3.8.3. Risinājumi 62

3.9. INŽENIERTĪKLI UN OBJEKTI, MELIORĀCIJAS SISTĒMAS 62

3.9.1. Esošā situācija 64

3.9.2. Risinājumi ... 73
3.10. VĒJA ELEKTROSTACIJU, PARKU UN SAULES PARKU ATTĪSTĪBA ... 74
3.10.1. Vēja elektrostaciju un vēja parku plānošana ... 74
3.10.2. Risinājumi teritorijas plānojumā ... 77
3.10.3. Saules parku attīstība ... 84
3.12.4. Ieteikumi TIAN attiecībā uz VES un saules parku izvietošanu ... 87
3.11. PUBLISKIE ŪDEŅI, LAUKSAIMNIECĪBĀ UN MEŽSAIMNIECĪBĀ IZMANTOJAMĀS ZEMES ... 88
3.11.1. Esošā situācija – publiskie ūdeņi ... 88
3.11.2. Esošā situācija - meži ... 92
3.11.3. Esošā situācija – lauksaimniecībā izmantojamās zemes ... 96
3.11.4. Risinājumi ... 99
3.12. DERĪGIE IZRAKTEŅI ... 99
3.12.1. Esošā situācija ... 101
3.12.2. Risinājumi derīgo izrakteņu ieguves plānošanā ... 103
3.13. NACIONĀLO INTEREŠU OBJEKTI ... 104
3.13.1. Esošā situācija ... 104
3.13.2. Risinājumi ... 105
3.14. PIESĀRŅOTĀS UN POTENCIĀLI PIESĀRŅOTĀS TERITORIJAS ... 106
3.14.1. Esošā situācija ... 107
3.14.2. Risinājumi ... 109
3.15. RŪPNIECISKO AVĀRIJU RISKA OBJEKTI ... 109
3.15.1. Risinājumi rūpniecisko avāriju risku objektu plānošanai ... 113
3.16. AIZSARGJOSLAS ... 113
3.16.1. Applūstošās teritorijas ... 115
3.16.2. Esošā situācija ... 116
3.16.2. Risinājumi ... 119
3.17. VALSTS ROBEŽA ... 119

IEVADS

Valmieras novada teritorijas plānojums (turpmāk – Teritorijas plānojums) ir vietējās pašvaldības ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, tajā skaitā funkcionālais zonējums, publiskā infrastruktūra, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kā arī citi teritorijas izmantošanas nosacījumi un kurš tiek izstrādāts visai Valmieras novada administratīvajai teritorijai.[1]

Pašvaldību likuma 4.pantā noteiktās pašvaldības autonomās funkcijas ietver zemes izmantošanas un apbūves noteikšanu saskaņā ar pašvaldības teritorijas plānojumu.[2] Saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12.pantu vietējās pašvaldības kompetence ir izstrādāt un apstiprināt teritorijas plānojumu[3].

Valmieras novada teritorijas plānojuma izstrāde uzsākta pamatojoties uz Valmieras novada pašvaldības domes 2022. gada 24.novembra sēdes lēmumu Nr.713 "Par Valmieras novada teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu" (protokols Nr.22, 25.§)[4].

Teritorijas plānojuma robeža ir Valmieras novada administratīvā teritorija – 31 teritoriālā vienība – 5 pilsētas – Valmieras valstspilsēta, Mazsalaca, Rūjiena, Seda, Strenči un 26 pagasti – Bērzaines, Brenguļu, Burtnieku, Dikļu, Ēveles, Ipiķu, Jeru, Jērcēnu, Kauguru, Kocēnu, Ķoņu, Lodes, Matīšu, Mazsalacas, Naukšēnu, Plāņu, Ramatas, Rencēnu, Sēļu, Skaņkalnes, Trikātas, Vaidavas, Valmieras, Vecates, Vilpulkas, Zilākalna pagasts (izveidots pēc 2021. gada 1.jūlija administratīvi teritoriālās reformas).

Teritorijas plānojuma izstrādes mērķis ir nodrošināt vienotu prasību noteikšanu Valmieras novada administratīvajā teritorijā teritorijas izmantošanai un apbūvei, tajā skaitā funkcionālo zonējumu, publisko infrastruktūru, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, kā arī citus teritorijas izmantošanas nosacījumus, radot priekšnoteikumus ilgtspējīgai, efektīvai un racionālai Valmieras novada teritorijas un tās resursu izmantošanai, balstītus uz Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2022.-2038. gadam (turpmāk – Valmieras novada IAS), noteikto telpiskās attīstības perspektīvu, un ievērojot Attīstības plānošanas sistēmas likumā un Teritorijas attīstības plānošanas likumā nostiprinātos teritorijas attīstības plānošanas principus.

Nodrošinot plānošanas pēctecību, Teritorijas plānojumā izvērtēti un ņemti vērā līdz 2021. gada 1.jūlijam astoņi pastāvošo pašvaldību ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumenti:

- Beverīnas novada teritorijas plānojums 2012.-2024. gadam
- Burtnieku novada teritorijas plānojums 2012.-2024. gadam
- Kocēnu novada teritorijas plānojums 2014.-2025. gadam
- Mazsalacas novada teritorijas plānojums 2013.-2025. gadam
- Naukšēnu novada teritorijas plānojums 2013.-2025. gadam
- Rūjienas novada teritorijas plānojums 2012.-2024. gadam
- Strenču novada teritorijas plānojums 2012.-2023. gadam
- Valmieras pilsētas teritorijas plānojums (no 2017. gada)

[1] Teritorijas attīstības plānošanas likuma 1.panta pirmās daļas 8.punkts. https://likumi.lv/ta/id/238807-teritorijas-attistibas-planosanas-likums
[2] Pašvaldību likuma 4.pants pirmās daļas 15.punkts https://likumi.lv/ta/id/336956-pasvaldibu-likums
[3] Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12.panta pirmā daļa https://likumi.lv/ta/id/238807-teritorijas-attistibas-planosanas-likums
[4] https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_25811

Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, apvienojot bijušo Beverīnas novadu, Burtnieku novadu, Kocēnu novadu, Mazsalacas novadu, Naukšēnu novadu, Rūjienas novadu, Strenču novadu un Valmieras pilsētu, ir izveidots Valmieras novads, radot nepieciešamību izstrādāt jaunu (vienotu) teritorijas plānojumu.

Teritorijas plānojuma vajadzībām sagatavoti šādi tematiskie pētījumi / plāni:

- Transporta infrastruktūra un tās attīstība – sagatavots kā atsevišķs sējums
- Apdzīvojuma struktūra, pilsētu un ciemu telpiskā attīstība
- Ainavu telpas un struktūra - sagatavots kā atsevišķš sējums
- Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, to zonējums
- Kultūrvēsturiskais mantojums
- Lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamās zemes
- Derīgie izrakteņi
- Publiskie ūdeņi
- Apgrūtinātās teritorijas un objekti
- Rūpniecisko avāriju riska objekti
- Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas
- Inženiertīklu apgāde un meliorācijas sistēmas
- Vēja un saules elektrostaciju parku telpiskā attīstība
- Nacionālo interešu objekti

Paskaidrojuma rakstam kā atsevišķs sējums ir sagatavoti Pielikumi, kur apkopoti dati un tematiskie attēli par dažādām tēmām.

1. ĪSS NOVADA RAKSTUROJUMS

Teritorijas novietojums un platība

Valmieras novads atrodas Latvijas ziemeļaustrumu daļā, Vidzemes reģionā. Kopējā novada platība ir 2 946 km^2. Novads robežojas ar Limbažu, Cēsu, Valgas un Smiltenes novadiem. Novads ziemeļos robežojas ar Igaunijas Republiku.

Administratīvā un teritoriālā struktūra

Ar 2021. gada administratīvo reformu Valmieras novadā ir apvienoti bijušie novadi: Beverīnas novads, Burtnieku novads, Kocēnu novads, Mazsalacas novads, Naukšēnu novads, Rūjienas novads un Strenču novads. Valmieras novadu administratīvi veido 5 pilsētas (Valmiera, Rūjiena, Mazsalaca, Seda, Strenči) un 26 pagasti: Bērzaines, Brenguļu, Burtnieku, Dikļu, Ēveles, Ipiķu, Jeru, Jērcēnu, Kauguru, Kocēnu, Ķoņu, Lodes, Matīšu, Mazsalacas, Naukšēnu, Plāņu, Ramatas, Rencēnu, Sēļu, Skaņkalnes, Trikātas, Vaidavas, Valmieras, Vecates, Vilpulkas, Zilākalna. Novadā izveidojušās arī 7 pagastu apvienības: Brenguļu, Kauguru un Trikāta apvienība; Mazsalacas apvienība; Rūjienas apvienība; Naukšēnu apvienība; Kocēnu apvienība; Burtnieku apvienība; Strenču apvienība.

Iedzīvotāji

Novadā 2025.gada sākumā bija deklarēti 53009 iedzīvotāji (PMLP dati uz 01.01.2025). 45,6 % jeb 24 200 tieši Valmieras pilsētā. Pārējās pilsētās iedzīvotāju skaits: Rūjiena – 2653; Mazsalaca – 1143; Seda – 1190; Strenči – 1025. No pagastiem iedzīvotāju skaita ziņā lielākais ir Valmieras pagasts ar 3307 iedzīvotājiem, kam seko Kocēnu pagasts ar 2869 iedzīvotājiem un Rencēnu pagasts ar 1351 iedzīvotājiem.

Lielākie ciemi pēc iedzīvotāju skaita uz 2025. gada sākumu ir: Valmiermuiža, kas ir arī Valmieras pagasta centrs – 2406 iedzīvotāji; Kocēni – 909 iedzīvotāji; Zilaiskalns – 742 iedzīvotāji; Naukšēni – 577 iedzīvotāji; Rencēni – 511 iedzīvotāji.

Demogrāfiskie rādītāji, saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem, kas atspoguļoti tabulā Nr.1., liecina par sabiedrības novecošanos – palielinājies iedzīvotāju skaits virs darbspējas vecuma, samazinājies darbspējas vecuma un zem tā iedzīvotāju skaits novadā.

Tabula Nr. 1 Iedzīvotāji pēc dzimuma, tautības, ģimenes stāvokļa un pa galvenajām vecuma grupām reģionos, valstspilsētās, novados attiecīgā gada sākumā

	2022	**2023**	**2024**	**2025**
Līdz darbspējas vecumam	*8 419*	*8 469*	*8 269*	*8 109*
Darbspējas vecumā	*30 834*	*31 408*	*31 111*	*30 642*
Virs darbspējas vecuma	*11 546*	*11 600*	*11 686*	*11 896*

Īpašumu struktūra

Pēc zemes sadalījuma lietošanas veidos uz 2025. gada 1. janvāri 148253 ha jeb aptuveni 50% Valmieras novada aizņem meži, 97698 ha jeb 33,2% aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ), kas tālāk izdalāmas aramzemēs (69207 ha), pastāvīgās pļavās (15994 ha), ganību platībās (11355 ha). LIZ teritorijas kopš 2021.gada ir samazinājušās, daļēji apmežošanās dēļ, jo novērojams mežu platību pieaugums.

Valmieras novadā 2024. gadā kopā ir 21 000 mājsaimniecību, mājsaimniecību skaits kopš administratīvo teritoriju reformas 2021.gadā ir audzis. Vidējais personu skaits mājsaimniecībās uz 2024.gadu ir 2,35 personas, kas ir sarukums salīdzinot ar 2021. gadu (CSP dati, 2024).

Ekonomika

Iekšzemes kopprodukts uz 1 iedzīvotāju 2022. gadā novadā bija 15 555 eiro, kas Latvijā bija 7. labākais rādītājs.

Uz 2025. gada 30. aprīli, bezdarba līmenis Valmieras novadā bija 2,7%, kas ir par 1,1 % zemāks kā valstī (3,8 %). Valmieras pilsēta bezdarba līmenis ir vēl zemāks (2,3 %). Tie ir zemākie bezdarba rādītāji Vidzemes reģionā.

2025.gada pirmajā pusē Valmieras novadā Uzņēmumu reģistra reģistros kopumā reģistrēti 5277 aktīvi subjekti, kur sadalījumā pa tiesiskajām formām 52% ir sabiedrības ar ierobežotu atbildību (SIA), 24% zemnieku saimniecības (ZEM), 12% biedrības (BDR), 5% individuālie uzņēmumi (INM), 4% individuālie komersanti (IK), utt.

Pēc darbības veidiem, vairāk nekā 45% no uzņēmumiem nodarbojas ar lauksaimniecību (augkopība, lopkopība, graudaugu un pākšaugu audzēšana, u.c.)

Pēc "Lursoft" statistikas datiem, Valmieras novadā aktīvi darbojas 10 uzņēmumi, kuru apgrozījums 2024. gadā bija vairāk par 10 milj. EUR. 2024. gadā 5 lielākie uzņēmumi novadā (ar lielāko gada apgrozījumu):

- KOOPERATĪVĀ SABIEDRĪBA "VAKS" (augkopības papilddarbības) – 131,47 milj. EUR;
- SIA "Vidzemes slimnīca" (slimnīcu darbība) – 30,53 milj. EUR;
- SIA "VALPRO" (cilindrisku metāla trauku un konteineru ražošana) – 19,07 milj. EUR;
- SIA "BONO ENERGY" (kokmateriālu, būvmateriālu un sanitārtehnikas ierīču vairumtirdzniecība) – 18,05 milj. EUR;
- SIA "ZAAO" (atkritumu savākšana (izņemot bīstamos atkritumus) – 15,4 milj. EUR.

Valmiera valsts un reģiona plānošanas stratēģijās pozicionēta kā Vidzemes biznesa centrs. Pašvaldība aktīvi darbojas, lai nodrošinātu novadā labvēlīgu vidi uzņēmējdarbībai, īpaši ātri attīstās ražošanas nozare, piemēram, Valmieras novadā atrodas stikla šķiedras diegu pārstrādes rūpnīca, tiek ražotas metāla konstrukcijas, koka logi un durvis, biometāns. Novadā tiek attīstīts arī nacionālas nozīmes industriālais parks.

Transports un sasniedzamība

Valmieras novada valsts autoceļu tīklu veido valsts galvenais autoceļš A3 Inčukalns – Valmiera – Igaunijas robeža (Valka), kas ir arī Eiropas transporta (TEN-T) autoceļu pamattīklā, kā arī 11 valsts reģionālie autoceļi (P11, P15, P16, P17, P18, P20, P21, P22, P23, P25, P26), kas nodrošina sasniedzamību ar apkārtējiem novadiem un Igaunijas republiku.

Līdz Rīgai no Valmieras jāmēro aptuveni 107 km, no Rūjienas kā arī no Mazsalacas ~ 184 km, no Sedas 164 km un no Strenčiem 162 km.

Sasaistei ar Rīgu pieejams arī vilciens maršrutā Rīga – Valka – Rīga. Maršrutā ietilpst pieturas arī Sedas un Strenču pilsētās. Pārējā novada teritorijā kalpo autobusa transports dažādos maršrutos, nodrošinot sabiedrisko transportu gan novada robežās, gan starp

novadiem. Taču sabiedriskā transporta pieejamība lauku teritorijās joprojām ir nepietiekoša.

Inženiertīkli un objekti

Valmieras novadā ir pieejami centralizēti siltumapgādes, kanalizācijas un ūdensapgādes pakalpojumi lielākajā daļā apdzīvoto vietu. Valmieras novadu šķērso arī atjaunota 330 kV elektrolīnija, savienojumā ar Igaunijas Republiku, kā arī dabasgāzes vadi. Novads pastāvīgi uzlabo inženiertehniskos risinājumus un komunikācijas, ir attīstījis vienu no Latvijā modernākajām un pilnvērtīgākajām atkritumu apsaimniekošanas sistēmām, ko ievieš SIA ''ZAAO''.

Dabas resursi

Valmieras novads ir bagāts ar dabas vērtībām, kas tiek izceltas arī valsts un reģiona līmeņa plānošanas dokumentos. Tas atspoguļojas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪADT) platībās Valmieras novadā – lielāko novada daļu aizņem Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, kurā atrodas arī vairāki dabas liegumi. Novada dienvidos iestiepjas arī Gaujas nacionālais parks un lielāko daļu pārējās novadam cauri plūstošās Gaujas upes teritoriju aizsargā Aizsargājamo ainavu apvidus ''Ziemeļgauja''. Kopumā novadā ir 16 ĪADT no kurām 14 ir Eiropas nozīmes Natura 2000 teritorijas. Arī ES nozīmes biotopi Valmieras novadā veido lielu daļu teritorijas – 9,1 %.

Kultūrvēsturiskais mantojums

Kultūrvēsturiskais mantojums Valmieras novadā ir bagātīgs, atrodami 216 nekustamie valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi, no kuriem 113 ir arheoloģijas, 64 arhitektūras, 33 mākslas pieminekļi un 6 vēsturiskas notikuma vietas. Kultūras pieminekļi atrodami visā novadā vienmērīgi. Daudzi no pieminekļiem ir nozīmīgi arī tūrisma nozarei novadā, tai skaitā Oleru muiža ar parku, Kokmuižas pils.[5]

Tūrisms un publiskā ārtelpa

Valmieras novadā starp populārākajiem tūrisma objektiem ir Gaujas Stāvo krastu Sajūtu parks, Valmieras Sv. Sīmaņa baznīca, Valmieras muzejs un Livonijas ordeņa pilsdrupas, Sietiņiezis, Valmiermuižas alus darītava, Beverīnas koka skulptūru parks un labirinti un citi. Novads tūrismam ir interesants ainavas, kultūras un dabas vērtību dēļ. Valmieras novada publiskā ārtelpa piedāvā daudzveidīgas un interesantas vietas un mūsdienīgu infrastruktūru, labiekārtotas atpūtas vietas pie ūdensobjektiem, aktīvās atpūtas parki, piemēram, ''Mežs'', kā arī pieejamu sporta infrastruktūru.

Valmieras novadā tūrismam nozīmīgu lomu spēlē Gaujas nacionālā parka tūrisma biedrība ''Enter Gauja''.

[5] https://visit.valmiera.lv/

2. SPĒKĀ ESOŠO PAŠVALDĪBAS TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTU IZVĒRTĒJUMS

2.1. SPĒKĀ ESOŠO TERITORIJAS PLĀNOJUMU ĪSTENOŠANAS IZVĒRTĒJUMS

Pēc 2021.gada 1.jūlija administratīvi teritoriālās reformas, Valmieras novada administratīvajā teritorijā spēkā ir astoņi teritorijas plānojumi atbilstoši bijušajiem Beverīnas, Burtnieku, Kocēnu, Mazsalacas, Naukšēnu, Rūjienas, Strenču novadiem un Valmieras pilsētai (skatīt tabulu Nr.2).

Tabula Nr. 2 Spēkā esošie teritorijas plānojumi Valmieras novada administratīvajā teritorijā

Beverīnas novada teritorijas plānojums 2012. – 2024. gadam (1.0 redakcija) (turpmāk – Beverīnas novada TP) Izstrādātājs: SIA Ķemers Business and Law Company	Beverīnas novada domes saistošie noteikumi Nr. 12/2012 "Beverīnas novada teritorijas plānojuma 2012.-2024. gadam grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi". Apstiprināti ar Beverīnas novada pašvaldības 2012. gada 31.oktobra lēmumu (prot. Nr.16, 11 §). Pieejams - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_68
Burtnieku novada teritorijas plānojums 2012. – 2024.gadam (1.0 redakcija) (turpmāk – Burtnieku novada TP) Izstrādātājs: SIA "Geo Consultants"	Burtnieku novada pašvaldības 19.09.2012. saistošie noteikumi Nr. 10/2012 "Burtnieku novada teritorijas plānojuma 2012. - 2024. gadam grafiskā daļa, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi". Apstiprināts ar Burtnieku novada pašvaldības 2012. gada 15.augusta domes sēdes lēmumu Nr. 329 (protokols Nr.10, 2.punkts). Veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk – SIVN). Pieejams - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_66
Kocēnu novada teritorijas plānojums 2014.-2025. gadam (1.0 redakcija) (turpmāk – Kocēnu novada TP) Izstrādātājs: SIA "Projekts 3i"	Kocēnu novada domes saistošie noteikumi Nr. 32/2013 "Kocēnu novada teritorijas plānojuma 2014.-2025. gadam grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi". Apstiprināti ar Kocēnu novada domes 2013. gada 13.novembra lēmumu (prot. Nr.6, 1.§). Veikts SIVN. Pieejams - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_221
Mazsalacas novada teritorijas plānojums 2013.-2024. gadam (1.0 redakcija)	Mazsalacas novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr.8 "Mazsalacas novada teritorijas plānojuma 2013.-2024. gadam grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi".

(turpmāk – Mazsalacas novada TP) Izstrādātājs: SIA "Livland Group"	Apstiprināti ar Mazsalacas novada pašvaldības 2013. gada 17.jūlija lēmumu (sēdes protokols Nr.15., 16). Pieejams - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_72
Naukšēnu novada teritorijas plānojums 2013. – 2025.gadam (turpmāk – Naukšēnu novada TP) Izstrādātājs: SIA ''Grupa 93''	Naukšēnu novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr.5/2013 '' Naukšēnu novada teritorijas plānojuma 2013. – 2025 .gadam. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi un Grafiskā daļa'' Apstiprināti ar Naukšēnu novada domes '' 2013.gada 15.maija sēdes lēmumu /protokols Nr.6, 8.§'' Pieejams - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_70
Rūjienas novada teritorijas plānojums 2012.-2024. gadam (1.0 redakcija) (turpmāk – Rūjienas novada TP) Izstrādātājs: SIA "Grupa 93"	Rūjienas novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr.9 "Par Rūjienas novada teritorijas plānojumu 2012.-2024.gadam". Apstiprināti ar Rūjienas novada pašvaldības 2012.gada 19.jūlija lēmumu (prot. Nr.7, 48#). Veikts SIVN. Pieejams - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_70
Strenču novada teritorijas plānojums 2012.-2023. gadam (1.0 redakcija) (turpmāk – Strenču novada TP) Izstrādātājs: I.Pivare	Strenču novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr. 17/2011 "Strenču novada teritorijas plānojuma 2012.-2023.gadam grafiskā daļa, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi". Apstiprināti ar Strenču novada domes 2011.gada 16.novembra lēmumu (sēdes protokols Nr.16, 20.§). Veikts SIVN. Pieejams - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_74
Valmieras pilsētas teritorijas plānojums (no 2017. gada) (3.1.redakcija) (turpmāk – Valmieras pilsētas TP) Izstrādātājs: Valmieras pilsētas pašvaldība	Valmieras pilsētas pašvaldības saistošie noteikumi Nr.270 "Valmieras pilsētas teritorijas plānojuma (no 2017.gada) grafiskā daļa, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi". Apstiprināti ar Valmieras pilsētas pašvaldības domes 2016.gada 8.decembra lēmumu Nr.469 (ārkārtas sēdes protokols Nr.13, 2.§). Veikts SIVN. Pieejams - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_6440

Valmieras pilsētas teritorijas plānojums (no 2017. gada) ir vienīgais teritorijas plānojums, kurš izstrādāts Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā (TAPIS) un vienīgais teritorijas plānojums, kurā ir ietvertas normas, kas atbilst Ministru kabineta noteikumiem Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi"[6] (turpmāk – MK noteikumi Nr.240), t.i., funkcionālās zonas,

[6] Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumi Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/256866

apakšzonas nosaukumi, burtu, krāsu apzīmējumi, teritorijas ar īpašiem noteikumiem nosaukumi, funkcionālo zonu un apakšzonu teritorijas izmantošanas veidi (galvenās izmantošanas un papildizmantošanas u.c. prasības. Valmieras pilsētas teritorijas plānojums (no 2017. gada) ir arī vienīgais teritorijas plānojums, kura saturs un izstrādes procedūra atbilst Ministru kabineta 14.10.2014. noteikumiem Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem" (turpmāk - MK noteikumi Nr.628).

Spēkā esošo teritorijas plānojumu Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu atsevišķas prasības pārklājas ar juridiski augstāku normatīvo aktu prasībām, līdz ar to ir nepieciešama Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu vienkāršošana, lai nerastos normatīvo aktu regulējumu pārklāšanās un pretrunas starp tiem. Kā arī izstrādājot jauno novada teritorijas plānojumu tiks ņemti vērā VARAM sagatavotie ieteikumi teritorijas plānojumu un lokālplānojumu atbilstībai normatīvo aktu regulējumam.

2.1.1. Apbūves parametri spēkā esošajos teritorijas plānojumos

2.1.2. Funkcionālais zonējums spēkā esošajos teritorijas plānojumos

Teritorijas plānojumos nosaka funkcionālās zonas, lai parādītu un nodalītu dažādu teritoriju atšķirīgās funkcijas un pazīmes, kā arī noteiktu atļautos izmantošanas veidus. MK noteikumi Nr.240 nosaka funkcionālās zonas nosaukumus, to apzīmējumus (krāsa, burtu apzīmējumu) un atļautos teritorijas izmantošanas veidus, kas stājās spēkā no 22.05.2013., līdz ar to vairākos bijušo novadu spēkā esošajos teritorijas plānojumos tiek lietots termins plānotā (atļautā) teritorijas izmantošana ar individuālu pašvaldības interpretāciju nosaukumā un apzīmējumā, izņemot Valmieras pilsētas teritorija plānojumu (no 2017. gada) un citus teritorijas plānojumus, kas izstrādāti 2013. gadā. Tāpat MK noteikumi Nr.240 nosaka, ka nosakot funkcionālās zonas ir jāņem vērā teritorijas iedalījums pilsētās, ciemos un lauku teritorijā, kas ne visos teritorijas plānojumos atbilst šī brīža normatīvo aktu prasībām, īpaši tas attiecas uz savrupmāju plānošanu lauku teritorijā.

Lielākā daļa teritorijas plānojumu, izņemot Valmieras pilsētas teritorijas plānojumu (no 2017.gada), ir izstrādāti un apstiprināti pirms MK noteikumu Nr.240 stāšanos spēkā. Līdz ar to tajos ir atšķirīgi funkcionālo zonu nosaukumi, atļautie galvenās izmantošanas un papildizmantošanas veidi. Daļā teritorijas plānojumu, lai gan noteikumi vēl nebija stājušies spēkā, daļēji jau tika ņemti vērā normatīvā akta priekšlikumi. Tas attiecās gan uz zonu nosaukumiem un apzīmējumiem, gan uz teritorijas galvenās izmantošanas un papildizmantošanas veidiem.

MK noteikumi Nr.240 paredz, ka katrai funkcionālai zonai un apakšzonai var noteikt teritorijas galvenās izmantošanas veidus un papildizmantošanas veidus. Tomēr Burtnieku un Strenču novada teritorijas plānojumos ir noteikta pamatizmantošana, papildizmantošana un palīgizmantošana, Rūjienas novada teritorijas plānojumā noteikta primārā atļautā izmantošana un sekundārā atļautā izmantošana, bet Naukšēnu novada teritorijas plānojumā noteikta primārā izmantošana un papildizmantošana.

Teritorijas izmantošanas veids *Lauksaimnieciska izmantošana pilsētās un ciemos (22002)* nav noteikts nevienā teritorijas plānojumā, jo šāds izmantošanas veids tika ieviests tikai ar Ministru kabineta 13.10.2020. noteikumiem Nr. 630.

Kocēnu novada teritorijas plānojumā funkcionālais zonējums noteikts kā apakšzonas, nenosakot pamata funkcionālo zonējumu, t.i., visas funkcionālās zonas sākas ar indeksu (apakšzonas apzīmējumu), piemēram, ir noteikts zonējums Lauksaimniecības teritorija L1, bet nav noteikta funkcionālā zona Lauksaimniecības teritorija L.

Mazsalacas, Naukšēnu un Rūjienas novadu teritorijas plānojumos noteiktais funkcionālais zonējums – "Attīstības teritorija (A)" – neatbilst MK noteikumos Nr. 240 definētajām funkcionālajām zonām.

Strenču novada teritorijas plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi sastāv no 2 sējumiem, kas ir visai apjomīgi pēc satura.

Atsevišķu teritorijas plānojumu sējumos ''Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi'' plānotā (atļautā) teritorijas izmantošana ir sagrupēta kā ''Teritorijas, kurās apbūve nav galvenais izmantošanas veids'' un ''Apbūves teritorijas'' (piemēram, Mazsalacas novada teritorijas plānojums). Savukārt Burtnieku novada teritorijas plānojumā ir noteikti ''Apbūves teritoriju veidi un apzīmējumi'', ''Publiskās ārtelpas un speciālās izmantošanas teritorijas'' un ''Ārtelpu teritorijas''.

Strenču novada teritorijas plānojumā noteiktas un attēlotas esošās un plānotās funkcionālās zonas, piemēram, ''Daudzdzīvokļu ēku dzīvojamās apbūves teritorijas'' un ''Plānotās daudzdzīvokļu ēku dzīvojamās apbūves teritorijas''.

MK noteikumos Nr.240 noteiktās funkcionālās zonas definīcijas daļā no teritorijas plānojumos iekļautajām definīcijām jeb pamatinformācijas ir sašaurinātas vai noteiktas citādākas definīcijas.

Savrupmāju apbūves teritorija (DzS)

- Kocēnu novada teritorijas plānojums nosaka apakšzonas DzS1 un DzS2 (atšķiras apbūves parametri);
- Beverīnas un Burtnieku novada teritorijas plānojums nosaka apakšzonu vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūves teritorijām;
- Burtnieku, Strenču novada un Valmieras pilsētas teritorijas plānojumi nosaka apakšzonu savrupmāju apbūvei meža zemēs. Burtnieku novada teritorijas plānojumā Mežaparka apbūves teritorijas noteiktas gan ciemos, gan lauku teritorijā, kas neatbilst MK noteikumu Nr.240 prasībām. Pēc MK noteikumiem Nr.240 savrupmāju apbūves teritorijas (dzīvojamā apbūve, ko veido savrupmājas (brīvi stāvošas vai divas bloķētas individuālās dzīvojamās mājas), ietverot nepieciešamās palīgbūves un labiekārtojumu) nav atļauts plānot lauku teritorijā;
- Burtnieku novada teritorijas plānojumā noteikta retināta savrupmāju apbūves teritorijas;
- Ņemot vērā, ka lielākā daļa teritorijas plānojumu ir izstrādāti, kad nebija stājušies spēkā MK noteikumi Nr.240, tad funkcionālā zonā ir nosaukumu ziņā noteikti atšķirīgi teritorijas izmantošanas veidi (piemēram, savrupmāja, vienģimenes vai divģimeņu dzīvojamā māja, dvīņu māja, rindu māja un mazstāvu daudzdzīvokļu nams, kas pēc MK noteikumiem Nr.240 nav atļauti Savrupmāju apbūves teritorijā). Atšķirīgas ir arī Savrupmājas apbūves teritorijas definīcijas.

Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM)

- Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas apakšzona ir noteikta tikai Valmieras pilsētas teritorijas plānojumā (DzM, DzM1);
- Atsevišķos teritorijas plānojumos (Beverīnas, Burtnieku, Kocēnu, Mazsalacas novada teritorijas plānojumos) papildizmantošana atļauta atsevišķā zemes vienībā pie maģistrālām ielām vai daudzdzīvokļu namu pirmajos stāvos.

Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD)

- Funkcionālā zona Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas kā plānotas jaunas apbūves teritorijas ir noteiktas tikai Burtnieku novada un Valmieras pilsētas teritorijas plānojumos. Strenču novada teritorijas plānojumā ir noteiktas esošās daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas Sedas pilsētā;
- Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas apakšzona ir noteikta tikai Valmieras pilsētas teritorijas plānojumā (DzD, DzD1, DzD2, DzD3).

Publiskās apbūves teritorija (P)

- Publiskās apbūves teritorijas apakšzona ir noteiktas Kocēnu, Strenču novada un Valmieras pilsētas teritorijas plānojumā;

- Strenču novada teritorijas plānojumā kā atsevišķa zona ir izdalīta Psihoneiroloģiskās slimnīcas apbūves teritorija (PS) gan kā esošā, gan kā plānota.

Jauktas centra apbūves teritorija (JC)

- Apakšzonas nosaka tikai Valmieras pilsētas teritorijas plānojumā (JC1, JC2, JC3 un JC4);
- Atsevišķi novada teritorijas plānojumi nosaka tādus izmantošanas veidus, kas nav saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 240 šajā funkcionālajā zonā (piemēram, mazstāvu dzīvojamā ēka), bet tas nav tikai šajā funkcionālajā zonā, arī citās zonās ir noteikti izmantošanas veidi, kas neatbilst šī brīža spēkā esoša normatīvā akta prasībām.

Rūpnieciskās apbūves teritorija (R)

- Rūpnieciskās apbūves teritorijas apakšzonas nosaka Valmieras pilsētas teritorijas plānojumā (R1, R2), nosakot iedalījumu vieglā rūpniecība un smagā rūpniecība, kā arī ņemot vērā vēsturiski veidojušās un attīstījušās rūpnieciskās apbūves teritorijas pilsētā;
- visos novada teritorijas plānojumos, izņemot Naukšēnu, Rūjienas novada un Valmieras pilsētas teritorijas plānojumus, derīgo izrakteņu ieguves teritorijas ir noteiktas kā apakšzonas.

Transporta infrastruktūras teritorija (TR)

- Strenču novada teritorijas plānojums nosaka apakšzonu TDz Dzelzceļa teritorija.

Tehniskās apbūves teritorija (TA)

- Strenču novada teritorijas plānojums nosaka apakšzonu TG Garāžu teritorijas un Elektropārvades līniju teritorijas.

Dabas un apstādījumu teritorija (DA)

- Visos novada teritorijas plānojumos, izņemot Naukšēnu novada teritorijas plānojumu, noteikta apakšzona, kur galvenā izmantošana ir saistīta ar apbedījumu veikšanu un ar to saistītu būvju izvietošanu;
- Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteiktas prasības parkiem, skvēriem, mežaparkiem, publiskās ārtelpas teritorijām, dabas pamatnes teritorijām.

Mežu teritorija (M)

- Burtnieku novada un Strenču novada teritorijas plānojumos noteiktas apakšzonas Augstvērtīgu mežu teritorijām;
- Strenču novada teritorijas plānojumā funkcionālai zonai Mežu teritorijas (M) ir noteiktas vairākas apakšzonas - MA Augstvērtīgu mežu teritorijas, Aizsargājamie meži, t.sk. meža aizsargjosla ap pilsētām Strenči, Seda; DP Purvu teritorijas; DN Nemeža zemju teritorijas un DI Apmežojamās teritorijas;
- Lai arī purvu teritorijas ietilpst meža zemes teritorijā Beverīnas, Kocēnu un Strenču novada teritorijas plānojumos purvu teritorijas tiek noteiktas kā apakšzonas.

Lauksaimniecības teritorija (L)

- Valmieras pilsētas teritorijas plānojumā nav noteikta funkcionālā zona Lauksaimniecības teritorija (L);
- Visi teritorijas plānojumi, izņemot Beverīnas novada teritorijas plānojumu nosaka apakšzonas: augstvērtīgā lauksaimniecības teritorijas (Burtnieku un Strenču novada teritorijas plānojumos), mazdārziņu teritorijas (arī personīgo palīgsaimniecību teritorijas un sakņu dārzu teritorijas), lauku apbūves jeb viensētu teritorijas.

Ūdeņu teritorija (Ū)

- Neviens no teritorijas plānojumiem nenosaka apakšzonas.

2.1.3. Teritorijas ar īpašiem noteikumiem

Teritorijas ar īpašiem noteikumiem (turpmāk - TIN) noteiktas tikai Valmieras pilsētas un Kocēnu novada teritorijas plānojumos:

	CITA TERITORIJA AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM (TIN1, TIN11, TIN12….)
Valmieras pilsētas teritorijas plānojums	**TIN11 Pilsētas centra teritorija** Pilsētas centra teritorijā (TIN11) jaunveidojamo zemes vienību minimālā platība var būt 600 m^2, pārējā pilsētas teritorijā jaunveidojamo zemes vienību minimālā platība noteikta 800 m^2.
	TIN12; TIN13 Apbūves ierobežojuma zona ap paaugstināta rūpnieciskā avārijas riska objekta TIN12 – apbūves ierobežojuma zona 640 metri ap SIA "LATVIJAS PROPĀNA GĀZE" Vidzemes reģionālo pārvaldi Cempu ielā 12, Valmierā un 390 metri ap AS "VALMIERAS STIKLA ŠĶIEDRA" ražotni Cempu ielā 13, Valmierā. TIN13 – apbūves ierobežojuma zona 510 metri ap SIA "LATVIJAS PROPĀNA GĀZE" Vidzemes reģionālo pārvaldi Cempu ielā 12, Valmierā; 200 metri ap AS "VALMIERAS STIKLA ŠĶIEDRA" ražotni Cempu ielā 13, Valmierā; 150 metri ap SIA "AGA" Valmieras Gaisa sadales rūpnīcu Cempu ielā 9, Valmierā; 150 metri ap SIA "EAST-WEST TRANSIT" Valmieras naftas bāzi Mūrmuižas ielā 15A, Valmierā. **TIN14 Plūdu riska teritorija** **TIN15 Teritorija, kurā zemes vienības ir nedalāmas**
Kocēnu novada teritorijas plānojums	-
	TERITORIJA, KURAI IZSTRĀDĀJAMS LOKĀLPLĀNOJUMS (TIN2)
Valmieras pilsētas teritorijas plānojums	-
Kocēnu novada teritorijas plānojums	**TIN2 – teritorija, kurai izstrādājams lokālplānojums** • teritorijai Brandeļu ciemā starp Brandeļu ezeru un autoceļu A3, paredzot vienotu transporta infrastruktūras un inženiertehniskās apgādes risinājumu; • teritorijai Zilākalna ciemā uz ziemeļiem no Valmieras ielas, paredzot vienotu transporta infrastruktūras risinājumu; • teritorijai Zilākalna ciema dienvidu daļā no Parka ielas līdz ciema robežai.
	TERITORIJA, KURAI IZSTRĀDĀJAMS DETĀLPLĀNOJUMS (TIN3)
Valmieras pilsētas teritorijas plānojums	-
Kocēnu novada teritorijas plānojums	**TIN3 - teritorija, kurai izstrādājams komplekss detālplānojums** esošai mazdārziņu teritorijai Zilākalna ciemā
	VIETĒJAS NOZĪMES KULTŪRVĒSTURISKĀ UN DABAS TERITORIJA (TIN4)

Valmieras pilsētas teritorijas plānojums	-		
Kocēnu novada teritorijas plānojums	**TIN4 - vietējas nozīmes kultūrvēsturiskās un dabas teritorijas**		
	AINAVISKI VĒRTĪGA TERITORIJA (TIN5)		
Valmieras pilsētas teritorijas plānojums	-		
Kocēnu novada teritorijas plānojums	**TIN5 - ainaviski vērtīgās teritorijas**		
	VIETĒJAS NOZĪMES LAUKSAIMNIECĪBAS TERITORIJA (TIN6)	**NACIONĀLAS UN VIETĒJAS NOZĪMES INFRASTRUKTŪRAS ATTĪSTĪBAS TERITORIJA (TIN7)**	**NACIONĀLAS UN VIETĒJAS NOZĪMES INFRASTRUKTŪRAS ATTĪSTĪBAS TERITORIJA (TIN7)**
Valmieras pilsētas teritorijas plānojums	-	-	-
Kocēnu novada teritorijas plānojums	-	-	-

Strenču novada teritorijas plānojumā noteiktas un attēlotas turpmākās izpētes un plānošanas teritorijas:

− apvedceļš Strenču pilsētai – pēc spēkā esošiem normatīviem aktiem šo teritoriju var noteikt kā TIN7 teritoriju, veicot izvērtējumu par apvedceļa saglabāšanu jaunajā Valmieras novada teritorijas plānojumā;

- plānotās rūpniecisko un publiskās apbūves teritorijas.

2.1. SPĒKĀ ESOŠO LOKĀLPLĀNOJUMU ĪSTENOŠANAS IZVĒRTĒJUMS

Uz teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādes brīdi jeb uzsākot teritorijas plānojuma izstrādi, Valmieras novadā spēkā ir 14 lokālplānojumi, 2 lokālplānojumi ir izstrādē. Spēkā esošo lokālplānojumu izvērtējums apkopots šī sējuma 1.PIELIKUMĀ ''Lokālplānojumi''.

2.2. SPĒKĀ ESOŠO DETĀLPLĀNOJUMU ĪSTENOŠANAS IZVĒRTĒJUMS

Saskaņā ar Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) izstrādātajām "Vadlīnijas un kritēriji detālplānojumu izvērtēšanai un integrēšanai teritorijas plānojumos" (2023.g.) noteikts, ka par detālplānojuma īstenošanas uzsākšanas dienu ir uzskatāma diena, kad stājies spēkā institūcijas, kas pilda

būvvaldes funkciju, lēmums par būvniecības ieceres akceptu vai tiesībām uzsākt projektēšanu atbilstoši noteiktajiem detālplānojuma īstenošanas nosacījumiem. Šāds risinājums iecerēts, lai viennozīmīgi būtu skaidrs, vai ir uzsākta detālplānojuma īstenošana.

Valmieras novadā ir spēkā esoši 20 detālplānojumi un izstrādes stadijā ir 2 detālplānojumi.

Detālplānojumu izvērtējums un viedoklis par to risinājumu integrēšanu teritorijas plānojumā sagatavots pirmās redakcijas izstrādes laikā. Izvērtēšana notika vadoties pēc vadlīnijām un MK noteikumu Nr.628 5.5.apakšnodaļas Detālplānojumu pārskatīšanas kritēriji un kārtība kritērijiem. Saskaņā ar šiem kritērijiem, tika pārbaudīts: vai ir uzsākta detālplānojuma īstenošana; vai īstenošana notiek saskaņā ar detālplānojumu; vai detālplānojums ir publiski pieejams Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā (TAPIS); vai ir ievēroti detālplānojuma īstenošanas nosacījumi, kas ietverti spēkā esošo saistošo noteikumu par teritorijas plānojuma vai lokālplānojuma apstiprināšanu noslēguma jautājumos. Tāpat tika izvērtēts, vai ir saņemts detālplānojuma izstrādes ierosinātāja vai tā saistību pārņēmēja, vai detālplānojuma teritorijas zemes īpašnieka vai tiesiskā valdītāja iesniegums par detālplānojuma atcelšanu.

Valmieras novadā spēkā esošo detālplānojumu izvērtējums apkopots šī sējuma 2.PIELIKUMĀ ‘’Detālplānojumi’’.

2.3. SPĒKĀ ESOŠO TEMATISKO PLĀNOJUMU ĪSTENOŠANAS IZVĒRTĒJUMS

Tematiskais plānojums ir teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā atbilstoši plānošanas līmenim risināti specifiski jautājumi, kas saistīti ar atsevišķu nozaru attīstību (piemēram, transporta infrastruktūra, veselības aprūpes iestāžu un izglītības iestāžu izvietojums) vai specifisku tematu (piemēram, inženiertīklu izvietojums, ainaviski vērtīgas teritorijas un riska teritorijas).

Valmieras novadā ir spēkā 2 tematiskie plānojumi un 1 izstrādē.

2019.gadā tika apstiprināts Valmieras valstspilsētas **tematiskais plānojums “Valmieras pilsētas transporta infrastruktūras attīstības koncepcija”**. Tematiskā plānojuma izstrādes mērķis bija izvērtēt esošo Valmieras pilsētas transporta infrastruktūru, identificēt problēmas, izstrādāt iespējamo attīstības koncepciju, izvirzot un definējot sasniedzamos mērķus, kā arī uzdevumus mērķu sasniegšanai.

Tematiskajā plānojumā ir ietverts transporta infrastruktūras un satiksmes drošības esošā stāvokļa novērtējums Valmierā, iezīmētas aktuālās problēmas, noteikta attīstības vīzija, mērķi un uzdevumi to sasniegšanai, un pielikums, kurā ietverti konkrētu ielu šķērsprofili – esošie un plānotie, kā arī sarkano līniju plāns.

Teritorijas plānojuma izstrādē būtiski pārskatīt un izvērtēt tematiskā plānojuma priekšlikumus satiksmes infrastruktūras un organizācijas attīstībai (ielu kategorijas, konkrētās kategorijas ielu raksturojums, transporta infrastruktūras izbūves priekšlikumus (projektējams rotācijas aplis, potenciālās autostāvvietas uz pašvaldībai piederošas zemes vienības), veloinfrastruktūras attīstībai, priekšlikumi sarkano līniju un būvlaižu korekcijām. Tematiskā plānojuma ietvaros ir izstrādāts sarkano līniju plāns un veikta sarkano līniju un būvlaižu precizēšana atsevišķām ielām konkrētos posmos. Tematiskajā plānojumā norādīts, ka sarkano līniju plāns var tikt izmantots turpmākajā Valmieras pilsētas attīstības plānošanas procesā un integrēts Valmieras pilsētas teritorijas plānojumā, šajā gadījumā Valmieras novada teritorijas plānojumā.

Jāatzīmē, ka Valmieras novada teritorijas plānojuma Darba uzdevumā teritorijas plānojuma izstrādei, izstrādes vajadzībām ir jāsagatavo vairāki tematiskie pētījumi / tematiskie plāni, t.sk. transporta infrastruktūras un tās attīstība Valmieras novadā.

Tematiskā plānojuma izstrādes laikā noteiktais ielu iedalījums pa kategorijām MK noteikumos Nr.240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi" 2020. gada normatīvā akta grozījumos ir grozīts. Līdz ar to būtiski ir salāgot tematiskajā plānojumā noteiktās pilsētas ielu kategorijas novada teritorijas plānojumā ar pašreiz normatīvā aktā noteikto ielu iedalījumu.

Valmieras novada pašvaldības dome 27.10.2022. pieņēma lēmumu Nr.642 (protokols Nr.20, 13.§) "Par Valmieras novada Pilātu un Valmiermuižas ciemu transporta infrastruktūras attīstības tematiskā plānojuma izstrādes uzsākšanu", ar kuru tika izstrādāts **Valmieras novada Pilātu un Valmiermuižas ciemu transporta infrastruktūras attīstības tematiskais plānojums**.

Tematiskā plānojuma izstrādes mērķis bija izvērtēt Valmieras novada Pilātu un Valmiermuižas ciemu esošo transporta infrastruktūru, identificēt problēmsituācijas, kā arī izvērtēt apvedceļa savienojuma veidošanas ap Valmieras valstspilsētu iespējas, un izstrādāt detalizētu transporta infrastruktūras attīstības plānu, paredzot konkrētus risinājumus efektīvas un ilgtspējīgas transporta infrastruktūras veidošanai un mobilitātes nodrošināšanai. Tematiskais plānojums kalpos arī par pamatu Valmieras novada teritorijas plānojuma risinājumu izstrādei.

Valmieras novada pašvaldības dome 27.06.2024. pieņēma lēmumu Nr.339 (protokols Nr.9, 21.§) "Par Valmieras novada Pilātu un Valmiermuižas ciemu transporta infrastruktūras attīstības tematiskā plānojuma apstiprināšanu", ar kuru apstiprināts Valmieras novada Pilātu un Valmiermuižas ciemu transporta infrastruktūras attīstības tematiskais plānojums[7].

Valmieras novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) dome 31.10.2024. pieņēma lēmumu Nr.623 (protokols Nr.16, 22.§) "Par tematiskā plānojuma "**Valmieras valstspilsētas zaļās infrastruktūras attīstības plāns**" izstrādes uzsākšanu", ar kuru ir uzsākta Valmieras valstspilsētas zaļās infrastruktūras attīstības plāna izstrāde.

Tematiskā plānojuma izstrādes mērķis ir raksturot Valmieras pilsētas zaļās infrastruktūras stāvokli, sniedzot priekšlikumus tās tālākai attīstībai un pārvaldībai, lai veicinātu sabiedrības dzīves vides uzlabošanu, pilsētvides ilgtspējīgu attīstību un pielāgošanos klimata pārmaiņām.

[7] https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_30151

3. TERITORIJAS PLĀNOJUMA RISINĀJUMU APRAKSTS

3.1. APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA

Normatīvie akti

Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums[8] reglamentē administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu iedalījumu, to veidošanas, statusa maiņas un robežu noteikšanas kārtību. Likuma 5. pants nosaka, ka novada teritorijas iedala sekojošās vienībās: pilsētās; pagastos. Likuma 7. pants nosaka, ka apdzīvotās vietas iedala: pilsētās, ciemos, mazciemos un viensētās. Likuma 8. pants nosaka Valmieras pilsētu kā vienu no 10 Latvijas valstspilsētām. Likumā noteiktas arī novadu (tajā skaitā Valmieras novada) pilsētas.

Teritorijas plānojumā ir jāparedz, kuras apdzīvotās vietas saglabās esošo statusu un kurām, saskaņā ar attīstības mērķiem, statuss maināms.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 386 ‘’Administratīvā centra, ciema un pilsētas statusa maiņas, kā arī administratīvās teritorijas, novada teritoriālā iedalījuma un ciemu robežu noteikšanas, grozīšanas un aktualizēšanas noteikumi''[9] nosaka kārtību, kādā piešķir vai maina pilsētas, ciema vai administratīvā centra statusu, kā arī nosaka, groza vai aktualizē ciemu robežas.

Saskaņā ar šo noteikumu 4. punktu pašvaldība teritorijas plānojuma izstrādes laikā var izvērtēt apdzīvoto vietu tīklu un ierosināt:

- piešķirt vai atcelt ciema statusu (4.1.1.);
- grozīt ciemu vai pilsētu robežas (4.1.2.–4.1.3.);
- grozīt pagastu robežas (4.2.1.);
- mainīt apdzīvoto vietu statusu starp ciemu un pilsētu (4.2.2.–4.2.3.);
- mainīt administratīvā centra atrašanās vietu (4.4.).

Teritorijas plānojuma izstrādē jāanalizē esošā apdzīvojuma struktūra, ņemot vērā spēkā esošās robežas, statusu un iespējamās izmaiņas saskaņā ar plānotajiem attīstības risinājumiem.

Plānošanas dokumentu nosacījumi

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. gadam[10] (turpmāk tekstā - Latvija2030) telpiskās attīstības perspektīvā uzsver līdzvērtīgu dzīves un darba apstākļu nodrošināšanu neatkarīgi no dzīvesvietas un valsts policentriskas apdzīvojuma struktūras stiprināšanu. Tas paredz attīstības centru, tai skaitā, Valmieras, konkurētspējas un specializācijas veicināšanu, kā arī ciešu sadarbību starp pilsētām un laukiem, veidojot funkcionālu tīklu ar koplietotiem resursiem. Valmierai kā reģiona izglītības, inovāciju un ražošanas centram jāveido kopēju izaugsmes pamatu ar citām Vidzemes pilsētām. Nacionālas un reģionālas nozīmes centriem jāattīsta zināšanu ekonomika, infrastruktūra un dzīves kvalitāte, bet novadu centriem – jākoncentrē pamatpakalpojumi un jāveicina uzņēmējdarbība. Ilgtspējīgas pilsētplānošanas ietvaros par svarīgu

[8] Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums. https://likumi.lv/ta/id/315654-administrativo-teritoriju-un-apdzivoto-vietu-likums
[9] Ministru kabineta 2021. gada 15. jūnija noteikumi Nr. 386 "Administratīvā centra, ciema un pilsētas statusa maiņas, kā arī administratīvās teritorijas, novada teritoriālā iedalījuma un ciemu robežu noteikšanas, grozīšanas un aktualizēšanas noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/324078
[10] Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. gadam. https://www.mk.gov.lv/lv/media/15129/download?attachment

noteikta degradēto teritoriju atjaunošana, publiskās telpas un zaļo zonu uzturēšana, mobilitātes veicināšana un kompaktas pilsētas modelis, kas novērš nevajadzīgu izplešanos.

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.–2038. gadam[11] paredz mērķtiecīgu un līdzsvarotu apdzīvojuma struktūras attīstību, kas balstīta uz iedzīvotāju vajadzību nodrošināšanu, ekonomiskās aktivitātes stiprināšanu un kvalitatīvas dzīves vides radīšanu. Plānošanas procesā būtiska uzmanība veltīta attīstības centru hierarhijai, pakalpojumu pieejamībai un dzīvojamās apbūves teritoriju attīstības vadlīnijām.

Novada ilgtermiņa attīstības plāns paredz veidot jaunas dzīvojamās apbūves teritorijas stratēģiski – tuvāk vietām, kur koncentrējas vai tiek plānotas jaunas darba vietas, tādējādi veicinot ekonomisko aktivitāti un iedzīvotāju piesaisti.

Teritorijas attīstība jābalsta uz līdzsvarotu, policentrisku apdzīvojuma struktūru, kas veicina konkurētspējīgus attīstības centrus, nodrošina piekļuvi pakalpojumiem, mūsdienīgu infrastruktūru un kvalitatīvu dzīves vidi neatkarīgi no dzīvesvietas.

3.1.1. Esošā situācija un risinājumi

Uz 2025. gada sākumu Valmieras novadā ir reģistrēti 53 009 iedzīvotāji[12]. Kopš 2021. gada, kad stājās spēkā Administratīvi teritoriālā reforma, iedzīvotāju skaits novadā ir nedaudz samazinājies - par 1111 iedzīvotājiem.[2]

Pašreizējā situācijā Valmieras novadā ir piecas pilsētas, no kurām lielākā pēc iedzīvotāju skaita ir Valmiera (24 220 iedzīvotāji). Tā ir ne tikai viena no desmit Latvijas valstspilsētām, kā noteikts Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā, bet arī Valmieras novada administratīvais centrs. Valmierai ir būtiska loma arī Vidzemes plānošanas reģionā, kā lielākajai reģiona pilsētai. Saskaņā ar Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2022.–2038. gadam (turpmāk – Valmieras novada IAS), Valmiera ir noteikta kā Nacionālas nozīmes attīstības centrs.

Pārējās Valmieras novada pilsētās iedzīvotāju skaits uz 2025. gada sākumu un attīstības centra statuss:

Pilsētas nosaukums	Attīstības centra statuss pēc Valmieras novada IAS 2022 – 2038	Iedzīvotāju skaits gada sākumā (01.01.2025., PMLP dati[13])
Valmiera	Nacionālas nozīmes attīstības centrs	24 220
Rūjiena	Reģionālas nozīmes attīstības centrs	2653
Mazsalaca	Novada nozīmes centrs	1 143
Seda	Novada nozīmes centrs	1 190
Strenči	Novada nozīmes centrs	1 025

Iedzīvotāju skaits kopš 2024. gada sākuma visās Valmieras novada pilsētās ir mazliet sarucis, taču apdzīvojuma sadalījums novadā tāpat koncentrējas ap Valmieras pilsētu un blakus esošajiem ciemiem un pagastiem.

Pagasti

Valmieras novadā ir 26 pagasti (skatīt tabulu Nr.3). Kopš 2021. gada, kad stājās spēkā Administratīvi teritoriālā reforma, lielākajā daļā pagastu iedzīvotāju skaits ir nedaudz samazinājies. Tomēr astoņos

[11] Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.–2038. gadam. https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2021/11/Valmiera_IAS_1RED.pdf
[12] PMLP dati
[13] PMLP dati

pagastos – Brenguļu, Ēveles, Kauguru, Kocēnu, Ķoņu, Valmieras un Zilākalna – iedzīvotāju skaits ir pieaudzis, un vislielākais pieaugums reģistrēts tieši Valmieras pagastā.

Valmieras pagasts uz 2025. gada sākumu ir iedzīvotāju skaita ziņā lielākais (3307 iedzīvotāji), tam seko Kocēnu, Rencēnu, Burtnieku un Jeru pagasts.

Tabula Nr. 3 Valmieras novada pagasti un to iedzīvotāju skaits

Pagasta nosaukums	Pagasta centrs	Iedzīvotāju skaits pagastā (01.01.2025., PMLP dati[14])
Bērzaines pagasts	Bērzaine	552
Brenguļu pagasts	Brenguļi	919
Burtnieku pagasts	Burtnieki	1211
Dikļu pagasts	Dikļi	939
Ēveles pagasts	Ēvele	423
Ipiķu pagasts	Ipiķi	167
Jeru pagasts	Endzele	1094
Jērcēnu pagasts	Jērcēni	359
Kauguru pagasts	Mūrmuiža	1451
Kocēnu pagasts	Kocēni	2869
Ķoņu pagasts	Eriņi	581
Lodes pagasts	Lode	211
Matīšu pagasts	Matīši	768
Mazsalacas pagasts	Mazsalaca	531
Naukšēnu pagasts	Naukšēni	1020
Plāņu pagasts	Plāņi	484
Ramatas pagasts	Ramata	376
Rencēnu pagasts	Rencēni	1351
Sēļu pagasts	Sēļi	309
Skaņkalnes pagasts	Skaņkalne	575
Trikātas pagasts	Trikāta	854
Vaidavas pagasts	Vaidava	903
Valmieras pagasts	Valmiermuiža	3307
Vecates pagasts	Vecate	353
Vilpulkas pagasts	Vilpulka	430
Zilākalna pagasts	Zilaiskalns	741

Valmieras valstspilsētas apkaimju saraksts

Valmieras valstspilsētā ir izdalītas **27 pilsētas apkaimes** (skatīt tabulu Nr.4) no kurām, saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem, 2025. gada sākumā 3 ir neapdzīvotas: Pauku priedes, Gauja un Industriālais parks. Apdzīvotākā pilsētas apkaime ir Centrs, kam seko Burkānciems, Pārgauja, Banāni un Kārliena.

[14] PMLP dati

Tabula Nr. 4 Valmieras valstspilsētas apkaimes un iedzīvotāju skaits

Nosaukums	Iedzīvotāju skaits (01.01.2025. (CSP dati))
Apakšstacija	59
Apiņa apkaime	1632
Banāni	2127
Burkānciems	2512
Centrs	3421
Dīvaliņa	47
Eksporta apkaime	5
Gaides	5
Gauja	0
Graudu apkaime	1240
Industriālais parks	0
Jāņparks	1313
Jumaras	393
Kaugurmuiža	74

Nosaukums	Iedzīvotāju skaits (01.01.2025. (CSP dati))
Kārliena	2069
Krāču kakts	487
Misas	16
Pauku priedes	0
Pārgauja	2298
Putniņi	541
Putriņas	1145
Savariņas	181
Semināra apkaime	471
Šķesteri	669
Veides	746
Viesturi	478
Zvirgzdukalns	387

Ciemi

Esošajā situācijā Valmieras novadā ir 45 ciemi, no kuriem uz 2025. gada sākumu iedzīvotāju skaita ziņā ievērojami lielākais ir Valmiermuiža ar 2406 iedzīvotājiem.

Valmieras novada teritorijas plānojuma izstrādes procesā ir mainītas robežas visiem Valmieras novada ciemiem (1. attēls), tai skaitā 4 ciemiem ir priekšlikums atcelt ciema statusu (Ķeiži, Arakste, Daksti un Idus), 3 ciemus ir priekšlikums pievienot Valmierai - Kaugurmuižu, Pilātus un Valmiermuižu, kā arī priekšlikums Brandeļu ciemu apvienot ar Kocēniem.

Šī sējuma 3.PIELIKUMĀ ‘’Pilsētu un ciemu robežu grozījumu priekšlikums’’ ir apkopotas visas Valmieras novada apdzīvotās vietas (pilsētas, ciemi) un Teritorijas plānojumā izvirzītās izmaiņas to robežās vai statusā.

Kritēriji apdzīvoto vietu robežu grozījumu priekšlikumam:

	Ciema statusu piešķir un atceļ novada dome, pamatojoties uz pašvaldības teritorijas plānojumu, kurā ir noteikta ciema robeža un pamatota ciema izveides nepieciešamība.
	Ciema statusu var piešķirt tādai novada teritorijas daļai, kurā ir vai tiek plānota koncentrēta apbūve, pastāvīgi dzīvo cilvēki un ir izveidota attiecīga infrastruktūra.
	Ciema statusu piešķir un atceļ, ciema robežas nosaka, kā arī ciema un novada pilsētas robežas groza pašvaldība, apstiprinot teritorijas plānojumu, izņemot gadījumus, kas noteikti šo noteikumu IV nodaļā. Veidojot jaunus ciemus un grozot ciemu robežas, jaunveidojamo ciema teritoriju vai grozīto ciema daļas teritoriju nosaka un groza ne tuvāk par valsts autoceļu aizsargjoslu platumu lauku apvidos, izņemot gadījumus, kad ciema robeža jau atrodas abpus valsts autoceļam.
	Valmieras novada IAS vadlīnijas apdzīvojuma attīstībai un plānošanai: • Paplašinoties Valmieras pilsētas infrastruktūrai un veidojot sasaisti ar pilsētas velo ceļu, ielu tīklu, centralizētajām ūdenssaimniecības un siltumsaimniecības sistēmām, perspektīvā

	Valmieras pilsētas robežas paplašinās, iekļaujot pilsētas teritorijā Kaugurmuižu, Brandeļus, Valmiermuižu un citus ciemus *(Pilāti, Kocēni)* un piepilsētas teritorijas. • Savukārt Valmieras piepilsētas areālam – Kocēniem, Mūrmuižai, Kauguriem, Brenguļiem un citiem ciemiem ~10 km *(ietilpst ciemi - Cempi, Līči, Rubene, Zilaiskalns, Rūpnieki)* Valmieras apkārtnē jāattīstās kā piepilsētas centriem, kas papildina Valmieras pilsētas jaudu ar mājokļiem un darba vietām (ciemu paplašināšana) un kas ir savienoti ar pilsētu ar ērtu sabiedrisko transportu un autoceļu un mikromobilitātes infrastruktūru.
	Ciema robežas precizēt pa zemes vienības robežu, kur tas nav iespējams pa dabā nosakāmu robežšķirtni (ceļš, iela, ūdensobjekts u.c.).

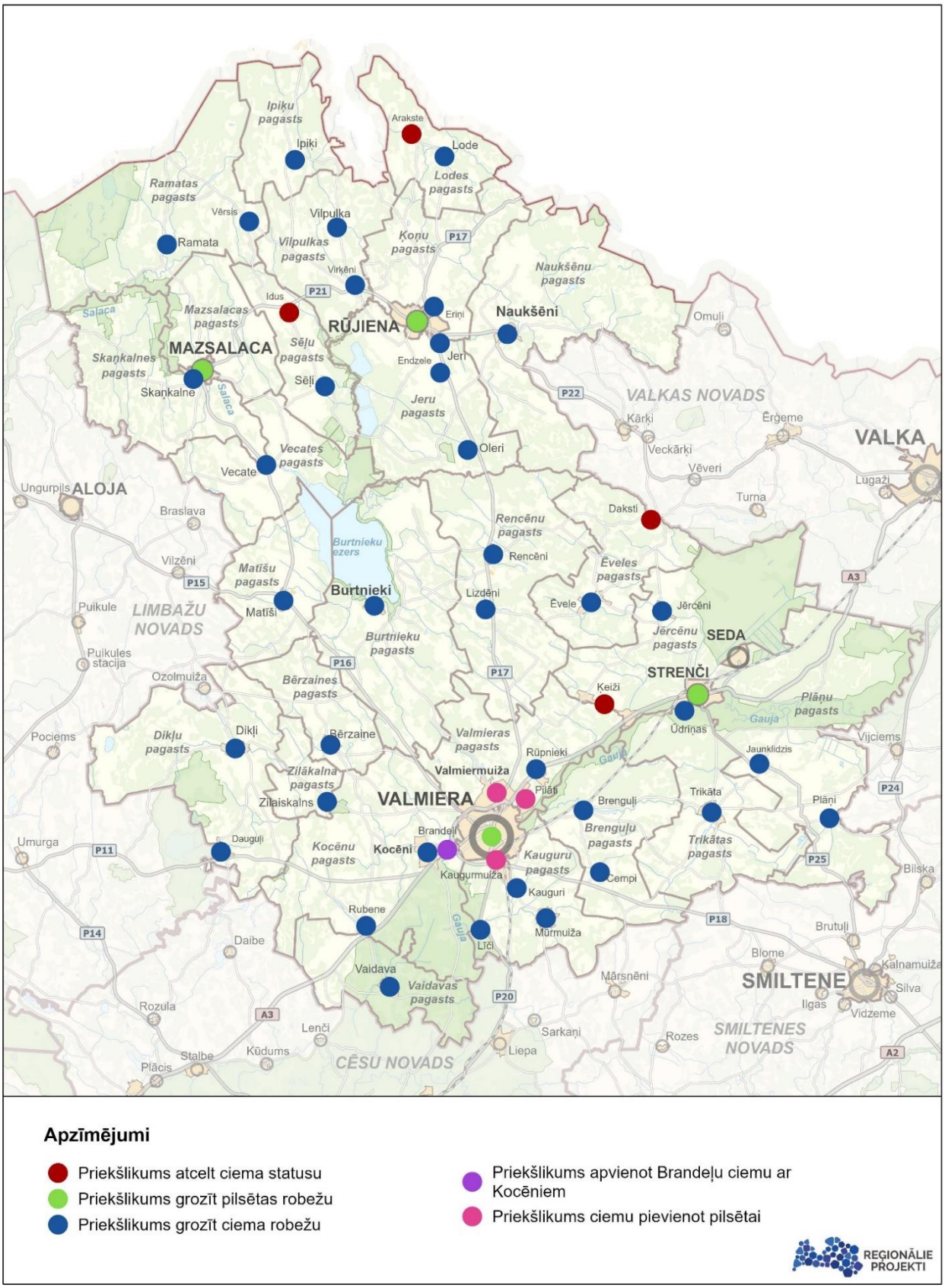

ATTĒLS 1. Priekšlikums apdzīvoto vietu robežu grozījumiem un statusu izmaiņām

Dārzkopības kooperatīvu un mazdārziņu teritorijas

Spēkā esošajos teritorijas plānojumos dārzkopības kooperatīvu un mazdārziņu teritorijām nav piešķirts ciema statuss un noteiktas robežas.

Valmieras novadā ir 23 dārzkopības kooperatīvu teritorijas (skatīt tabulu Nr.5) Lielākā dārzkopības kooperatīvu koncentrācija ir ap Valmieru un Gaujas upi (2. attēls). Spēkā esošajos teritoriju plānojumos lielākā daļa (14) šo kooperatīvu iekļautas funkcionālajā zonējumā - Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS). 7 iekļautas Vasarnīcu apbūves teritorijas (DzV) zonās, 1 Lauksaimniecības teritorijas (L1) un 1 Lauku zemju teritorijas (L).

Uz 2025. gada sākumu dārzkopības kooperatīvu teritorijās kā savu dzīvesvietu kopā deklarējuši 352 iedzīvotāji. Šī sējuma 4.PIELIKUMĀ ''Dārzkopību sabiedrību teritorijas'' apkopoti attēli, kas ataino dārzkopību kooperatīvu robežas, kadastru robežas kā arī zemes vienību juridisko piederību.

Tabula Nr. 5 Dārzkopību kooperatīvu teritorijas Valmieras novadā

Nr. p.k.	Nosaukums, pagasts	Zemes vienības (skaits)	Platība, km^2	Deklarēto iedzīvotāju skaits uz 01.01.2025.[15]	Publiskā infrastruktūra (ceļš, inženiertīkli), apbūve (ir/nav)	Funkcionālais zonējums spēkā esošajos TP
1.	**Enerģētiķis**, Brenguļu pag.	88	0,08	45		Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)
2.	**Gaujaslāči**, Brenguļu pag.	145	0,119	8	Pašvaldības ceļš BR-17	Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)
3.	**Pūpoli-1**, Brenguļu pag.	214	0,159	36	Pašvaldības ceļš BR-15 un BR-11, LVM ceļš	Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS) Savrupmāju (ģimenes māju) apbūve (DzS)
4.	**Pūpoli-2**, Brenguļu pag.	45	0,03	8		Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)
5.	**Saulītes**, Brenguļu pag.	88	0,063	15	Pašvaldības ceļš BR-14 nodrošina piekļuvi	Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)
6.	**Sprīdītis-1**, Brenguļu pag.	42	0,032	2	Pašvaldības ceļš BR-16 nodrošina piekļuvi	Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)
7.	**Sprīdītis-2**, Brenguļu pag.	17	0,014	1	Pašvaldības ceļš BR-14 nodrošina piekļuvi	Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)
8.	**Gauja 1**, Kauguru pag.	52	0,03	18	Ēkas KA-29 līdz kooperatīvam	Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)
9.	**Gauja 2**, Kauguru pag.	33	0,017	33	Ēkas	Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)
10.	**Gauja 3**, Kauguru pag.	274	0,167	31	Pašvaldības ceļš KA-2	Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)

[15] PMLP dati uz 01.01.2025.

Nr. p.k.	Nosaukums, pagasts	Zemes vienības (skaits)	Platība, km²	Deklarēto iedzīvotāju skaits uz 01.01.2025.[15]	Publiskā infrastruktūra (ceļš, inženiertīkli), apbūve (ir/nav)	Funkcionālais zonējums spēkā esošajos TP
11.	**Gaujmala Sapas**, Kauguru pag.	74	0,039	20	Pašvaldības ceļš KA-2 gar teritorijas A daļu Ēkas	Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)
12.	**Gaujmala Segļi**, Kauguru pag.	161	0,244	64	Pašvaldības ceļš KA-2 gar teritorijas A daļu	Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)
13.	**Grīšļi**, Kauguru pag. (netālu no Valmieras pie P18)	47	0,036	10		Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)
14.	**Miegupīte**, Kauguru pag.	45	0,041	0	Pašvaldības ceļš KA-19 gar teritorijas A daļu	Vasarnīcu un dārzkopības sabiedrību apbūve (DKS)
15.	**Vaivari**, Kocēnu pag. (pie Tilcēnu purva)	41	0,027	0	Pašvaldības ceļš KO-51	Lauksaimniecības teritorijas (L1)
16.	**Kaija**, Valmieras pag. (netālu no A3)	35	0,027	13		Vasarnīcu apbūves teritorija (DzV)
17.	**Līgotnes**, Valmieras pag.	106	0,075	7		Vasarnīcu apbūves teritorija (DzV)
18.	**Priedes**, Valmieras pag.	85	0,067	10	A pusē robežojas ar LVM ceļu	Vasarnīcu apbūves teritorija (DzV)
19.	**Ziedonis**, Valmieras pag.	76	0,046	20		Vasarnīcu apbūves teritorija (DzV)
20.	**Bēršas**, Rencēnu pag.	123	0,088	6	Pašvaldības ceļš RE-6 Ēkas	Vasarnīcu apbūves teritorija (DzV)
21.	**Lizdēni**, Rencēnu pag.	29	0,03	0		Lauku zemju teritorijas (L)
22.	**Sauļi**, Rencēnu pag.	74	0,061	4	Pašvaldības ceļš RE-15	Vasarnīcu apbūves teritorija (DzV)
23.	**Mežvidi un Šalkas**, Burtnieku pag.	182	0,172	11	Pašvaldības ceļš BU-10 un BU-14	Vasarnīcu apbūves teritorija (DzV)

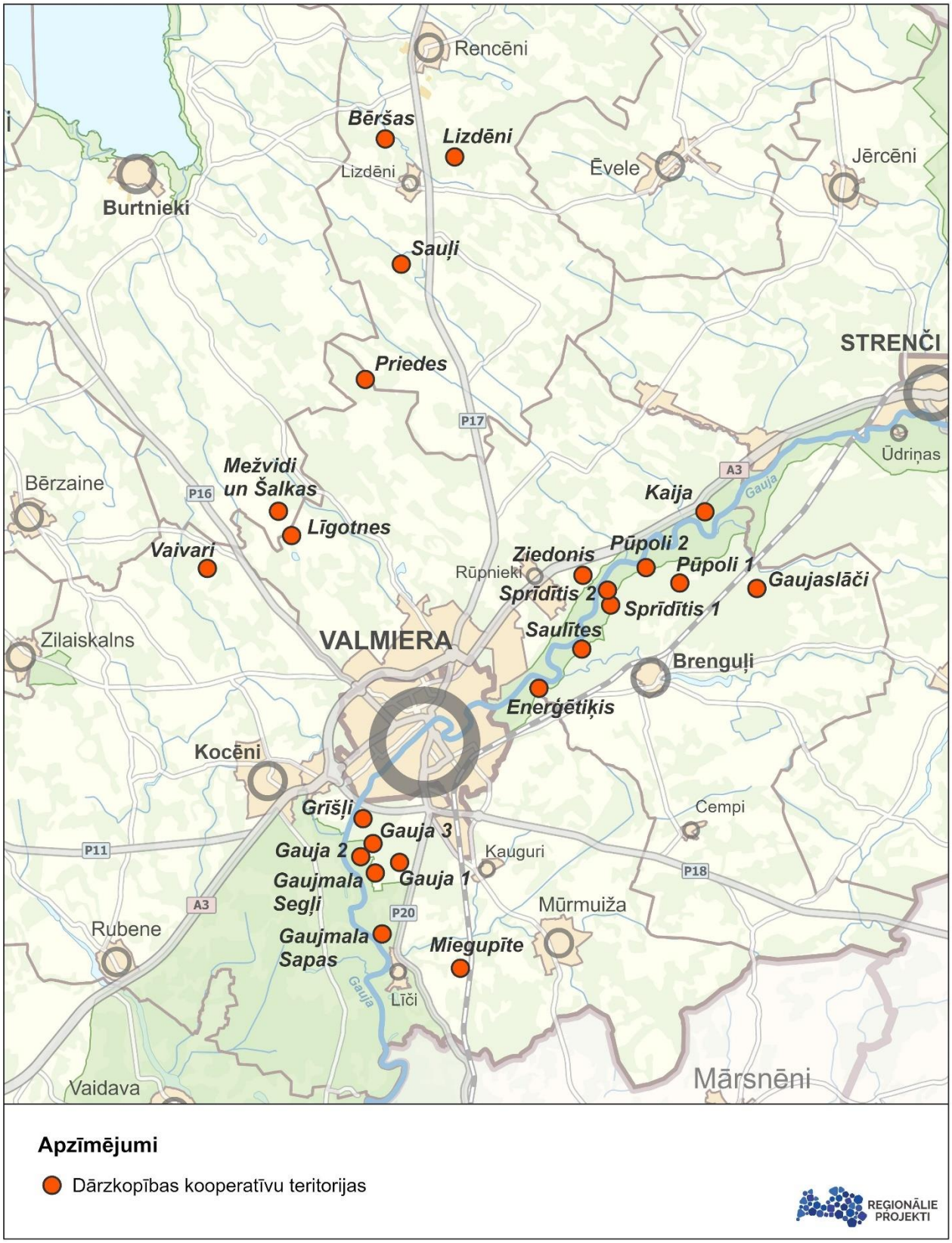

ATTĒLS 2. Dārzkopības kooperatīvi Valmieras novadā

PRIEKŠLIKUMS DĀRZKOPĪBAS KOOPERATĪVU TERITORIJU TURPMĀKAJAI PLĀNOŠANAI

Valmieras novada IAS vadlīnijas nosaka:

- publisko pakalpojumu plānošanai un centru nozīmes stiprināšanai:
  - pārējos ciemos, vasarnīcu ciemos un lauku teritorijās jāsaglabā esošie pakalpojumi, kas ir būtiski valsts vai pašvaldības funkciju veikšanai, kā arī jānodrošina lauku mobilitātes pakalpojumi līdz tuvākajiem centriem;
- dzīvojamās apbūves attīstībai:
  - jāveicina vasarnīcu apbūves teritoriju sakārtošanu atbilstoši dzīvojamās apbūves teritoriju kvalitātei.

Tabula Nr. 6 Prasības MK noteikumos Nr.240 dārzkopības kooperatīvu teritoriju attīstībai

	Prasības
Teritorijai tiek piešķirts ciema statuss, noteikta robeža	5.3.Prasības vasarnīcu un dārza māju apbūves teritoriju plānošanai 67. Esošās vasarnīcu un dārza māju apbūves teritorijas var pārveidot par pastāvīgu dzīvojamo apbūves teritoriju, ievērojot šādus nosacījumus: 67.1. ja tiek izstrādāts lokālplānojums vai detālplānojums, kas aptver vismaz vienu apbūves kvartālu vai citādi funkcionāli saistītu teritoriju, un teritorijas plānojumā noteiktā funkcionālā zona pieļauj attiecīgu izmantošanas veidu; 67.2. ja iespējams nodrošināt energoapgādi, ūdensapgādes un komunālo notekūdeņu kanalizācijas sistēmas, lietusūdeņu savākšanas sistēmas un ceļu tīkla izbūvi, kā arī atkritumu apsaimniekošanu.
Teritorijai netiek piešķirts ciema statuss, netiek noteiktas robežas	5.2. Prasības lauku teritoriju plānošanai un izmantošanai
20. punkts	
Teritorijai tiek piešķirts ciema statuss, noteikta robeža	20. Nosakot funkcionālās zonas, ņem vērā teritorijas iedalījumu pilsētās, ciemos un lauku teritorijās.
Teritorijai netiek piešķirts ciema statuss, netiek noteiktas robežas	20. Nosakot funkcionālās zonas, ņem vērā teritorijas iedalījumu pilsētās, ciemos un lauku teritorijās.
21. punkts	
Teritorijai tiek piešķirts ciema statuss, noteikta robeža	21. Šo noteikumu 17.1., 17.2., 17.3. un 17.4.apakšpunktā minētās funkcionālās zonas var noteikt tikai pilsētās un ciemos: 17.1. savrupmāju apbūves teritorija (DzS); 17.2. mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM); 17.3. daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD); 17.4. jauktas centra apbūves teritorija (JC).
22. punkts	

Teritorijai netiek piešķirts ciema statuss, netiek noteiktas robežas	22. Šo noteikumu 17.5., 17.6., 17.7., 17.8., 17.9., 17.10., 17.11. un 17.12.apakšpunktā minētās funkcionālās zonas var noteikt pilsētās, ciemos un lauku teritorijās: 17.5. publiskās apbūves teritorija (P); 17.6. rūpnieciskās apbūves teritorija (R); 17.7. transporta infrastruktūras teritorija (TR); 17.8. tehniskās apbūves teritorija (TA); 17.9. dabas un apstādījumu teritorija (DA); 17.10. mežu teritorija (M); 17.11. lauksaimniecības teritorija (L); 17.12. ūdeņu teritorija (Ū).

Teritorijas plānojuma risinājumi neparedz noteikt ciema statusu un robežas dārzkopības kooperatīvu teritorijām, jo pastāv riska, ka perspektīvā nevarēs izpildīt nosacījumus šo teritoriju pārveidei par pastāvīgu dzīvojamo apbūves teritoriju, kurai varētu noteikt apdzīvotas vietas – ciems, statusu. Šajās teritorijās tiek noteikts funkcionālais zonējums Lauksaimniecības teritorija (L3), kas paredz saglabāt sezonas rakstura apbūvi.

3.2. FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS

Teritorijas plānošanā, nosakot atļauto izmantošanu, ar funkcionālā zonējuma starpniecību tiek atspoguļotas un nošķirtas dažādu teritoriju funkcijas, to strukturālās un vizuālās īpatnības jeb izmantošanas veidi.

Funkcionālā zonējuma izstrāde ir viens no galvenajiem teritorijas plānošanas uzdevumiem.

Funkcionālo zonu iedalījums tiek veidots, nosakot galvenās izmantošanas grupas, vienlaikus ņemot vērā, ka katras zonas raksturojošās pazīmes ir tās funkcija, telpiskais risinājums un novietojums.

Plānotās funkcionālās zonas iedalāmas divās lielās teritoriju grupās: pilsētu un ciemu teritorijās, kur izmantošana pārsvarā saistīta ar esošu vai plānoto apbūvi, un lauku teritorijās, kur galvenie izmantošanas veidi ir lauksaimniecības zemes un meži.

Vienotu funkcionālo zonu iedalījumu, kas jāizmanto, izstrādājot Teritorijas plānojumu, to grozījumus un lokālplānojumus nosaka MK noteikumi Nr.240.

Funkcionālo zonu un apbūves parametru izstrādes procesā tika apkopoti un izvērtēti līdzšinējie teritorijas attīstības izaicinājumi un specifika septiņu bijušo novadu – Beverīnas, Burtnieku, Kocēnu, Mazsalacas, Naukšēnu, Rūjiena, Strenču – un Valmieras pilsētas teritorijās un to Teritorijas plānojumos.

Ar Teritorijas plānojumu noteiktais funkcionālais zonējums veidots, balstoties uz šādiem principiem:

1. funkcionālo zonu klasifikācija izstrādāta atbilstoši MK noteikumos Nr.240 noteiktajam vienotajam funkcionālo zonu iedalījumam;
2. funkcionālo zonu klasifikācija veidota ar mērķi identificēt galvenās teritorijas izmantošanas grupas, paredzot pēc iespējas mazāku apakšzonu skaitu;
3. nosakot vienotas funkcionālās zonas, iespēju robežās tiek apvienotas spēkā esošajos teritorijas plānojumos noteiktās zonas kam ir līdzīgi izmantošanas un apbūves nosacījumi;
4. ievērojot pēctecības principu, iespēju robežās saglabāts spēkā esošais regulējums par teritorijas izmantošanu un apbūvi, nesašaurinot izmantošanas iespējas.

Detalizēta katras funkcionālās zonas un apakšzonas atļautā izmantošana (galveno izmantošanu veidi, papildizmantošanu veidi) un apbūves parametri – jaunveidojamā zemes vienības minimālā platība, maksimālais apbūves blīvums, minimālā brīvā zaļā teritorija, stāvu skaits un maksimālais augstums skatāmi Teritorijas plānojuma sējumā Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.

SAVRUPMĀJU APBŪVES TERITORIJA (DzS, DzS1, DzS2)

Savrupmāju apbūves teritorija (DzS) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu mājokļa funkciju savrupam dzīvesveidam, paredzot atbilstošu infrastruktūru, un kuras galvenais izmantošanas veids ir savrupmāju apbūve. Funkcionālā zona noteikta esošām savrupmāju apbūves teritorijām pilsētās un ciemos, kā arī tām pieguļošajām neizbūvētajām teritorijām, kurās iespējams turpināt savrupmāju apbūvi ar atbilstošu inženiertehnisko komunikāciju nodrošinājumu. Jaunveidojamās zemes vienības minimālā platība Valmierā – 800 m^2, pārējās pilsētās un ciemos – 1200 m^2, bet 2000 m^2, ja savrupmāju apbūves apkārtnē (kvartālā) nav pieejami centralizētie ūdensapgādes un kanalizācijas tīkli. Funkcionālā zona Savrupmāju apbūves teritorija (DzS) aizņem 1391,97 ha jeb 0,47% no novada platības.

Savrupmāju apbūves teritorija (DzS1) noteikta esošai savrupmāju apbūvei, kura atrodas valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa teritorijā:

- Valmiermuižā, Dzirnavu iela 11 (kad. apz. 96900080342), Dzirnavu iela 10 (kad. apz. 96900080232), Dzirnavu iela 12 (kad. apz. 96900080395), Dzirnavu iela 6A (kad. apz. 96900080710), Dzirnavu iela 6 (kad. apz. 96900080236), Raukups (kad. apz. 96900080180) un Ābeļu iela 9A (kad. apz. 96900080568);
- Trikātā, Trikātas pagastā, "Pilskalni", zemes vienības kadastra apzīmējums 94840030169, fiziskai personas piederoša dzīvojamā māja valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa teritorijā).

Funkcionālā zona Savrupmāju apbūves teritorija (DzS1) aizņem 2,38 ha jeb 0,0008% no novada platības.

Kultūras pieminekļos un to aizsardzības zonās jābūt tādiem teritorijas plānojuma risinājumiem, kas nodrošina kultūras pieminekļa un tam raksturīgās vides saglabāšanu, kā arī nepieļauj vai samazina dažāda veida negatīvu ietekmi uz konkrēto pieminekli. Īpašu uzmanību pievērsta atļautās izmantošanas un apbūves parametru nosacījumiem noteiktajā funkcionālajā zonā, kas atrodas kultūras pieminekļos un to aizsardzības zonās, neplānojot darbības, kas iznīcina vai būtiski pārveido kultūras pieminekļa un tā aizsardzības zonā saglabājamās vērtības.

Savrupmāju apbūves teritorija (DzS2) noteikta savrupmāju apbūvei Valmierā ar mežu klātā teritorijā (Pilātu meža teritorijā, pie Jāņparka ielas un Imantas ielas), lai nodrošinātu mājokļa funkciju savrupam dzīvesveidam meža teritorijā, paredzot atbilstošu infrastruktūru, un kuras galvenais izmantošanas veids ir savrupmāju apbūve, saglabājot mežam raksturīgo vidi. Šajās teritorijās būtu iespēja veidot savdabīgu savrupmāju apbūvi mežā, maksimāli saglabājot meža vidi, tādējādi radot dažādu Valmieras pilsētvides ainavu un tās dzīvojamo struktūru. Jaunveidojamās zemes vienības minimālā platība – 2000 m^2. Funkcionālā zona Savrupmāju apbūves teritorija (DzS2) aizņem 11,61 ha jeb 0,004% no novada platības.

MAZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJA (DzM, DzM1, DzM2)

Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM) ir funkcionālā zona ar apbūvi, kas nepārsniedz trīs stāvus. To nosaka, lai nodrošinātu mājokļa funkciju, paredzot atbilstošu infrastruktūru. Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM) noteikta pilsētās un ciemos, kur jau ir esoša daudzdzīvokļu māju apbūves līdz 3 stāviem un kur tā tiek plānota no jauna. Funkcionālā zona Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM) aizņem 235,82 ha jeb 0,08% no novada platības.

Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM1) ir funkcionālā zona ar apbūvi, kas nepārsniedz trīs stāvus un kas noteikta daudzdzīvokļu mājām, kas atrodas valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa teritorijā – Burtniekos, Ezera

ielā 4 (kad. apz. 96480070149), Burtnieku pagastā, Pārvaldnieka māja (aizsardz. Nr. 6893). Funkcionālā zona Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM1) aizņem 0,4 ha jeb 0,0001% no novada platības.

Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM2) ir funkcionālā zona ar apbūvi, kas nepārsniedz trīs stāvus un kas noteikta Valmieras centra teritorijā - Ziemeļu iela 5 (kad. apz. 96010010204), Ziemeļu iela 4 un 2a (kad apz. 96010010303) un Ziemeļu iela 6 (kad. apz. 96010010305), kur papildizmantošanā netiek paredzēta savrupmāju apbūve un stāvu skaits nepārsniedz 2 stāvus. Funkcionālā zona Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM2) aizņem 0,48 ha jeb 0,0002% no novada platības.

Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijā kā papildizmantošanu atļauts izvietot publiska rakstura iestādes un objektus, kas esošās apbūves teritorijās izvietojami dzīvojamo ēku pirmajā stāvā, pagrabstāvā vai cokolstāvā, bet jaunveidojamās apbūves teritorijās līdz 25% no kopējās dzīvojamā kvartāla platības.

DAUDZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJA (DzD, DzD1, DzD2, DzD3)

Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD) ir funkcionālā zona ar apbūvi no četriem un vairāk stāviem, ko nosaka, lai nodrošinātu mājokļa funkciju, paredzot atbilstošu infrastruktūru. Funkcionālā zona noteikta Valmierā un Sedā, kur ir esoša un plānota daudzdzīvokļu māju apbūve līdz 5 stāviem un kur papildizmantošanā atļauta publiskā apbūve, kas esošās apbūves teritorijās izvietojami dzīvojamo ēku pirmajā stāvā, pagrabstāvā vai cokolstāvā. Funkcionālā zona Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD) aizņem 32,34 ha jeb 0,011% no novada platības.

Daudzdzīvokļu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD1) noteikta Valmierā, kur netiek plānota publiskā apbūve kā teritorijas papildizmantošana. Funkcionālā zona Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD1) aizņem 41,62 ha jeb 0,014% no novada platības.

Daudzdzīvokļu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD2) noteikta Valmierā, Ķieģeļu iela 8 (kad. apz. 96010050145), Mālu iela 1 (kad. apz. 96010050146), Mālu iela 3 (kad apz. 96010050014), Mālu iela 5 (kad. apz.96010050015), ar stāvu skaitu – līdz 7 stāviem, bez publiskās apbūves kā papildizmantošanas veidu. Funkcionālā zona Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD2) aizņem 3,81 ha jeb 0,0013% no novada platības.

Daudzdzīvokļu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD3) noteikta Valmierā, Gaujas ielā 7, 9, 11, 13 un Leona Paegles ielā 1, kur atrodas esošas daudzdzīvokļu mājas ar 9 stāviem. Funkcionālā zona Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD3) aizņem 0,84 ha jeb 0,0003% no novada platības.

PUBLISKĀS APBŪVES TERITORIJA (P, P1, P2, P3, P4, P5, P6, P7, P8)

Publiskās apbūves teritorija (P) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu komerciālu vai nekomerciālu publiska rakstura iestāžu un objektu izvietošanu, paredzot atbilstošu infrastruktūru. Funkcionālā zona noteikta gan pilsētās, ciemos, gan lauku teritorijā. Funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P) aizņem 552,3 ha jeb 0,19% no novada platības.

Publiskās apbūves teritorija (P1) valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu teritorijā. Funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P1) aizņem 41,38 ha jeb 0,014% no novada platības.

Publiskās apbūves teritorija (P2) Valmieras pilsētas centra teritorijā (TIN13), bez dzīvojamās apbūves un vieglās rūpnieciskās apbūves. Funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P2) aizņem 5,15 ha jeb 0,0017% no novada platības.

Publiskās apbūves teritorija (P3) Valmieras senpilsētas teritorijā, bez dzīvojamās apbūves un vieglās rūpnieciskās apbūves. Funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P3) aizņem 2,9 ha jeb 0,001% no novada platības.

Publiskās apbūves teritorija (P4) Valmieras pilsētas centra teritorijā (TIN13), bez dzīvojamās apbūves un vieglās rūpnieciskās apbūves. Funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P4) aizņem 1,68 ha jeb 0,0005% no novada platības.

Publiskās apbūves teritorija (P5) pie valsts galvenā autoceļa A3, kur atļauta kazino, spēļu zāles. Funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P5) aizņem 8,43 ha jeb 0,0028% no novada platības. Noteikta Valmierā nekustamajiem īpašumiem ''Sapņi'' (kad. apz. 96900060002), ''Kaijas'' (kad. apz. 96900080743), ''Vēsmas'' (kad. apz.96900080037), ''Viesuļi 2'' (kad. apz. 96900080796), ''Kalna Caurvēji'' (kad. apz. 96900080455).

Publiskās apbūves teritorija (P6) kempingi un laukumi atpūtas transportlīdzekļiem un apdzīvojamām autopiekabēm pilsētas teritorijā – Rūjienā pie Rūjas upes, Valmierā pie Gaujas, pie Grīšļu ielas, Strenčos pie Gaujas, Mazsalacā un Skaņkalnē pie Salacas. Funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P6) aizņem 9,59 ha jeb 0,0033% no novada platības. Noteikta Rūjienā, Peldu iela 3 (kad. apz. 96150052312), Valmierā, Grīšļu iela 1 (kad. apz. 96010140012), Strenčos, Jāņa Ziemeļnieka iela 10 (kad. apz. 94170011423), Mazsalacā, Parka iela 35 (96110040103) un Skaņkalnē, Skaņkalnes iela 2C (96840020014).

Publiskās apbūves teritorija (P7) Valmierā, bez dzīvojamās apbūves un vieglās rūpnieciskās apbūves. Funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P7) aizņem 5,83 ha jeb 0,0019% no novada platības. Noteikta Valmierā, Pauku iela 1 (kad. apz. 96010111118), kā arī Zvaigžņu iela 4 (kad. apz. 96010111413), Rūpniecības iela 28C (kad. apz. 96010111426), Vadu iela 3 (kad. apz. 96010131404), Stacijas iela 17 (kad. apz. 96010111115) un Stacijas iela 20 (kad. apz. 96010111206).

Publiskās apbūves teritorija (P8) Valmierā, bez dzīvojamās apbūves un vieglās rūpnieciskās apbūves. Funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P8) aizņem 0,16 ha jeb 0,00005% no novada platības. Noteikta Valmierā Stacijas iela 12A (kad. apz. 96010111006).

JAUKTAS CENTRA APBŪVES TERITORIJA (JC, JC1, JC2, JC3, JC4, JC5, JC6)

Jauktas centra apbūves teritorija (JC) ir funkcionālā zona, ko nosaka teritorijai, kurā vēsturiski izveidojies plašs jauktas izmantošanas spektrs vai ko izmanto par pilsētas (visās pilsētās), ciema (Zilaiskalns) vai apkaimes centru, kā arī apbūves teritorijai, ko plānots attīstīt par šādu centru. Funkcionālā zona Jauktas centra apbūves teritorija (JC) aizņem 213,03 ha jeb 0,72% no novada platības.

Jauktas centra apbūves teritorija (JC1) noteikta Valmieras senpilsētas teritorijā un pilsētas centra teritorijā (TIN13). Funkcionālā zona Jauktas centra apbūves teritorija (JC1) aizņem 3,65 ha jeb 0,0012% no novada platības.

Jauktas centra apbūves teritorija (JC2) noteikta Valmieras centra teritorijā (TIN13), bez rindu māju apbūves. Funkcionālā zona Jauktas centra apbūves teritorija (JC2) aizņem 8,82 ha jeb 0,003% no novada platības.

Jauktas centra apbūves teritorija (JC3) noteikta Valmieras valstspilsētas centra teritorijā (TIN13). Funkcionālā zona Jauktas centra apbūves teritorija (JC3) aizņem 5,21 ha jeb 0,0017% no novada platības.

Jauktas centra apbūves teritorija (JC4) noteikta Sedas pilsētas centra teritorijā (TIN15). Funkcionālā zona Jauktas centra apbūves teritorija (JC4) aizņem 11,97 ha jeb 0,004% no novada platības.

Jauktas centra apbūves teritorija (JC5) noteikta Rūjienas pilsētas centra teritorijā (TIN14). Funkcionālā zona Jauktas centra apbūves teritorija (JC5) aizņem 10,26 ha jeb 0,0035% no novada platības.

Jauktas centra apbūves teritorija (JC6) noteikta Valmierā, spēkā esoša detālplānojuma teritorijā, stāvu skaits – 7 stāvi, paredzot vairāk kā 3 stāvus, nepieciešams veikt būvniecības ieceres publisko apspriešanu, kuras ietvaros jāveic plānotās apbūves ietekmes analīze, tostarp vizuālās ietekmes, uz kultūras mantojumu un kultūrvēsturisko ainavu kopumā, apbūves blīvums – 100%. Funkcionālā zona Jauktas centra apbūves teritorija (JC6) aizņem 1,3 ha jeb 0,0004% no novada platības.

RŪPNIECISKĀS APBŪVES TERITORIJA (R, R1)

Rūpnieciskās apbūves teritorija (R) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu industriālo teritoriju un rūpniecības uzņēmumu darbībai un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju, inženiertehnisko apgādi un transporta infrastruktūru. Rūpnieciskās apbūves teritorijā (R) netiek paredzēta smagās rūpniecības un

pirmapstrādes uzņēmumu apbūve, derīgo izrakteņu ieguve un atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve. Atļauta vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve un lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūve. Funkcionālā zona Rūpnieciskās apbūves teritorija (R) aizņem 529,53 ha jeb 0,18% no novada platības.

Rūpnieciskās apbūves teritorijā (R1) ir atļauta vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve, smagās rūpniecības un pirmapstrādes uzņēmumu apbūve, lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūve, derīgo izrakteņu ieguve (ārpus pilsētas un ciema teritorijas) un atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve. Funkcionālā zona Rūpnieciskās apbūves teritorija (R1) aizņem 1293,56 ha jeb 0,44% no novada platības.

Sagatavojot Teritorijas plānojuma 1.redakciju tika pārskatītas un precizētas spēkā esošajos bijušo novadu teritorijas plānojumos noteiktās rūpnieciskās apbūves teritorijas. Precizēts kāda veida rūpnieciskās darbība notiek vai tiek plānota konkrētā teritorijā.

TEHNISKĀS APBŪVES TERITORIJA (TA, TA1)

Tehniskās apbūves teritorija (TA) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu izbūvei, uzturēšanai, funkcionēšanai un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju un transporta infrastruktūru. Funkcionālā zona Tehniskās apbūves teritorija (TA) aizņem 514,35 ha jeb 0,175% no novada platības.

Tehniskās apbūves teritorija (TA1) ir funkcionālā zona, kas noteikta, lai nodrošinātu saules paneļu parka ierīkošanu, inženierbūvju izbūvi un teritorijas funkcionēšanai un attīstībai nepieciešamo transporta infrastruktūru nekustamajā īpašumā "Mičkēnu nomales" Kauguru pagastā, Valmieras novadā. Teritorijas plānojumā integrēts spēkā esošs lokālplānojums nekustamajam īpašumam "Mičkēnu nomales" Kauguru pagastā, Valmieras novadā, kas apstiprināts ar Valmieras novada pašvaldības domes 2023.gada 30.novembra lēmumu Nr.610 (protokols Nr.19, 4.§) un pašvaldības saistošajiem noteikumiem Nr.108.

Funkcionālā zona Tehniskās apbūves teritorija (TA1) aizņem 6,81 ha jeb 0,002% no novada platības.

TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRAS TERITORIJA (TR)

Transporta infrastruktūras teritorija (TR) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu visu veidu transportlīdzekļu un gājēju satiksmei nepieciešamo infrastruktūru, kā arī lai nodrošinātu mazās aviācijas lidlauku uzņēmumu darbību un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju un inženiertehnisko apgādi.

Funkcionālā zona Transporta infrastruktūras teritorija (TR) aizņem 2985,89 ha jeb 1,014% no novada platības.

DABAS UN APSTĀDĪJUMU TERITORIJA (DA, DA1, DA2, DA3, DA4)

Dabas un apstādījumu teritorija (DA) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu rekreācijas, sporta, tūrisma, kvalitatīvas dabas un kultūrvides un līdzīgu funkciju īstenošanu dabas vai daļēji pārveidotās dabas teritorijās, ietverot ar attiecīgo funkciju saistītās ēkas un inženierbūves. Funkcionālā zona Dabas un apstādījumu teritorija (DA) aizņem 274,17 ha jeb 0,093% no novada platības.

Dabas un apstādījumu teritorija (DA1) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu kapsētu funkciju īstenošanu dabas vai daļēji pārveidotās dabas teritorijās, ietverot ar attiecīgo funkciju saistītās ēkas un inženierbūves. Funkcionālā zona Dabas un apstādījumu teritorija (DA1) aizņem 98,46 ha jeb 0,033% no novada platības.

Dabas un apstādījumu teritorija (DA2) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu rekreācijas, tūrisma, kvalitatīvas dabas un kultūrvides u.tml. funkciju īstenošanu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu - muižas parku teritorijā, ietverot ar attiecīgo funkciju saistītās ēkas un inženierbūves. Funkcionālā zona Dabas un apstādījumu teritorija (DA2) aizņem 46,23 ha jeb 0,016% no novada platības.

Dabas un apstādījumu teritorija (DA3) ir funkcionālā zona, kas noteikta Valmierā, dabas parku - Putriņu mežs, Kauguru vēris, Atpūtas parks un Pauku priedes teritorijā, lai nodrošinātu rekreācijas, sporta, tūrisma, kvalitatīvas

dabas un kultūrvides u.tml. funkciju īstenošanu dabas vai daļēji pārveidotās dabas teritorijās, ietverot ar attiecīgo funkciju saistītās ēkas un inženierbūves. Funkcionālā zona Dabas un apstādījumu teritorija (DA3) aizņem 173,91 ha jeb 0,059% no novada platības.

Dabas un apstādījumu teritorija (DA4) ir funkcionālā zona, kas noteikta stādījumu vai dabiski veidojušās augu segas aizņemtā teritorijā virszemes ūdenstilpju un ūdensteču krasta joslā, kas nodrošina piekļūšanu virszemes ūdensobjektiem, aizsargā tos pret vides piesārņojumu, nodrošina bioloģisko un ainavisko daudzveidību, kā arī nodrošina rekreācijas, sporta, tūrisma, kvalitatīvas dabas funkciju īstenošanu. Funkcionālā zona Dabas un apstādījumu teritorija (DA4) aizņem 217,83 ha jeb 0,074% no novada platības.

LAUKSAIMNIECĪBAS TERITORIJA (L, L1, L2, L3)

Lauksaimniecības teritorija (L) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu lauksaimniecības zemes kā resursa racionālu un daudzveidīgu izmantošanu visu veidu lauksaimnieciskajai darbībai un ar to saistītajiem pakalpojumiem, kā arī vēsturiskās apbūves struktūras (viensētu) saglabāšanai un daudzveidīgai teritorijas izmantošanai lauku teritorijā. Funkcionālā zona Lauksaimniecības teritorija (L) aizņem 100996,63 ha jeb 34,28% no novada platības.

Lauksaimniecības teritorija (L1) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu lauksaimniecības zemes kā resursa racionālu un daudzveidīgu izmantošanu visu veidu lauksaimnieciskajai darbībai un ar to saistītajiem pakalpojumiem, kā arī vēsturiskās apbūves struktūras saglabāšanai un daudzveidīgai izmantošanai pilsētās (Valmiera, Strenči, Rūjiena, Mazsalaca) un ciemos. Funkcionālā zona Lauksaimniecības teritorija (L1) aizņem 2018,91 ha jeb 34,28% no novada platības.

Lauksaimniecības teritorija (L2) ir funkcionālā zona, kas noteikta pilsētu un ciemu (Bērzaine, Burtnieki, Endzele, Ēvele, Ipiķi, Kocēni, Lizdēni, Lode, Matīši, Mazsalaca, Mūrmuiža, Ramata, Rencēni, Rubene, Rūjiena, Rūpnieki, Seda, Sēļi, Vaidava, Zilaiskalns) teritorijā esošajās mazdārziņu teritorijās - sakņu un augļu dārzi bez apbūves, tai skaitā nomas mazdārziņi. Funkcionālā zona Lauksaimniecības teritorija (L2) aizņem 146,83 ha jeb 0,05% no novada platības.

Lauksaimniecības teritorija (L3) ir funkcionālā zona, kas noteikta dārzkopību kooperatīvu jeb sabiedrību teritorijās, kur tiek saglabāta sezonas rakstura apbūve – vasarnīcu apbūve (apbūve, ko veido sezonas rakstura apdzīvošanai paredzētas individuālas dzīvojamās ēkas otrā mājokļa statusā, ārpus pastāvīgās dzīvesvietas, ar nepieciešamajām palīgbūvēm un labiekārtojumu) un dārza māju apbūve (apbūve, ko veido sakņu un augļu dārziņi mājsaimniecību vajadzībām, ar būvēm, kas paredzētas tikai sezonas rakstura izmantošanai, tai skaitā dzīvošanai). Funkcionālā zona Lauksaimniecības teritorija (L3) aizņem 152,47 ha jeb 0,052% no novada platības.

MEŽU TERITORIJA (M, M1)

Mežu teritorija (M) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu apstākļus mežu ilgtspējīgai attīstībai un ar mežu saistīto galveno – saimniecisko, ekoloģisko un sociālo – funkciju īstenošanai. Funkcionālā zona Mežu teritorija (M) aizņem 174198,08 ha jeb 0,12% no novada platības.

Mežu teritorija (M1) ir funkcionālā zona, ko nosaka pilsētas un ciema teritorijā (Brenguļi, Cempi, Dauguļi, Dikļi, Endzele, Ēvele, Kocēni, Līči, Mazsalaca, Mūrmuiža, Naukšēni, Rūjiena, Seda, Strenči, Trikāta, Vaidava, Valmiera, Virķēni, Zilaiskalns), lai nodrošinātu meža apsaimniekošanu un dzīvojamās un publiskās apbūves līdzsvarotu attīstību. Funkcionālā zona Mežu teritorija (M1) aizņem 349,02 ha jeb 0,12% no novada platības.

ŪDEŅU TERITORIJA (Ū)

Ūdeņu teritorija (Ū) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai izplānotu un nodrošinātu racionālu un ilgtspējīgu ūdens resursu izmantošanu saimnieciskai darbībai, transportam, rekreācijai un vides aizsardzībai. Funkcionālā zona Ūdeņu teritorija (Ū) aizņem 7999,88 ha jeb 2,71% no novada platības.

3.3. TERITORIJAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 240, Teritorijas plānojumā paralēli funkcionālajam zonējumam nosaka arī Teritorijas ar īpašiem noteikumiem (turpmāk – TIN). Teritorijas ar īpašiem noteikumiem noteiktas ar mērķi papildus funkcionālajam zonējumam izdalīt atsevišķas teritorijas ar papildus noteikumiem. Teritorijas ar īpašiem noteikumiem var ietvert vienu vai vairākas funkcionālās zonas. Šo teritoriju izmantošanu nosaka gan Apbūves noteikumi, gan citi ārējie normatīvie akti.

Teritorijas ar īpašiem noteikumiem noteiktas un attēlotas Grafiskās daļas kartē:

- Teritorija, kurā ierīko centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas (TIN1);
- Apbūves ierobežojuma zona ap paaugstināta rūpnieciskā avārijas riska objektu (TIN11);
- Apbūves ierobežojuma zona ap paaugstināta rūpnieciskā avārijas riska objektu (TIN12);
- Valmieras valstspilsētas centra teritorija (TIN13);
- Rūjienas pilsētas centra teritorija (TIN14);
- Sedas pilsētas centra teritorija (TIN15);
- Teritorija, kurā zemes vienības ir nedalāmas (TIN16);
- Teritorija, kur aizliegta vēja elektrostaciju būvniecība, kuru jauda ir lielāka par 20 kW (TIN17);
- Lidlauka "Cēsis" 15 km manevrēšanas zona (TIN18);
- Teritorija, kurā izstrādājams detālplānojums (TIN3);
- Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā teritorija (TIN4):
    - pašvaldības nozīmes arhitektūras pieminekļi (TIN4)
    - pašvaldības nozīmes vēsturiska notikuma vietas (TIN41)
    - pašvaldības nozīmes dabas teritorijas un objekti (TIN42)
    - pašvaldības nozīmes arheoloģiskie pieminekļi (TIN43);
- Ainaviski vērtīga teritorija (TIN5):
    - Rūjienas kultūrvēsturiskā ainava (TIN5)
    - Burtnieku ezera ainava (TIN51)
    - Salacas upes ainava (TIN52)
    - Gaujas upes ainava (TIN53)
    - Gaujas senielejas ainava un Gaujas upes ainava Vailmierā (TIN54)
    - Ainaviski vērtīga teritorija pie Rubenes (TIN55)
    - Ainaviski vērtīga teritorija pie Zilākalna (TIN56)
    - Sedas purva ainava (TIN57)
    - Ķoņu mozaīkainava (TIN58);
- Vietējas nozīmes transporta infrastruktūras teritorija – Valmieras un Sedas apvedceļš, pievienojuma vietas, plānotās ielas (TIN7).

3.4. AINAVU TELPAS UN STRUKTŪRA

Plānošanas dokumentos

Latvija2030 vīzijā par Latvijas nākotnes telpiskās struktūras attīstību Valmieras novads lielākajā daļā ietilpst dabas aizsardzības, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju koncentrācijas telpā, kas ir izcelta arī kā nacionālo interešu telpa. Stratēģijā noteikta nepieciešamība saglabāt bioloģisko daudzveidību un Latvijai tipiskās unikālās dabas un kultūrvēsturiskās ainavas, kas veido priekšnoteikumus iedzīvotāju dzīves vides kvalitātei. Kā risinājumus, kas atsaucas uz teritorijas plānošanu, stratēģija izvirza:

- Ainavu plānošanu un dabas aizsardzību. Īstenojot Eiropas ainavu konvenciju, jānodrošina ainavu plānošanas un dabas aizsardzības jautājumu integrēšana nozaru politikās, likumdošanā un teritorijas attīstības plānošanā. Jānosaka Latvijai tipiskās un unikālās ainavas, jāveic to inventarizācija un jāizstrādā priekšlikumi ainavu apsaimniekošanai un procesu monitoringam.

- Teritorijas plānojumos jānosaka prasības un nosacījumus sabiedrībai nozīmīgām dabas un kultūrainavu un rekreācijas teritorijām, kas nodrošina piekrastes, ūdensmalu, dabas un kultūras pieminekļu publisku pieejamību un paredz ainaviski nozīmīgu vietu aizsardzību.

Normatīvajos aktos

MK noteikumu Nr. 240 222. punkts paredz, ka teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā var noteikt ainaviski vērtīgas teritorijas, kas tiek attēlotas grafiskajā daļā. Šādu teritoriju izmantošanas prasības tiek noteiktas apbūves noteikumos. Savukārt noteikumu 223. punkts nosaka, ka ainaviski vērtīgajās teritorijās ir aizliegtas darbības, kas rada nevēlamas ainavas struktūras izmaiņas — piemēram, nozīmīgu skatu punktu un ainavisko perspektīvu aizsegšana ar būvēm, apstādīšana ar kokiem vai būtiska reljefa pārveidošana.

Valmieras novada teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros, saskaņā ar MK noteikumi Nr. 240 228.punktu sagatavots Valmieras novada tematiskais plānojums ‘’Ainavu telpas un struktūra’’. Tematiskais plānojums izstrādāts, pamatojoties uz Valmieras novada pašvaldības izsniegto darba uzdevumu un MK noteikumiem Nr.240, kuri nosaka, ka teritorijas plānojumā var noteikt ainaviski vērtīgās teritorijas, ko attēlo grafiskajā daļā, bet prasības to izmantošanai nosaka apbūves noteikumos.

3.4.1. Esošā situācija

Pēc Latvijas ainavu atlanta Valmieras novads ietilpst Ziemeļvidzemes un Gaujaszemes ainavzemēs[16]. Novada ainavā dominē viļņota reljefa agrārā un meža mozaīkainava, kuru veido lauksaimniecības zemju mija ar meža un kokaugu puduriem vai otrādi. Novada identitāti veido upes (Gauja, Salaca), ezeri (Burtnieks) un purvi (Sedas purvs) ainavas, kas ir arī kultūrvēstures liecību nesēji. Apdzīvotība un infrastruktūra koncentrējas ap pilsētām. Gaujas upe kā ekoloģiskais savienojums un identitātes veidotājs īpaši izceļas Valmieras pilsētas centrā. Novadā atrodas arī vairākas mazākas pilsētas ar unikālu kultūrvēsturisko vidi.

Liela daļa novada teritorijas (vairāk nekā puse) ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā (ZVBR), kurš apvieno izcilas dabas un kultūras mantojuma vērtības: Salacas upes ieleja un klinšu atsegumi, Burtnieka ezers un Sedas purvs. Tāpat ainavā īpaši izceļas Zilaiskalns, kuru iespējams vērot no dažādām vietām un dažādos attālumos, īpaši no ceļiem, kas ved uz to.

No citām ĪADT teritorijām ainaviski īpaši nozīmīgas ir:

- Gaujas Nacionālais parks (GNP) – ar stāvkrastiem un klinšu atsegumiem, kas ir gan dabas, gan ainaviska vērtība.
- AAA Ziemeļgauja – Gaujas upes teritorija ziemeļaustrumos no Valmieras, ar lēzeniem krastiem un plašiem mežu masīviem.

[16] Latvijas ainavu digitālais atlants. Pieejams: https://experience.arcgis.com/experience/6c0b5c1cfaaa4bffb3c44b79158cd93c

Valmieras novadam raksturīgas ir arī alejas, kas veido zaļos koridorus gar ceļiem un vēsturiskajām muižām.

Kultūras pieminekļi pārsvarā koncentrējas ap Valmieru, Rūjienu, Mazsalacu un Burtniekiem, veidojot kultūrvēsturiski nozīmīgas ainavas (plašāk par kultūras pieminekļiem skatīt 3.4. nodaļu).

Novadā atrodas arī divas Latvijas kanoniskās ainavas – Gaujas senlejas ainava daļā līdz Valmieras pilsētai un Latvijas mežu ainava, kur būtiski bioloģiski vērtīgi meža masīvi atrodas tieši Valmieras novadā. Nacionālā līmenī Valmieras novadā atzītas divas īpaši ainaviski vērtīgas teritorijas: Gaujas senleja un Salacas ieleja ar Burtnieka ezeru.

3.4.2. Ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN5)

Tematiskā plāna "Ainavu telpas un struktūra" izstrādes mērķis un uzdevumi, balstoties uz Valmieras novada ainavu izpēti, ir noteikt ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN5), atzīmējot to vērtības un izstrādājot rekomendācijas šo teritoriju uzturēšanai un tālākai attīstībai, radot priekšnoteikumus ilgtspējīgai, efektīvai un racionālai Valmieras novada teritorijas un tās resursu izmantošanai, balstītus Valmieras novada IAS.

Tematiskajā plānā "Ainavu telpas un struktūra" Valmieras novadā noteiktas 9 ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN5):

- **TIN5** Rūjienas kultūrvēsturiskā ainava
- **TIN51** Burtnieka ezera ainava
- **TIN52** Salacas upes ainava (ieskaitot Salacas upes ainavu Mazsalacā, Skaņkalnē)
- **TIN53** Gaujas upes ainava
- **TIN54** Gaujas senielejas ainava (ieskaitot Gaujas upes ainavu Valmierā)
- **TIN55** Ainaviski vērtīga teritorija pie Rubenes
- **TIN56** Ainaviski vērtīga teritorija pie Zilākalna
- **TIN57** Sedas purva ainava
- **TIN58** Ķoņu mozaīkainava

Valmieras novada tematiskajā plānā ''Ainavu telpas un struktūra'' TIN5 teritorijām sniegti individuāli raksturojumi, definēti kvalitātes mērķi un rekomendācijas to pārvaldībai un apsaimniekošanai. Tās ietver gan dabas un kultūras mantojuma teritorijas (piemēram, Gaujas un Salacas ielejas, Burtnieku ezers), gan pilsētainavas un ainaviskus ceļus. Šīs teritorijas ir būtiskas vietas identitātes un reģionālās attīstības resursi.

Ainaviski vērtīgo teritoriju (TIN5) atrašanās vietas Valmieras novadā attēlotas 3. attēlā.

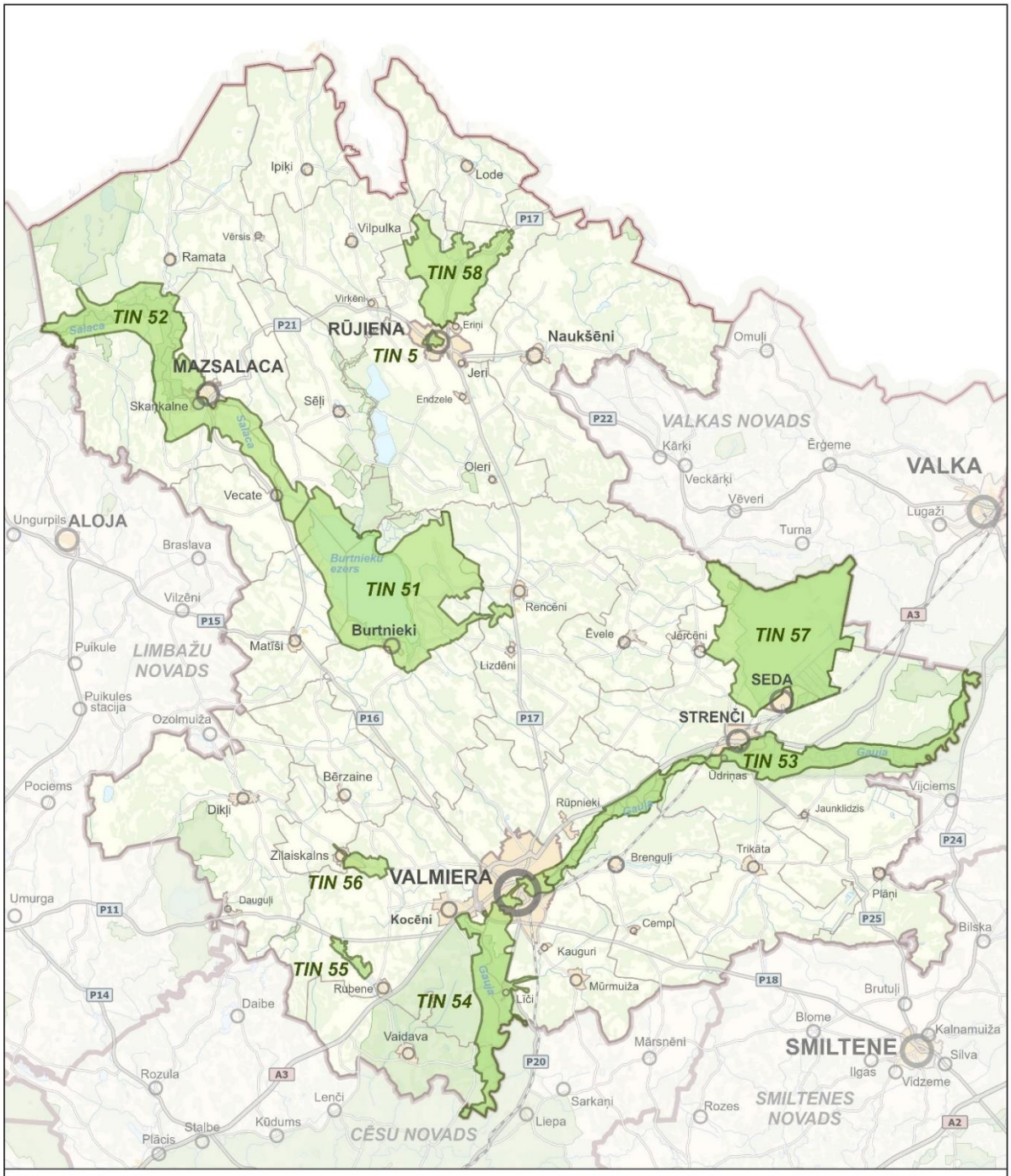

Apzīmējumi

TIN 5 - Rūjienas kultūrvēsturiskā ainava

TIN 51 - Burtnieku ezera ainava

TIN 52 - Salacas upes ainava

TIN 53 - Gaujas ainava

TIN 54 - Gaujas senlejas ainava un Gaujas ainava Valmierā

TIN 55 - Ainaviski vērtīga teritorija pie Rubenes

TIN 56 - Ainaviski vērtīga teritorija pie Zilaiskalns

TIN 57 - Sedas purva ainava

TIN 58 - Ķoņu mozaīkainava

Ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN5)

REĢIONĀLIE PROJEKTI

ATTĒLS 3. Ainaviski vērtīgās teritorijas (TIN5)

TIN5 Rūjienas kultūrvēsturiskā ainava

Galvenie raksturlielumi

- Mazpilsētas ainavtelpas raksturs
- Arhitektoniskās un kultūrvēsturiskās vērtības
- Pilsētas zaļās zonas – skvēri un laukumi
- Rūjas upes ieleja

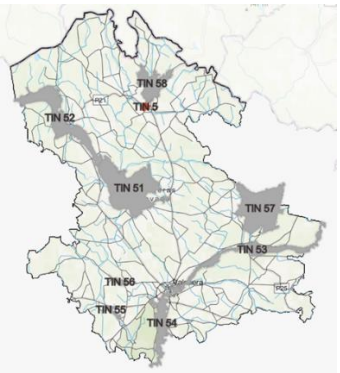

Ainaviski vērtīgo teritoriju raksturojošās galvenās vērtību grupas

Kultūras un vēstures vērtības - galvenās Rūjienas vēsturiskā centra kultūrvēsturiskās vērtības ir vēsturiskā telpiskā struktūra, ko veido ielu tīkls un koka apbūve mijiedarbībā ar Rūjas upes ieleju. Ir atsevišķi nozīmīgi kultūrvēsturiski objekti, kas veido akcentus ainavā – Rūjienas Sv.Bērtuļa luterāņu baznīca, Valdemāra ielas dzelzsbetona tilts pāri Rūjas upei, Salmiņkrogs (ugunsdzēsēju depo), kā arī nozīmīgs industriālā mantojuma objekts – Rūjienas pienotava, kas uzsvērta arī novada attīstības plānošanas dokumentos un iekļauta industriālā mantojuma tūrisma objektu sarakstā[17].

Vizuāli estētiskās vērtības - tradicionālā Vidzemes koka arhitektūra un vēsturiskā centra ielu veidotā telpiskā struktūra, kas savijas kopā ar Rūjas upes dabisko ainavu. Moderni un kvalitatīvi ārtelpas un kultūras objekti, pieminekļi. Nozīmīgs pilsētvides orientieris ir Rūjienas Sv.Bērtuļa luterāņu baznīca, uz kuru paveras izteiksmīgas skatu līnijas no Rīgas ielas. Vēsturiskā koka apbūve, kas labi uztverama, iebraucot Rūjienas centrā, veido vēsturiskā centra kodolu un identitāti.

Sekundārās grupas

Bioloģiskā daudzveidība, dabas vērtības / nozīmīgs zaļās infrastruktūras elements – Rūjas upe kalpo kā nozīmīgs, dabisks koridors, kas dēļ upes ielejas neskartuma un dabiskā apauguma veido nozīmīgu ekoloģisko sasaisti ar pilsētai pieguļošajām dabas teritorijām.

Ainavas kvalitātes mērķis

Rūjienas kultūrvēsturiskās ainavas ainaviski vērtīgās teritorijas (TIN5) ainavas kvalitātes mērķis ir saglabāt un uzturēt unikālu Rūjienas vēsturiskā centra teritoriju, kas ietver vēsturiskās koka apbūves, nozīmīgu kultūras mantojuma objektu un ielu tīkla veidoto telpisko struktūru un arhitektonisko raksturu, kas mijiedarbojas ar Rūjas upes ielejas dabas vērtībām.

[17] Saknes Rūjienā projekta materiāli. Pieejams: https://www.saknesrujiena.lv/

TIN51 Burtnieku ezera ainava

Galvenie raksturlielumi

- ĪADT, Natura 2000 teritorija, ZBR
- Atsevišķi augsti krasti
- Kultūrvēsturiski objekti
- Ezera ainava ar daudzveidīgu krastu apaugumu

Ainaviski vērtīgo teritoriju raksturojošās galvenās vērtību grupas

Kultūras un vēstures vērtības - izdalāmi divu veidu kultūras pieminekļi – saglabājušies apbūves kompleksi ar dažāda veida apbūves elementiem (Burtnieku muižas apbūve, Burtnieku viduslaiku pils, Burtnieku pilsdrupas, gaisa tilts, parks Burtniekos, Burtnieku Veco kapu kapliča, Burtnieku Veco kapu vārti, Burtnieku mācītājmuižas apbūve ar Burtnieku luterāņu baznīcu un Mācītāja māju) un senkapi un apmetnes (Atzelvietu senkapi, Zvejnieku apmetne I, II un senkapi).

Vizuāli estētiskās vērtības - dabiska, mierīga, noslēgta ainava. Burtnieka ezers nolasās ainavā atsevišķās skatu līnijās. Burtnieka ezera ainava atzīmēta kā viens no Latvijas "ainavu dārgumiem"[18] un ir izvirzīta nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgās teritorijas statusam[19].

Bioloģiskā daudzveidība, dabas vērtības - ZVBR ar dabas liegumu "Burtnieku ezera pļavas", kur pļavas ir saglabājušas mazpārveidotus ainavas un biotopu elementus, tās regulāri applūst. Nozīmīgas platības aizņem aizsargājami biotopi: mēreni mitras pļavas, eitrofas augsto lakstaugu audzes un upju palieņu pļava[20].

Zaļās infrastruktūras elements - ezers ar pļavu teritorijām ir daļa no zili - zaļā tīklojuma, kas atzīmēts arī ZVBR ainavu ekoloģiskajā plānā.

Ainavas kvalitātes mērķis

Burtnieka ezera ainaviski vērtīgās teritorijas TIN51 ainavas kvalitātes mērķis ir izcelt un saglabāt Latvijas mērogā nozīmīgu, kultūrvēsturiskām un dabas vērtībām bagātu Burtnieka ezera ainavu kā īpašu novada atpazīstamības elementu un ekoloģiski nozīmīgu teritoriju.

[18] Ainavu dārgumi. Pieejams: https://ainavudargumi.lv/burtnieku-ezers-ar-baznicam-un-muizu-centriem/

[19] Latvijas ainavu digitālais atlants (2024). Pieejams: https://experience.arcgis.com/experience/6c0b5c1cfaaa4bffb3c44b79158cd93c/page/Par-ainavu-atlantu/

[20] Dabas liegums Burtnieku ezera pļavas. Pieejams: https://www.daba.gov.lv/lv/burtnieku-ezera-plavas

TIN52 Salacas upes ainava (ieskaitot Salacas upes ainavu Mazsalacā, Skaņkalnē)

Galvenie raksturlielumi

- Upes ieleja ar lēzeniem un stāviem (klinšainiem) krastiem
- Atsevišķi kultūras mantojuma objekti
- ĪADT, Natura 2000 teritorija, ZBR
- Blīvs krastu apaugums, dominē lauksaimniecības teritorijas, kas mijas ar mežu teritorijām
- Ārpus pilsētu teritorijām upes ielejā pārsvarā ir izkliedus izvietotas viensētas
- Infrastruktūra paralēli upes koridoriem, atstatus no upes, ar atsevišķām pieejām upei

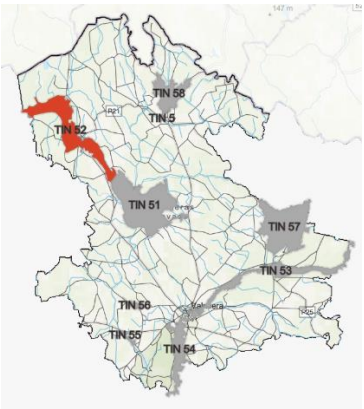

Ainaviski vērtīgo teritoriju raksturojošās galvenās vērtību grupas

Kultūras un vēstures vērtības – Vidzemei tipiski kultūras pieminekļi ir apmetnes un kulta vietas, pilskalni, viduslaiku kapsētas. Unikāls kultūras piemineklis - Valtenberģu muižas apbūve.

Vizuāli estētiskās vērtības - Vizuāli estētiskās vērtības - dabiska, mierīga, noslēgta ainava. Salacas upes ieleja izteikti nolasās ainavā, bet tā nav vienveidīga un garlaicīga. Ainava ir vizuāli daudzveidīga un ietver skatus no ceļiem un tiltiem, reljefa paaugstinājumiem un atpūtas vietām, kā arī no upes, jo tā tiek aktīvi izmantota laivošanai. Sabiedrība ir augstu novērtējusi Salacas ielejas ainavu kopā ar Mazsalacu un Skaņokalnu, to atzīmējot kā vienu no Latvijas "Ainavu dārgumiem"[21]. Tā ir izvirzīta arī nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgās teritorijas statusam[22].

Bioloģiskās daudzveidības, dabas vērtības - teritorija atrodas ZVBR, daļu no tās aizņem dabas parks "Salacas ieleja", kurā atrodas nozīmīgas dabas vērtības, teritorijai ir Natura 2000 statuss. Salacas upes ainava ir nozīmīga arī no ģeoloģiskā (klinšu atsegumi, alas) viedokļa.

Zaļās infrastruktūras elements - dabiskie upes krasti kopā ar pašu upes tecējumu ir nozīmīgs ekoloģiskais koridors dažādām augu un dzīvnieku sugām, veidojot sasaisti ar citām novada dabas teritorijām.

Ainavas kvalitātes mērķis

Salacas upes ainaviski vērtīgās teritorijas TIN52 ainavas kvalitātes mērķis ir uzturēt Salacas upes ainavu kā īpašu vietas atpazīstamības elementu un ekoloģisko biokoridoru, veicot teritorijas atbilstošu apsaimniekošanu, attīstot vietai piemērotu ceļu un tūrisma infrastruktūru negatīvās ietekmes un iespējamās ekoloģiskās fragmentācijas mazināšanai dabas teritorijās, nodrošinot sabiedrības informēšanu un izglītošanu.

[21] Ainavu dārgumi. Pieejams: https://ainavudargumi.lv/salacas-ieleja-ar-mazsalacu-un-skanokalnu/
[22] Latvijas ainavu digitālais atlants (2024). Pieejams: https://experience.arcgis.com/experience/6c0b5c1cfaaa4bffb3c44b79158cd93c/page/Par-ainavu-atlantu/

TIN53 Gaujas upes ainava

Galvenie raksturlielumi

- Vairākas piekļuves vietas Gaujas upei
- Atsevišķas izkliedētas viensētas
- Līkumoti grants un meža ceļi
- Dominē jaukts mežs ar šaurām un slēgtām skatu līnijām
- ĪADT, Natura 2000 – aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja"
- Gaujas upes ieleja ar lēzeniem, mežainiem krastiem

Ainaviski vērtīgo teritoriju raksturojošās galvenās vērtību grupas

Bioloģiskā daudzveidība, dabas vērtības - Lielais skaits aizsargājamo biotopu un dižkoku. To dažādība ainavai piešķir lielu dabisko vērtību.

Zaļās infrastruktūras elements - dabiskie upes krasti kopā ar pašu upes tecējumu ir nozīmīgs ekoloģiskais koridors dažādām augu un dzīvnieku sugām, veidojot sasaisti ar citām novada un reģiona dabas teritorijām.

Sekundārs grupas

Kultūras un vēstures vērtības – Ar Gaujas upi saistās vairāki vēsturiski notikumi, tajā skaitā vēsturiski pa Gaujas upi tikuši pludināti koki, kas bija daļa no ainavas rakstura un saimniekošanas veida.

Vizuāli estētiskās vērtības - paveras vizuāli estētiski augstvērtīgas un izteiksmīgas skatu līnijas uz Gaujas upes meandrēto tecējumu no Strenču pilsētā esošajam atpūtas vietām un no tilta pāri upei, kā arī pārvietojoties pa upi ar ūdenstransporta līdzekļiem. Gaujas meandrējums rada unikālu, noslēpumainu ainavu, upes krastu dabiskais apaugums paspilgtina šo noskaņu.

Ainavas kvalitātes mērķis

Gaujas upes ainaviski vērtīgās teritorijas TIN53 ainavas kvalitātes mērķis ir stiprināt un izcelt reģionam raksturīgās un īpašās dabas vērtības, ko veido unikālā Gaujas upes ieleja, tās meandrētais tecējums un ekoloģiski nozīmīgi dabas objekti, attīstot vietai piemērotu ceļu un tūrisma infrastruktūru negatīvās ietekmes un iespējamās ekoloģiskās fragmentācijas mazināšanai dabas teritorijās, nodrošinot sabiedrības informēšanu un izglītošanu.

TIN54 Gaujas senlejas ainava (ieskaitot Gaujas upes ainavu Valmierā)

Galvenie raksturlielumi

- ĪADT, Natura 2000 – Gaujas Nacionālais parks
- Pilskalni, baznīcas, pilis, kulta vietas, kapsētas, senkapi
- Meža zemes ar nelieliem atvērumiem / laucēm
- Alejas, dižkoki
- Gaujas upe, iežu atsegumi, alas
- Izteikta upes ieleja ar izteiksmīgu reljefu
- Valmieras pilsētvides mijiedarbība ar upes ainavu
- Lielāki ciemi un viensētas

Ainaviski vērtīgo teritoriju raksturojošās galvenās vērtību grupas

Vizuāli estētiskās vērtības - Vizuāli estētiskās vērtības - Augstvērtīgas skatu līnijas (ne visas ir vizuāli un fiziski pieejamas) ielejās un pie gravām, dabisku mežu platības un liela dabas daudzveidība, kas papildina ainavas estētiskās īpašības. Iežu atsegumi un klintis veido savdabīgu ainavu, kur nereti rodas pārsteigums par redzēto. Ciemu un Valmieras pilsētas tuvumā esošās kultūrvēsturiskās celtnes ainavai piešķir augstu estētisko vērtību un savdabīgu auru. Valmieras pilsētas teritorijā vērojami daudzveidīgi Gaujas krasti, neskaitāmas skatu līnijas paveras ne tikai no tiltiem, bet arī no reljefa paaugstinājumiem. Gaujas senieleja atzīmēta kā viens no Latvijas "ainavu dārgumiem"[23] un ir izvirzīta nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgās teritorijas statusam[24].

Bioloģiskā daudzveidība, dabas vērtības – Izteiksmīgs upes ielejas reljefs, dažāda veida un garuma gravas, GNP teritorija un liels skaits dabas vērtību, kam piešķirts valsts vai vietēja mēroga aizsardzības statuss, tajā skaitā ES Biotopu aizsardzības direktīvā noteiktās upju straujteces un dabiski upju posmi, veci vai dabiski boreāli meži, aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži). Arī Valmieras pilsētas teritorijā upes ainavai ir augsta dabas vērtība, ko papildus veido tās krastos esošie vietējas nozīmes dabas parki (Putriņu mežs, Kauguru vēris, Atpūtas parks, Pauku priedes), dabas piemineklis "Gaujas stāvie krasti".

Zaļās infrastruktūras elements - dabiska upes ieleja un mežu masīvi, kas kopā veido nozīmīgu zili - zaļo koridoru novada teritorijā. Valmieras pilsētas teritorijā upes krastos atrodas gan dabas un apstādījumu teritorijas, gan arī mežu teritorijas, kas veido zili-zaļo tīklojumu Valmieras pilsētā un ekoloģisko savienojumu ar dabas teritorijām ārpus tās.

Sekundārās grupas

Kultūras un vēstures vērtības - Kultūras un vēstures vērtības - Gaujas senielejas posmā ir neskaitāmas kultūras un vēstures vērtības, jo šeit izsenis dzīvojuši cilvēki, līdz ar to ir liecības par dažādu posmu attīstību, tajā skaitā Valmieras pilsētā - Valmieras pilsdrupas un pilsētas viduslaiku nocietinājumi, senpilsēta, baznīca, Jaunkalnu senkapi, Pobreņču Svētais avots - kulta vieta, Pekas kalns - pilskalns.

[23] Ainavu dārgumi. Pieejams: https://ainavudargumi.lv/burtnieku-ezers-ar-baznicam-un-muizu-centriem/
[24] Latvijas ainavu digitālais atlants (2024). Pieejams: https://experience.arcgis.com/experience/6c0b5c1cfaaa4bffb3c44b79158cd93c/page/Par-ainavu-atlantu/

Ainavas kvalitātes mērķi

Gaujas senielejas ainaviski vērtīgās teritorijas TIN54 ainavas kvalitātes mērķi ir: 1) saglabāt un izcelt Latvijai unikālu un nozīmīgu Gaujas senielejas kultūrvēsturisko un dabas ainavu, nodrošinot tās pieejamību, saglabājot ainavu raksturu (no mežainām līdz mozaīkveida ainavām ar apsaimniekotām lauksaimniecības zemēm, dabiskajiem zālājiem un viensētām) un skatu līnijas, kā arī kultūras pieminekļus un dabas vērtības, teritorijas izmantošanā un apsaimniekošanā līdz minimumam samazinot negatīvo ietekmi uz tiem; 2) stiprināt reģionam raksturīgās un īpašās kultūrvēsturiskās un dabas vērtības, izceļot tās kā vietas atpazīstamības un identitātes elementus, nodrošinot tām piemērotu apsaimniekošanu, iespēju robežās veidojot sasaistes starp ekoloģiski nozīmīgiem dabas elementiem; 3) aizsargāt un labi pārvaldīt GNP teritoriju, tūrisma iespējamās negatīvās ietekmes uz dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām mazināšanai izveidojot vietai atbilstošu infrastruktūru, nodrošinot sabiedrības informēšanu un izglītošanu.

TIN55 Ainaviskais ceļš pie Rubenes

Galvenie raksturlielumi

- Paveras skati uz novadam raksturīgu lauku ainavu ar maza mēroga lauksaimniecības zemēm, atsevišķiem mežu puduriem un viensētām
- Reljefā vizuāli nolasās Zvirgzdupītes ieleja
- Grants ceļa posms ar zemas intensitātes satiksmi

Ainaviski vērtīgo teritoriju raksturojošās galvenās vērtību grupas

Kultūras un vēstures vērtības – teritorijas galvenā vērtība ir skatu līnijas uz tradicionālu lauku ainavu – maza un vidēja mēroga mozaīkainavu, ko veido atvērtas lauksaimniecības zemes, kas mijas ar viensētām meža puduru ielokos.

Vizuāli estētiskās vērtības – mijas noslēgtas skatu līnijas ar tālām, ainavu veido daudzveidīgu lauksaimniecības zemju mija ar kokaugu puduriem un meža masīviem, atsevišķi izteiksmīgi ainavu elementi – lauku sētas ar vecu ozolu rindām gar ceļu, atsevišķi lieli ozoli. Reljefā jūtama upes ieleja. Arī pats ceļš ir kā ainaviski vērtīgs elements.

Sekundārās grupas

Zaļās infrastruktūras elements – zaļās infrastruktūras elementus veido upītes krastu apaugums, atsevišķās vietās uz viensētām veidotās, kā arī pie paša ceļa esošās vecu koku alejas, kas kalpo kā zaļie koridori ainavā. Tāpat nozīmīgi ekoloģiskie elementi ir meža un kokaugu puduri, kas mijās ar lauksaimniecības zemēm.

Bioloģiskā daudzveidība, dabas vērtības – teritorijas galvenās vērtības ir augstvērtīgas skatu līnijas, tāpēc bioloģiskās daudzveidības un dabas vērtības šajā TIN55 teritorijā ir sekundāras. Tomēr nozīmīga ir ainavas mozaīkveida struktūra un ūdens elementi, kas nodrošina ne tikai ainavas struktūras un elementu daudzveidību, bet arī dažādu biotopu esamību teritorijā.

Ainavas kvalitātes mērķis

Ainaviski vērtīgās teritorijas pie Rubenes (TIN55) ainavas kvalitātes mērķis ir uzturēt reģionam raksturīgu lauku ainavu un elementus, stiprinot vietas identitāti un uzturot novada kultūrainavas un vizuāli estētiskās kvalitātes.

TIN56 Ainaviskais ceļš pie Zilaiskalns

Galvenie raksturlielumi

- Dabas lieguma teritorija "Zilaiskalns"
- Asfaltēts ceļa posms ar vidējas intensitātes satiksmi
- Paveras skats uz apkārtnes dominanti - Zilokalnu, veidojot savdabīgu siluetu
- Paveras skati uz novadam raksturīgu lauku ainavu ar maza un vidēja mēroga lauksaimniecības zemēm,
- atsevišķiem mežu puduriem un viensētām

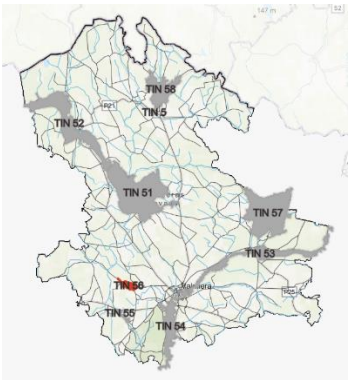

Ainaviski vērtīgo teritoriju raksturojošās galvenās vērtību grupas

Kultūras un vēstures vērtības - Zilaiskalns, kas ir 66 metrus augsts, ir viena no ievērojamākajām senajām kulta vietām. Kalna virsotnē apskatāms Upurakmens ar bļodveida dobumu.[25]

Vizuāli estētiskās vērtības - skatu līnijas uz tradicionālu lauku ainavu ar dominanti– Zilokalnu, kura siluetu paspilgtina to ietverošie meža masīvi. Pārvietojoties pa ceļu, vizuāli augstvērtīgāki skati veidojas virzienā uz Zilokalnu.

Sekundārās grupas

Bioloģiskā daudzveidība, dabas vērtības – teritorijas galvenās vērtības ir skati no ceļa uz Zilokalnu un lauku ainavu, tāpēc bioloģiskā daudzveidība un dabas vērtības šajā TIN56 teritorijā ir sekundāras. Tomēr nozīmīga ir ainavas mozaīkveida struktūra un dabiskie meža biotopi, kas ieskauj Zilokalnu, kas nodrošina ne tikai ainavas struktūras un elementu daudzveidību, bet līdz ar to arī dažādu biotopu esamību teritorijā.

Zaļās infrastruktūras elements – zaļās infrastruktūras elementus veido atsevišķi koki un koku puduri, kas mijās ar lauksaimniecības zemēm.

Ainavas kvalitātes mērķi

Ainaviski vērtīgās teritorijas pie Zilākalna (TIN56) ainavas kvalitātes mērķis ir uzturēt reģionam raksturīgu lauku ainavu un elementus, stiprinot vietas identitāti un atpazīstamību, ko veido Zilaiskalns kā nozīmīga kultūrvēsturiska, dabas un ainavas dominante novada kultūrainavā.

[25] https://www.entergauja.com/lv/ko-darit/enter-daba/zilaiskalns

TIN57 Sedas purva ainava

Galvenie raksturlielumi

- ĪADT, Natura 2000, dabas liegums – ''Sedas purvs"
- Appludināti kūdras izstrādes lauki
- Līdzens reljefs
- Jaukts mežs
- Purvs, mitrājs

Ainaviski vērtīgo teritoriju raksturojošās galvenās vērtību grupas

Kultūras un vēstures vērtības – kūdras ieguves un uzpludinājuma rezultātā izveidojusies unikāla ainava, kas ir būtiska novada ainavas identitātes veidotāja.

Vizuāli estētiskās vērtības - unikāla mitrāju ainava ar tālām skatu līnijām, daudzveidīgu mitrāju floru un faunu, ainavu ietver meža ainava.

Bioloģiskā daudzveidība, dabas vērtības – teritorija ir daļa no ZBR. Bioloģiskās daudzveidības priekšnosacījums ir meža masīva lielā platība un mazā fragmentācija, vecās priežu audzes un lapu koku nelielie nogabali, kā arī Sedas tīrelis un palieņu pļavas kā putniem nozīmīga vieta. Teritorija ir starptautiskas un nacionālas nozīmes iekšzemes ūdeņu un mitrāju kodolzona (priežu mežs un Sedas purva kūdras ieguves lauki, uzpludinātie dīķi un augstais purvs). Uzplūdinātie, kādreiz izmantotie kūdras lauki ir nozīmīgas ligzdojošo un migrējošo putnu uzturēšanās vietas. Bioloģiski augsta vērtība ir boreālo mežu masīviem.

Zaļās infrastruktūras elements - kopā ar Sedas upi veido nozīmīgu ekoloģisko sasaisti ar citām ZBR zaļajām struktūrām. Nozīmīga migrējošo putnu uzturēšanās vieta.

Ainavas kvalitātes mērķis

Sedas purva ainaviski vērtīgās teritorijas TIN57 ainavas kvalitātes mērķis ir izcelt Sedas purva ainavu kā novada identitātes veidotāju un ekoloģiski nozīmīgus dabas objektus, attīstot vietai piemērotu ceļu un tūrisma infrastruktūru negatīvās ietekmes un iespējamās ekoloģiskās fragmentācijas mazināšanai dabas teritorijās, nodrošinot sabiedrības informēšanu un izglītošanu.

TIN58 Ķoņu mozaīkainava

Galvenie raksturlielumi

- Viļņots reljefs, drumlini
- Bērzu alejas un rindas gar autoceļiem
- Lauksaimniecības zemju ainava mijas ar meža ainavu
- ZVBR rezervāta ainavu aizsardzības zonas teritorija – Rūjas upes ieleja

Ainaviski vērtīgo teritoriju raksturojošās galvenās vērtību grupas

Bioloģiskā daudzveidība, dabas vērtības – ZBR ainavu aizsardzības zona un vairāku ES Biotopu direktīvas biotopu aizsardzības teritorijas.

Vizuāli estētiskās vērtības – TIN58 ainavas raksturs – mozaīkainava ar drumlinu reljefu veido daudzveidīgus skatupunktus un dažāda atvēruma skatu līnijas. Nozīmīgi elementi ir viensētas un bērzu rindas un alejas gar ceļiem. Pie Ķoņu dzirnavām ir Rūjas upes uzstādinātā ūdenstilpe, kas dažādo TIN58 ainavu.

Sekundārās grupas

Kultūras un vēstures vērtības - teritorija ir nozīmīga no ģeoloģiskā viedokļa. Ainavas kultūrvēsturisko vērtību nosaka drumlinu laukam raksturīgā zemes izmantošanas struktūra – drumlinu muguras ir labi iekultivētas, bet pazeminājumos atrodas pļavas un mežu puduri. Reljefa paaugstinājumos – viensētas. Nozīmīgi kultūrvēsturiskie ainavas elementi – ceļi un alejas.

Zaļās infrastruktūras elements – Rūjas upes dabiskie krasti kopā ar pašu upes tecējumu ir nozīmīgs ekoloģiskais koridors dažādām augu un dzīvnieku sugām, veidojot sasaisti ar citām novada dabas teritorijām.

Ainavas kvalitātes mērķis

Ķoņu mozaīkainavas īpaši ainaviski vērtīgās teritorijas TIN58 ainavas kvalitātes mērķis ir izcelt un saglabāt reģionam nozīmīgu, kultūrvēsturiskām, ģeoloģiskajām un vizuāli estētiskajām vērtībām bagātu Ķoņu mozaīkainavu kā īpašu novada identitātes veidotāju un atpazīstamības elementu.

Tematiskā plāna ietvaros izstrādātas arī vispārīgas rekomendācijas novada ainavu attīstībai, novērtējot trīs attīstības scenārijus — apbūvi, lielu ražošanas objektu izbūvi un tūrisma attīstību. Katram scenārijam ir izvērtēts ainavu jutīgums, izvirzīti ainavas kvalitātes mērķi un sniegtas rekomendācijas ietekmes mazināšanai. Svarīgākie principi paredz:

- apbūves koncentrēšanu pie jau esošajiem apbūves centriem, izvairoties no vienlaidu apbūves ainaviskajās teritorijās;
- liela mēroga ražošanas objektu (piemēram, vēja turbīnas vai saules parki) izvietošanu novada D daļā pie Valmieras pilsētas;

- tūrisma infrastruktūras attīstību, kas mazinātu populāro vietu noslodzi un veicinātu tūrisma pakalpojumus arī citās novada vietās.

Ainavu plānā noteiktās ainaviski vērtīgās teritorijas (TIN5) iekļautas Valmieras novada teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, bet prasības to izmantošanai - Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

3.5. ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS, TO ZONĒJUMS, AIZSARDZĪBA UN IZMANTOŠANA

Plānošanas dokumentos

Tāpat kā ainavu plānošanā, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju plānošanā **Latvija2030** stratēģijā Valmieras novads iekļaujas dabas aizsardzības, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju koncentrācijas telpā, kas ir izcelta arī kā nacionālo interešu telpa. Tas nozīmē, ka Valmieras novadā Latvija2030 nosaka nepieciešamību saglabāt bioloģisko daudzveidību un Latvijai tipiskās dabas ainavas.

Valmieras novada IAS iezīmē vadlīnijas saudzējamo dabas un kultūrvēsturisko telpu un purvu telpas turpmākai plānošanai paredz teritoriju aizsardzību saskaņā ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plāniem. Par dabas telpām stratēģija nozīmē Natura2000 teritorijas, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu, ainavu aizsardzības zonu, ūdeņu teritorijas un mežu teritorijas. Valmieras novadā jāiesaistās īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanā sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi, sekmējot arī nevalstiskā, privātā sektora un iedzīvotāju līdzdalību; ilgtspējīgi jāapsaimnieko lauksaimniecības un mežu zemes, vienlaikus ierobežojot invazīvo sugu izplatību, jāattīsta zaļā un zilā infrastruktūra, jāizveido vienots dabas tūrisma taku tīkls un jāpilnveido ūdensceļu un ar tiem saistītā tūrisma infrastruktūra, kā arī jāierīko drošas un sakārtotas publiskās peldvietas.

Normatīvajos aktos

Likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām''[26] 14. pants. nosaka, ka aizsargājamo teritoriju un to funkcionālo zonu robežas attēlo vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu''[27] 53. punkts nosaka, ka izstrādājot pašvaldības teritorijas plānojumu vai detālplānojumu, veicot zemes ierīcības darbus, meža inventarizāciju un visu veidu projektēšanu un plānošanu, ievēro mikroliegumu izvietojumu un to aizsardzības un apsaimniekošanas prasības.

3.5.1. Esošā situācija

ĪADT Valmieras novadā

Atbilstoši Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols"[28] (turpmāk – "Ozols") informācijai Valmieras novada teritorijā atrodas 16 īpaši aizsargājamas dabas teritorijas (turpmāk - ĪADT), no kurām 14 ir iekļautas Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas (Natura 2000) teritoriju tīklā, kā arī ārpus šīm teritorijām ir konstatētas daudzveidīgas īpaši aizsargājamas dabas vērtības – Eiropas Savienības nozīmes prioritārie mežu, purvu, zālāju un saldūdeņu biotopi, īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes, kuru populācijas ir nozīmīgas ne tikai Latvijas, bet arī visas pasaules mērogā.

[26] Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām". https://likumi.lv/ta/id/59994
[27] Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu". https://likumi.lv/ta/id/253746
[28] Dabas datu pārvaldības sistēma "Ozols"

Biosfēras rezervāts

- **Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts** (kopā 475514,16 ha, Valmieras novadā 199005,79 ha), atrodas Naukšēnu pagasta, Ēveles pagasta, Rencēnu pagasta, Koņu pagasta, Lodes pagasta, Vilpulkas pagasta, Ipiķu pagasta, Ramatas pagasta, Mazsalacas pagasta, Skaņkalnes pagasta, Vecates pagasta, Sēļu pagasta, Jeru pagasta, Burtnieku pagasta, Bērzaines pagasta, Dikļu pagasta, Zilākalna pagasta, Kocēnu pagasta, Valmieras pagasta teritorijā un Sedas, Strenču, Rūjienas, Mazsalacas pilsētu teritorijās.

Biosfēras rezervāta mērķis ir līdzsvarot dabas daudzveidības aizsardzību, ilgtspējīgu ekonomisko attīstību un kultūras vērtību saglabāšanu.

Nacionālais parks

- **Gaujas nacionālais parks** (kopā 91786,7 ha, Valmieras novadā 10148,9 ha, Natura 2000 teritorija), kas Valmieras novadā ietver Valmieras pilsētas, Kocēnu, Kauguru un Vaidavas pagastu teritorijas.

Gaujas Nacionālā parka mērķis ir aizsargāt unikālās dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, īpaši Gaujas senleju, vienlaikus nodrošinot ilgtspējīgu attīstību un dabas tūrismu.

Dabas parks

- **dabas parks ‘’Salacas ieleja’’** (kopā 6259,7 ha, Valmieras novadā 1966,4 ha, Natura 2000 teritorija), atrodas Mazsalacas pilsētas, Skaņkalnes, Ramatas un Mazsalacas pagastu teritorijās, ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

Šī teritorija ir nozīmīga vairāku ES aizsargājamo biotopu, piemēram, smilšakmens atsegumu, alu, nogāžu mežu un straujteču upju saglabāšanai. Izceļas ar ainavisko skaistumu pie Mazsalacas un citviet, kā arī ar ievērojamiem ģeoloģiskiem veidojumiem – klintīm un alām.

Aizsargājamais ainavu apvidus

- **aizsargājamais ainavu apvidus ‘’Ziemeļgauja’’** (kopā 21745,4 ha, Valmieras novadā 7050,4 ha, Natura 2000 teritorija), atrodas Valmieras un Strenču pilsētu, kā arī Brenguļu, Valmieras, Trikātas, Jērcēnu un Plāņu pagastu teritorijas.

Ekoloģiski un ainaviski unikāla teritorija gar dabisko, neregulēto Gauju ar vecupēm, botāniski vērtīgām pļavām un veciem jauktiem mežiem.

11 dabas liegumi

- **dabas liegums ‘’Rūjas paliene’’** (443,8 ha, Natura 2000 teritorija), atrodas Vilpulkas, Sēļu un Jeru pagastos, ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

Teritorija ietver vērtīgu palieņu pļavu kompleksu, kas ir nozīmīga dzīvotne vairākām retām un aizsargājamām putnu sugām, īpaši ķikutam un griezēm.

- **dabas liegums ‘’Oleru purvs’’** (105,6 ha, Natura 2000 teritorija), atrodas Jeru pagastā, ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

Lielāko daļu teritorijas aizņem pārejas purvs, purvaini meži un pārejas purvi un slīkšņas, kas ir ES Biotopu direktīvas aizsargājami biotopi.[29]

- **dabas liegums ‘’Vīķvēnu purvs’’** (67,8 ha, Natura 2000 teritorija), atrodas Dikļu un Kocēnu pagastu teritorijās.

Teritorija izveidota, lai aizsargātu pļavas un kaļķainu zāļu purvu. Konstatēts Latvijā un arī Eiropā aizsargājams biotops - kalcifils purvs ar rūsgano melnceri, kā arī retas bezmugurkaulnieku sugas.[30]

---

[29] ‘’Oleru purvs”, https://www.daba.gov.lv/lv/oleru-purvs

[30] “Vīķvēnu purvs”, https://www.daba.gov.lv/lv/vikvenu-purvs

- **dabas liegums ''Burtnieku ezera pļavas''** (431,9 ha, Natura 2000 teritorija), atrodas Burtnieku pagasta teritorijā, ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

Burtnieka ezera dienvidu un austrumu piekrastes palieņu pļavas ir nozīmīga griezes ligzdošanas vieta un potenciāls ķikutu biotops, ar mazpārveidotu ainavu un regulāri applūstošiem aizsargājamiem biotopiem, tostarp mēreni mitrām pļavām.

- **dabas liegums ''Ziemeļu purvi''** (Kopā 7698,9 ha, Valmieras novadā 3561,6 ha, Natura 2000 teritorija, pārrobežu Ramsāres vieta), atrodas Ramatas pagasta teritorijā, ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

Augstais purvs ar ciņu-lāmu kompleksiem un distrofiem ezeriem. Sastopami arī pārejas purvi, purvaini priežu meži un melnalkšņu staignāji.[31]

- **dabas liegums ''Zilaiskalns''** (117,7 ha, Natura 2000 teritorija), atrodas Kocēnu pagasta teritorijā, ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

Teritorija nozīmīga divu prioritāru ES nozīmes meža biotopu – nogāžu un gravu mežu un boreālo mežu saglabāšanā. Lielākā daļa nogabalu ir dabiskie meža biotopi. Nogāzēs ozolu, apšu un jaukti meži, perifērijā priežu sausieņu un jaukti meži.[32]

- **dabas liegums ''Sedas purvs''** (7259,7 ha, Natura 2000 teritorija), atrodas Jērcēnu un Plāņu pagastu teritorijās, ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā;

Izcila putnu aizsardzības teritorija ar stāvoša ūdens biotopiem niedru un vilkvālīšu audzēs, piemērotiem ūdensputnu ligzdošanai, kā arī boreāliem mežiem ar vecām priedēm un daudzām retām bezmugurkaulnieku sugām.

- **dabas liegums ''Salacas upes meži''** (136,5 ha), atrodas Skaņkalnes pagasta teritorijā;
- **dabas liegums ''Augsto kalnu meži''** (138,6 ha), atrodas Naukšēnu pagasta teritorijā, ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā;
- **dabas liegums ''Augstroze''** (kopā 4017,5 ha, 1233,2 ha, Natura 2000 teritorija), atrodas Dikļu pagasta teritorijā, ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

Teritorija izveidota augsto, pārejas purvu, purvainu un platlapju mežu aizsardzībai. Daudz nacionālas un Eiropas nozīmes bezmugurkaulnieku, augu, sikspārņu un putnu sugu. Nozīmīga zosu pārlidojumu vieta.[33]

- **dabas liegums ''Vidusburtnieks''** (1779,2 ha, Natura 2000 teritorija), atrodas Burtnieku, Jeru, Sēļu un Vecates pagastu teritorijās, ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā.

Sastopami vērtīgi ozolu-apšu-priežu meži, ozolu meži un priežu-egļu meži, kā arī vecupes. Konstatētas retas bezmugurkaulnieku sugas.[34]

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Valmieras novadā attēlotas 4. attēlā.

Valmieras novadā atrodas **31 dabas piemineklis** (alejas, dendroloģiskie stādījumi, ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie pieminekļi), **998 dižkoki**, **262 potenciālie dižkoki** un **90 mikroliegumi** (skatīt šī sējuma 5.PIELIKUMS ''Aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumi'' un 5. attēlu).

Mikroliegumu un dižkoku skaits ir mainīgs, jo atklājot kādu jaunu aizsargājamas sugas dzīvotni, var tikt veidots jauns mikroliegums un regulāri uzmērot kokus, kas atbilst dižkoka statusam, saraksti tiek papildināti. Pašvaldība var pieņemt arī atsevišķus saistošos noteikumus par jauniem vietējas nozīmes dabas pieminekļiem.

Atbilstoši Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols"[35] pieejamajiem datiem, Valmieras novada teritorijā atrodami **35 dažādi Eiropas Savienības nozīmes biotopi**, kas kopumā veido **9,1% no Valmieras novada teritorijas**.

[31] Dabas liegums ''Ziemeļu purvi''. https://www.daba.gov.lv/lv/ziemelu-purvi
[32] Dabas liegums ''Zilaiskalns''. https://www.daba.gov.lv/lv/zilaiskalns
[33] Dabas liegums ''Augstroze''. https://www.daba.gov.lv/lv/augstroze
[34] Dabas liegums ''Vidusburtnieks''. https://www.daba.gov.lv/lv/vidusburtnieks
[35] Dabas datu pārvaldības sistēma "Ozols"

Lielākajās platībās (5997,66 ha) konstatēts biotops aktīvi augstie purvi. 82,4% no biotopiem atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, bet atlikušie 17,8% ārpus tām.

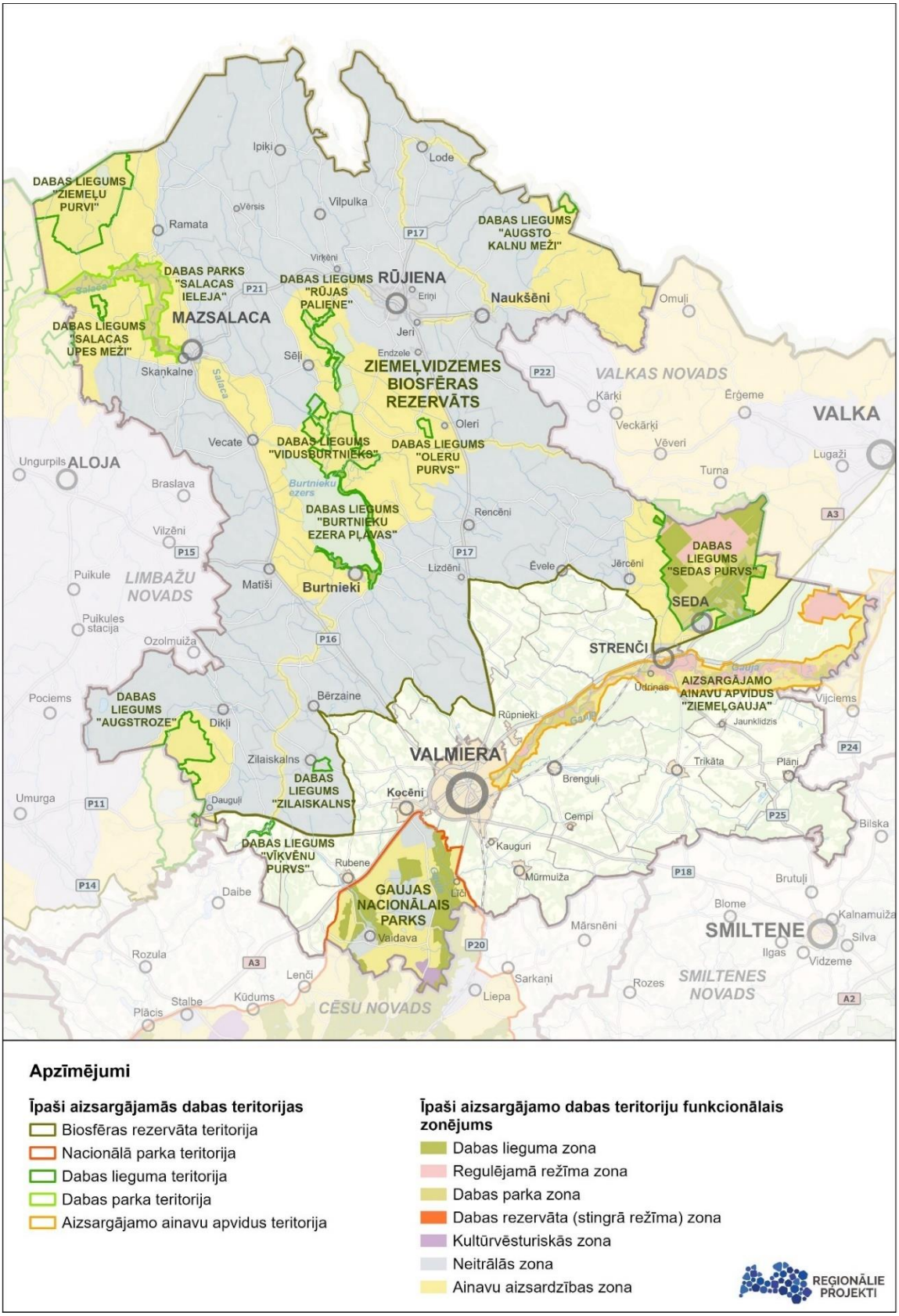

ATTĒLS 4. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas novadā un to funkcionālais zonējums

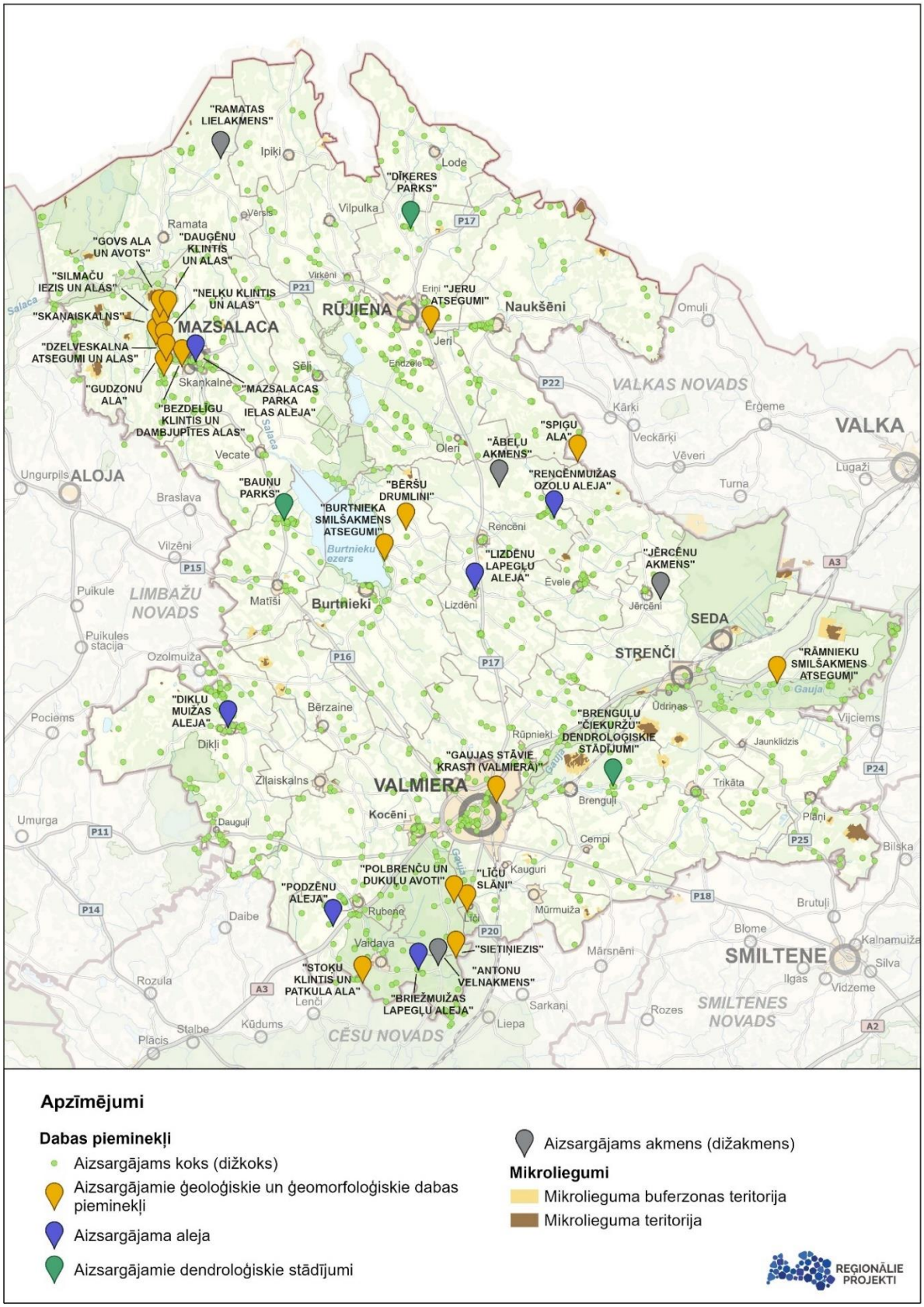

ATTĒLS 5. Dabas pieminekļi un mikroliegumi

Rekomendācijas ĪADT dabas aizsardzības plānos

Desmit no Valmieras novada ĪADT ir izstrādāti dabas aizsardzības plāni, vienai ĪADT izstrādāts ainavu ekoloģiskais plāns. Vairākos no šiem plāniem iestrādātas arī rekomendācijas grozījumiem teritorijas plānojumos.

Vairākos dabas aizsardzības plānos atkārtoti uzsvērta prasība: teritorijas plānojumos jānorāda gan zonējums, gan apsaimniekošanas režīmi īpaši aizsargājamās teritorijās. Tāpat jānodrošina, lai attīstības ieceres neatbilstu pretrunā šiem mērķiem un pasākumiem. Atsevišķām teritorijām (piemēram, Salacas ielejai, Ziemeļgaujai, Sedas purvam) uzsvērts, ka nepieciešams veikt detālplānojumu izstrādi tur, kur plānota apbūve vai tūrisma infrastruktūras attīstība. Savukārt Gaujas nacionālā parka teritorijā vairākos punktos uzsvērta ainavu pārvaldības nozīme, kas jāņem vērā izstrādājot teritorijas attīstības plānus.

Atsevišķām teritorijām, kā piemēram dabas liegumam "Augstroze", papildus uzsvērta nepieciešamība definēt atšķirīgus zemes sadalīšanas nosacījumus (piemēram, noteikt minimālo zemes vienību platību), aizliegt apmežošanu, kā arī nodrošināt aktuālu informāciju par zonējumu un platībām turpmākajos plānojumos. Vairākiem liegumiem noteikts, ka teritoriju robežas jāprecizē atbilstoši jaunākajiem aizsardzības plānu datiem. Zilaiskalna gadījumā nepieciešams pārskatīt zonējumu Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, vienlaikus nodrošinot arī ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu. Kopumā teritoriju plānojumiem jāatspoguļo gan vides aizsardzības, gan ainavu kvalitātes mērķi, nodrošinot ilgtspējīgu teritoriju izmantošanu.

3.5.2. Risinājumi

Lai mazinātu ietekmi uz īpaši jutīgajām ĪADT un saglabātu dabas vērtības, ar vairākiem Latvijas Republikas likumiem, Ministru kabineta noteikumiem un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, sugu un biotopu aizsardzības plāniem ir noteikti specifiski ierobežojumi, kas mazina antropogēno slodzi un nodrošina teritoriju ilgtspējīgu attīstību. ĪADT izmantošanā ievēro šo teritoriju normatīvo regulējumu.

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un biotopu aizsardzību regulē dažādi normatīvie akti, tāpēc pie jebkuras plānotās darbības šajās teritorijās lietderīgi konsultēties ar pašvaldības Būvvaldi un Dabas aizsardzības pārvaldes Vidzemes reģionālo administrāciju.

Teritorijas plānojuma risinājumi TIAN, papildus ĪADT normatīvajam regulējumam iekļauts arī:

- Teritorijas izmantošanas veids Mežs īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (21002) noteikts kā teritorijas galvenais izmantošanas veids funkcionālajās zonās Dabas un apstādījumu teritorija (DA), Dabas un apstādījumu teritorija (DA2), Dabas un apstādījumu teritorija (DA3), Dabas un apstādījumu teritorija (DA4), kā arī Mežu teritorija (M), Mežu teritorija (M1);
- Īpaši aizsargājamās teritorijās, kuru robežās atrodas ūdens objekti, tiem ir noteikta funkcionālā zona Ūdeņu teritorija (Ū), lauksaimniecībā izmantojamās zemes un bioloģiski vērtīgi zālāji – Lauksaimniecības teritorija (L);
- Vairākās TIN5 ainaviski vērtīgajās teritorijās ir iekļautas ĪADT vai tās daļēji pārklājās:
    - TIN51 ''Burtnieku ezera ainavas'' atrodas ZBR teritorijā un iekļauj dabas liegumu ''Burtnieku ezera pļavas'';
    - TIN52 ''Salacas upes ainava'' atrodas ZBR teritorijā un iekļauj dabas parku ''Salacas ieleja'';
    - TIN52 ''Gaujas upes ainava'' teritorija ietilpst AAA ''Ziemeļgauja'' teritorijā.
    - TIN54 ''Gaujas senlejas ainava un Gaujas upes ainava Valmierā'' teritorijā daļēji iekļaujas Gaujas nacionālais parks;
    - TIN56 ''Ainaviski vērtīga teritorija pie Zilākalna'' teritorijā ietilpst dabas liegums ''Zilaiskalns'';
    - TIN57 ''Sedas purva ainava'' ietilpst dabas lieguma ''Sedas purvs'' teritorijā;

- TIN58 ‘’Ķoņu mozaīkainava’’ ietilpst ZVBR rezervāta ainavu aizsardzības zonas teritorijā – Rūjas upes ieleja.

Apbūves noteikumi īpaši aizsargājamās dabas teritorijās piemērojami tiktāl, ciktāl tie nav pretrunā ar to aizsardzību reglamentējošiem normatīviem aktiem.

3.6. KULTŪRVĒSTURISKAIS MANTOJUMS

Plānošanas dokumentos

Latvija2030 vīzijā par Latvijas nākotnes telpiskās struktūras attīstību Valmieras novads lielākajā daļā ietilpst Dabas aizsardzības, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju koncentrācijas telpā, kas ir izcelta arī kā Nacionālo interešu telpa. Stratēģijā noteikta nepieciešamība saglabāt bioloģisko daudzveidību un Latvijai tipiskās unikālās dabas un kultūrvēsturiskās ainavas, kas veido priekšnoteikumus iedzīvotāju dzīves vides kvalitātei. Ka vienu no risinājumiem, kas atsaucas uz teritorijas plānošanu, stratēģija izvirza:

- Teritorijas plānojumos noteikt prasības un nosacījumus sabiedrībai nozīmīgām dabas un kultūrainavu un rekreācijas teritorijām, kas nodrošina piekrastes, ūdensmalu, dabas un **kultūras pieminekļu publisku pieejamību** un paredz ainaviski nozīmīgu vietu aizsardzību.

Valmieras novada kultūras attīstības stratēģijā 2024. – 2030. gadam[36] kā viens no 4 stratēģiskajiem mērķiem ir izvirzīts ‘’Materiālās kultūrvides un mantojuma saglabāšana un attīstīšana’’. Savukārt **Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2038. gadam vadlīnijās** telpiskās attīstības funkcionālās telpas perspektīvas vadlīnijās izvirza kultūrvēsturiskās telpas izmantošanai atsaukties uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plāniem.

Normatīvajos aktos

Plānojot funkcionālās zonas, teritorijas izmantošanu un apbūvi vai paredzot jebkāda veida saimniecisko darbību kultūras pieminekļos vai to aizsardzības zonās, saistoši šādi normatīvie akti:

- Likums “Par kultūras pieminekļu aizsardzību”;
- Ministru kabineta 2021. gada 26. oktobra noteikumi Nr. 720 “Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi”;
- citi normatīvie akti, kuros ietverti kultūras mantojuma aizsardzības jautājumi, piemēram, MK noteikumi Nr.240.

Saskaņā ar likuma “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 23. pantu un Aizsargjoslu likuma 8. pantu aizsardzības zona ap valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem pilsētās noteikta 100 m un laukos – 500 m, ja aizsardzības zona nav noteikta individuāli. Jebkuru saimniecisko darbību kultūras pieminekļa aizsardzības zonā drīkst veikt tikai ar Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes atļauju.

3.6.1. Esošā situācija

Valmieras novada teritorijā atrodas 216 nekustamie kultūras pieminekļi: 113 arheoloģijas, 64 arhitektūras, 6 vēsturiskas notikuma vietas un 33 mākslas pieminekļi – objekti, kas iekļauti spēkā esošajā valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, kuru 29.10.1998. apstiprinājusi LR Kultūras ministrija ar rīkojumu Nr.128. 2022. gada 30. decembrī ir stājušies spēkā grozījumi Kultūras ministrijas 1998. gada 29. oktobra rīkojumā Nr. 128 "Par Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu", ar kuru ir noteiktas kultūras pieminekļu vērtības grupas

[36] Valmieras novada kultūras attīstības stratēģijā 2024. – 2030. gadam. https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2024/11/Pielikums_Valmieras-novada-kulturas-attistibas-strategija.pdf

– valsts, reģiona un vietējas nozīmes kultūras pieminekļi[37]. Atbilstoši likuma “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 14. panta septītajai daļai vietējas nozīmes kultūras pieminekļu saglabāšanas uzraudzību no 2023. gada 1. janvāra nodrošina pašvaldība.[38]

Valsts aizsargājamo nekustamo kultūras pieminekļu saraksts un informācija par kultūras pieminekļiem pieejama vietnē: https://mantojums.lv/.

Lielākā daļa kultūras pieminekļu koncentrējas pilsētās un to tuvumā, kā arī ciemu tuvumā. Kultūras pieminekļu atrašanās vietas attēlotas 6. attēlā.

Šī sējuma 6. PIELIKUMĀ “Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi” kultūras pieminekļi iedalīti pēc aizsardzības numura, vērtības un tipoloģiskās grupas, atrašanās vietas un aizsargjoslas (aizsardzības zonas), balstoties uz Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes datiem. Turpat apkopoti kultūras pieminekļi no blakus esošajiem novadiem, kuru aizsargjosla / aizsardzības zona skar Valmieras novada teritoriju un iepriekšējos gados no saraksta izslēgtie kultūras pieminekļi.

[37] https://www.vestnesis.lv/op/2022/252.3
[38] Likums "Par kultūras pieminekļu aizsardzību", 9. punkts. https://likumi.lv/ta/id/72551#p-1069857

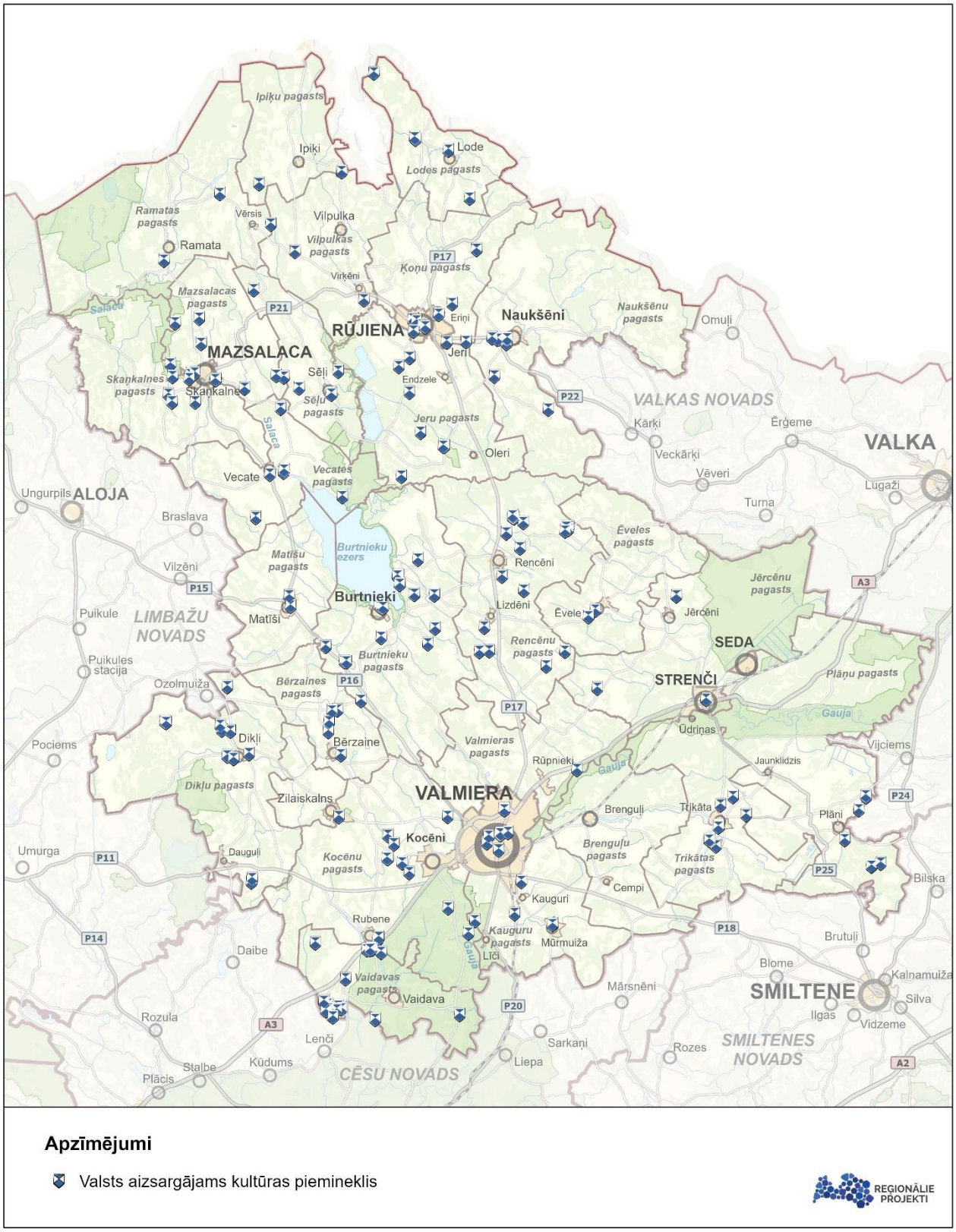

ATTĒLS 6. Valsts aizsargājamie kultūras piemineķi

3.6.2. Risinājumi

Grafiskās daļas kartē attēloti valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi un aizsargjoslas (aizsardzības zonas) ap tiem un prasības kultūras pieminekļiem un to aizsardzībai iekļautas Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

Teritorijas plānojuma risinājumi TIAN, papildus ĪADT normatīvajam regulējumam iekļauts:

- Prasības valsts kultūras pieminekļu, to aizsardzības zonu teritorijās,
- Atsevišķi TIAN noteiktas arī prasības pilsētbūvniecības pieminekļu "Valmieras pilsētas vēsturiskais centrs" teritorijā;
- Noteikta funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P1), lai nodrošinātu gan komerciālu, gan nekomerciālu publiska rakstura iestāžu un objektu izvietošanu valsts aizsargājamo arhitektūras kultūras pieminekļu apbūves teritorijās, paredzot atbilstošu infrastruktūru;
- Noteikta funkcionālā zona Dabas un apstādījumu teritorija kultūrvēsturiskām vērtībām (DA2), kas noteikta, lai nodrošinātu rekreācijas, tūrisma, kvalitatīvas dabas un kultūrvides u.tml. funkciju īstenošanu valsts aizsargājmao kultūras pieminekļu - muižas parku teritorijā, ietverot ar attiecīgo funkciju saistītās ēkas un inženierbūves;
- Vairākas TIN5 ainaviski vērtīgās teritorijas veidotas iekļaujot arī kultūrvēsturiskās vērtības un Kultūras mantojumu Valmieras novadā:
    - TIN5 ''Rūjienas kultūrvēsturiskā ainava'' teritorijā ietilpst vairāki kultūrvēsturiskie objekti – Gleznotāja A. Alkšņa dzīves vieta, Piemineklis A.Alberingam "Sējējs", Piemineklis Rūjienas atbrīvošanai "Tālavas taurētājs'', Rūjienas pilsētas valdes nams;
    - TIN51 ''Burtnieka ezera ainava'' iekļauj vairākus valsts aizsargājamos kultūras pieminekļus, tai skaitā - Adzelvietu senkapi, Rugāju pilskalniņš, Burtnieku veco kapu vārti, u.c.;
    - TIN52 ''Salacas upes ainava (ieskaitot Salacas upes ainavu Mazsalacā, Skaņkalnē)'' iekļauj vairākus valsts aizsargājamos kultūras pieminekļus, tai skaitā - Kaulēnkalna apmetne, Rūnu krustakmens, kulta vietu '' Mazsalacas Velna pagrabs''' u.c.;
    - TIN53 ''Gaujas upes ainava'' iekļauj vienu valsts aizsargājamo kultūras pieminekli – kulta vieta ''Sīmanēnu svētozols'';
    - TIN54 ''Gaujas senielejas ainava un Gaujas upes ainava Valmierā'' iekļauj vairākus valsts aizsargājamos kultūras pieminekļus, tai skaitā - Valmieras viduslaiku pils, Valmieras senpilsēta, Valmieras pilsdrupas un pilsētas viduslaiku nocietinājumi, kulta vieta ''Elku saliņa'', u.c.;
    - TIN56 'Ainaviski vērtīga teritorija pie Zilākalna'' iekļauj vienu valsts aizsargājamo kultūras pieminekli – Zilais kalns ar Upurakmeni - kulta vieta un viduslaiku kapsēta;
    - TIN58 '' Ķoņu mozaīkainava'' iekļauj vienu valsts aizsargājamo kultūras pieminekli - Kalēju senkapi.

3.7. VIETĒJAS NOZĪMES KULTŪRVĒSTURISKĀS UN DABAS TERITORIJAS (TIN4)

Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" nosaka, ka dabas liegumus, dabas parkus un dabas pieminekļus, kuri ir nozīmīgi dabas vai kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai attiecīgajā teritorijā, var izveidot arī pašvaldības.

3.7.1. Esošā situācija

Ar Valmieras pilsētas pašvaldības domes 31.07.1997. sēdes lēmumu Nr.191 (protokols Nr.9, #7) ''Par īpaši aizsargājamām vietējās nozīmes dabas teritorijām", kas Izveidotas saskaņā ar 02.03.1993. likuma ''Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām'' 13.panta 3.punktu[39], Valmieras pilsētā uz esošo brīdi noteiktas kopā 9 pašvaldības izveidotās aizsargājamās dabas parku un dabas pieminekļu teritorijas, kas ir nozīmīgas dabas mantojuma saglabāšanā:

- **Dabas pieminekļi**
  - Ozolu rindu stādījumi (Tērbatas iela, Valmierā, ielas labajā malā no Lucas ielas līdz Valkas ielai)
  - Ozolu aleja (Dīvaliņa iela, Valmierā, ielas abās pusēs)
  - Ozolu aleja (Raiņa iela, Valmierā, ielas abās pusēs no Liepu ielas līdz pilsētas administratīvās teritorijas robežai)
  - Ozolu aleja (Viestura aleja, Valmierā, ielas abās pusēs)
  - Ozolu aleja (Jāņa Enkmaņa iela, Valmierā)
- **Dabas parki**
  - Putriņu mežs ("Putriņu mežs", Jumaras iela 3A, Valmiera)
  - Kauguru vēris (Cēsu iela 54, Grīšļu iela 3, Valmiera)
  - Pauku priedes ("Pauku priedes", "Gaides 2", Valmiera)
  - Atpūtas parks ("Atpūtas parks", "Stāvie krasti", Valmiera)

Vietējās nozīmes dabas teritorijas ir nozīmīgas dabas mantojuma saglabāšanā. Valmieras pilsētas teritorijas plānojumā (no 2017. gada) dabas parki ir iekļauti funkcionālajā zonā - Dabas un apstādījumu teritorija - Dabas parks (DA3). Funkcionālā zona noteikta, lai nodrošinātu rekreācijas, sporta, tūrisma, kvalitatīvas dabas un kultūrvides, kā arī citu tamlīdzīgu funkciju īstenošanu dabas un daļēji pārveidotās dabas teritorijās, ietverot ar attiecīgo funkciju saistītās ēkas un inženierbūves[40]. Valmieras novada telpiskajā plānojumā tiek aktualizētas Valmieras novada pašvaldības noteiktās TIN4 teritorijas.

3.7.2. Risinājumi

Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde savos nosacījumos Valmieras novada teritorijas plānojuma izstrādei ieteica apzināt un teritorijas plānojumā uzrādīt novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainavas un objektus, kam piemīt kultūrvēsturiska vērtība – ainaviski vērtīgas kultūrvēsturiskās vides un dabas teritorijas, ēkas, kultūrvēsturisku norišu vietas u.c., kas nav iekļautas spēkā esošajā Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā un sadarbībā ar Nacionālo kultūras mantojuma pārvaldi izvērtēt šo objektu atbilstību vietējās nozīmes kultūras pieminekļu statusam, ievērojot grozījumus likumā "Par kultūras pieminekļu aizsardzību". Plānojot objektiem piemērotu izmantošanu, paredzēt tos iesaistīt novada teritorijas kultūras mantojuma potenciāla papildināšanā un pilnveidošanā. Šādu objektu saglabāšana, aizsardzība un izmantošana regulējama pašvaldības līmenī.

[39] Valmieras pilsētas teritorijas plānojums (no 2017.gada)
[40] Valmieras pilsētas teritorijas plānojums (no 2017.gada)

Valmieras novada pašvaldība ir noteikusi kopā 221 Novada nozīmes pašvaldības kultūrvēsturiskā un dabas teritorijas (TIN4), tai skaitā:

- 4 pašvaldības nozīmes vēsturiskas notikuma vietas;
- 4 pašvaldības nozīmes arheoloģiskos pieminekļus;
- 135 pašvaldības nozīmes arhitektūras pieminekļus;
- 78 pašvaldības nozīme dabas teritorijas un objektus.

Novada nozīmes pašvaldības kultūrvēsturiskā un dabas teritorijas iekļautas Valmieras novada teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, bet prasības un noteikumi to izmantošanai – Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

Apbūves noteikumi īpaši aizsargājamās dabas teritorijās piemērojami tiktāl, ciktāl tie nav pretrunā ar to aizsardzību reglamentējošiem normatīviem aktiem.

3.8. TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA UN TĀS ATTĪSTĪBA

Plānošanas dokumentos

Latvija2030 telpiskās attīstības perspektīvā tiek akcentēti 3 galvenie aspekti, no kuriem viens ir ''sasniedzamība un mobilitātes iespējas''. Stratēģija iekšējās sasniedzamības attīstības virzienā saskata transporta koridoru, kas iet caur Valmieras novadu un savieno Rīgu ar Igauniju (caur Valku) par starptautiskas nozīmes. Tāpat caur Valmieras novadu iet nacionālas nozīmes transporta koridors, kas savieno Rēzekni ar Limbažiem.

Lai uzlabotu sasniedzamību un mobilitāti, Latvija2030 paredz vairākus attīstības virzienus. Iekšējās sasniedzamības uzlabošanai jāattīsta reģionālie un vietējie autoceļi, jāpalielina sabiedriskā transporta kvalitāte un jāsamazina ceļā pavadītais laiks, t.sk. starp nacionālas un reģionālas nozīmes centriem un Rīgu. Jānodrošina iespēja 45 minūšu laikā no jebkuras apdzīvotas vietas nokļūt tuvākajā attīstības centrā pa kvalitatīviem ceļiem. Būtiski ir attīstīt integrētu transporta sistēmu, pilnveidojot transporta veidu savietojamību un izmantojot dzelzceļa tīklu. Vienlaikus nepieciešams stiprināt informācijas un komunikāciju tehnoloģiju pieejamību, lai veicinātu elektronisko pakalpojumu izmantošanu un mazinātu transporta noslodzi. Transporta infrastruktūras plānojumā jārezervē teritorijas gan nacionālas, gan reģionālas nozīmes infrastruktūras attīstībai, definējot starptautiskos un nacionālos transporta koridorus, kas sasaista Latvijas attīstības centrus ar citiem reģioniem un kaimiņvalstīm.

Valsts mikromobilitātes infrastruktūras attīstības stratēģija kalpo kā vadlīnijas kvalitatīvas gājēju un velosipēdistu infrastruktūras izveidei, lai veicinātu īsu attālumu pārvietošanos ar kājām vai velosipēdu. Valmieras novadā noteikts viens valsts mēroga maršruts – 3. maršruts Valmiera–Rīga (92 km), kas ved caur Cēsīm, Līgatni, Siguldu un pieslēdzas velosipēdu ceļam "Centrs–Berģi" Rīgā. Maršrutu attīstība un izbūve notiks sadarbībā ar iesaistītajām pašvaldībām.

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. gadam vadlīnijas transporta infrastruktūras plānošanai un attīstībai iekļauj:

- jāsamazina brauciena ilgums starp Rīgu un Valmieru, attīstot automaģistrāli un elektrificējot Rīga–Valga dzelzceļa līniju, tostarp posmā Cēsis–Valmiera;
- jāattīsta "Ziemeļu stīga" un savienojumi ar kaimiņu pilsētām – Valku, Cēsīm, Smilteni, Staiceli, Aloju;
- jāuzlabo ceļu tīkls un sabiedriskā transporta pieejamība starp Valmieru un novada centriem;

- pie lielākajām sabiedriskā transporta pieturām jāizveido stāvlaukumi un jāveicina sabiedriskā un dzelzceļa transporta izmantošana;
- jāattīsta mikromobilitātes infrastruktūra:
  - vismaz 10 km rādiusā ap Valmieru;
  - vismaz 3 km ap novada pilsētām un lielākajām apdzīvotajām vietām;
- novada laukos jāveicina mobilitātes pakalpojumu pieejamība.

Normatīvajos aktos

Saskaņā ar MK noteikumu Nr.240 76.punktu teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros sagatavots tematiskais plāns "Transporta infrastruktūra un tās attīstība".

Transporta attīstības plāna izstrādi regulē MK noteikumu Nr. 240 76. punkts, kas nosaka, ka teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā ietver vispārīgu transporta attīstības plānu, kurā shematiski attēlo vienotu ielu un ceļu tīklu, tai skaitā plānoto ielu un ceļu trases, perspektīvos pievienojumus, transporta mezglus, kā arī ielu kategorijas, savukārt 77. punkts nosaka, ka detalizētu transporta attīstības plānu kā tematisko plānojumu izstrādā pilsētām, ciemiem vai to daļām, vai, ja nepieciešams, visai pašvaldības teritorijai.

Zemes pārvaldības likuma[41] 5. pants noteic pašvaldībai nepieciešamību noteikt tehniskās publiskās infrastruktūras teritorijas, tai skaitā ilgtermiņā izvērtējot/izpētot nepieciešamību pēc šādu teritoriju noteikšanas un to realizācijas iespējām.

Ministru kabineta noteikumu Nr.628 31.2.2. punkts, kas nosaka, ka teritorijas plānojuma grafiskajā daļā attēlo publiskās infrastruktūras objektus (izņemot sociālās infrastruktūras objektus) un 39. punkts nosaka gadījumus, kuros nepieciešams izstrādāt detālplānojumu transporta infrastruktūras detalizētam risinājumam.

3.8.1. Esošā situācija

Valsts autoceļi

Saskaņā ar VSIA "Latvijas Valsts ceļi" Vidzemes reģionālās nodaļas sniegto informāciju, Valmieras novada valsts autoceļu tīklu veido Valsts galvenais autoceļš A3 Inčukalns–Valmiera–Igaunijas robeža (Valka), 10 valsts reģionālie autoceļi (P11, P15, P16, P17, P18, P20, P21, P22, P25, P26), kā arī 67 valsts vietējās nozīmes autoceļi, kuru saraksts apkopots Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 1.pielikumā "Valsts autoceļi, pašvaldības ceļi, ielas un to ekspluatācijas aizsargjoslas, sarkanās līnijas". Valsts galvenais autoceļš A3 iekļaujas Eiropas transporta (TEN-T) autoceļu pamattīklā un veido starptautisko autoceļu savienojumu.

Pašvaldības autoceļi

Pašvaldības ceļu un ielu tīkls Valmieras novads teritorijā veido nozīmīgu vietējās mobilitātes infrastruktūras daļu, nodrošinot piekļuvi apdzīvotām vietām, viensētām, saimnieciskās darbības teritorijām un savienojumu ar valsts autoceļiem. Atbilstoši Valmieras novada pašvaldības sniegtajai informācijai lielākā daļa pašvaldības ceļu ārpus apdzīvotām vietām ir noteikti ar ekspluatācijas aizsargjoslu 30 m, kas atbilst Aizsargjoslu likuma 13. panta prasībām par valsts vietējiem un pašvaldības autoceļiem, iekļaujot satiksmes drošībai un inženierkomunikāciju izvietošanai nepieciešamo telpisko rezervi.

Savukārt apdzīvotajās vietās, tostarp Valmierā un novada ciemos, pašvaldības ceļu funkciju pārsvarā pārņem ielas, kuru telpiskā attīstība tiek regulēta ar sarkanajām līnijām.

[41] Zemes pārvaldības likums. https://likumi.lv/ta/id/270317

Gājēju un velosipēdistu ceļi

Gājēju un velosipēdu ceļa laukums un garums Valmieras novadā sastāda attiecīgi 274 909,6 m^2 un 108 978,4 m^2, no kuriem lielāko īpatsvaru veido infrastruktūra pilsētās[42]. Ārpus pilsētām tikai 7 pagastos[43] ir ierīkota gājējiem un velotransportam paredzētā infrastruktūra. Novadā pavisam ir 8 gājēju ielas - 3 ir Rūjienas pilsētā (Krasta iela, Laipu iela un Ternejas iela), 5 Valmieras valstspilsētā (Bastiona iela, Bruņinieku iela, Ūdens iela, Ziloņu iela, Vecais Dzelzceļš, Uz Ziloņa ielu – kā atzars) - un 4 gājēju tilti.

Valmieras novads saskaras arī ar vairākiem izaicinājumiem velotransportam paredzētās infrastruktūras attīstībā:

- fragmentēts veloceļu tīkls – trūkst savienojumu un nepārtrauktas infrastruktūras;
- nepietiekama veloinfrastruktūra – pārsvarā tikai velonovietnes un maršruti, bet trūkst veloceļu;
- trūkst veloceļu savienojumu starp pilsētām un ciemiem, kas apgrūtina pārvietošanos ar velosipēdiem ikdienā;
- zems veloceļu apgaismojuma un uzturēšanas līmenis, īpaši gada tumšajā laikā;
- velonovietņu un statīvu trūkums, esošie nereti neatbilst vajadzībām.

Sabiedriskais transports

Rūjienas, Mazsalacas, Strenču un Sedas pilsētās sabiedriskā transporta pieejamība ir ierobežota, īpaši vakara stundās un brīvdienās. Lauku teritorijās situācija ir vēl kritiskāka un iedzīvotāji bieži saskaras ar grūtībām nokļūt uz darbu, izglītības iestādēm vai saņemt medicīnas pakalpojumus. Būtiskākie izaicinājumi ir nepietiekams maršrutu pārklājums, īpaši lauku teritorijās, un savstarpēji nekoordinēti, nesaskaņoti transporta grafiki.

Pēc VAS "Latvijas dzelzceļš" sniegtās informācijas, Valmieras novadu šķērso valsts publiskās lietošanas stratēģiskās (valsts) nozīmes dzelzceļa infrastruktūras iecirknis Rīga-Lugaži-valsts robeža. Saskaņā ar VAS "Latvijas dzelzceļš" izstrādāto "Indikatīvais dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāns 2025.–2029. gadam"[44], šo iecirkni ir paredzēts pakāpeniski un pa posmiem modernizēt veicot dzelzceļa līnijas sliežu atjaunošanu, pielāgojot sliežu ceļus, paaugstinot satiksmes drošības līmeni uz dzelzceļa pārbrauktuvēm, kā arī rosinot attiecīgas izmaiņas normatīvajos aktos. Līdz 2027.gada beigām tiks modernizētas stacijas un pieturas punkti.

3.8.2. Vietējas nozīmes infrastruktūras attīstības teritorijas (TIN7)

Valmieras novada teritorijas plānojuma izstrādei ir sagatavots tematiskais plānojums "Transporta infrastruktūra un tās attīstība". Tematiskais plāns attiecas uz Valmieras novada administratīvo teritoriju, izņemot Valmieras valstspilsētu , uz kuru attiecināms 2025. gadā aktualizētais tematiskais plānojums "Valmieras pilsētas transporta infrastruktūras attīstības koncepcija".

Šī plāna izstrādes ietvaros apkopota informācija par esošo transporta infrastruktūru un mobilitāti novadā, kā arī sniegti priekšlikumi transporta infrastruktūras un mobilitātes attīstībai. Sastādīti saraksti un noteiktas autoceļu, ielu kategorijas pagastu un pilsētu griezumā. Noteiktas aizsargjoslas un ielu sarkanās līnijas. Noteiktas teritorijas ar īpašiem noteikumiem Vietējas nozīmes infrastruktūras attīstības teritorijas (TIN71):

- plānotā transporta lineārā infrastruktūra (ielas) Kauguros;
- plānotās piekļuves vietas – Kocēnos, Plāņu pagastā;

[42] Pašvaldības sniegtā informācija, 2025. gada aprīlis

[43] Nav ierīkota - Bērzaines pagastā, Brenguļu pagastā, Burtnieku pagastā, Dikļu pagastā, Ēveles pagastā, Ipiķu pagastā, Jērcēnu pagastā, Jeru pagastā, Ķoņu pagastā, Lodes pagastā, Matīšu pagastā, Mazsalacas pagastā, Naukšēnu pagastā, Plāņu pagastā, Rencēnu pagastā, Sēļu pagastā, Trikātas pagastā, Vaidavas pagastā, Vecates pagastā, Vilpulkas pagastā

[44] Apstiprināts ar Ministru kabineta 2025. gada 11. novembra rīkojumu Nr. 743 "Indikatīvais dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāns 2025.–2029. gadam". https://likumi.lv/ta/id/364396

- Valmieras apvedceļš;
- Sedas apvedceļš.

3.8.3. Risinājumi

Teritorijas plānojuma risinājumi transporta infrastruktūrai TIAN nosaka prasības:

- ceļu un ielu pievienojumiem, krustojumiem;
- prasības jaunai transporta infrastruktūrai un esošās infrastruktūras pārbūvei;
- autonovietņu un velosipēdu novietņu skaitam, izvietojumam u.c. prasības.

Funkcionālā zona Transporta infrastruktūras teritorija (TR) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu visu veidu transportlīdzekļu un gājēju satiksmei nepieciešamo infrastruktūru. Prasības Transporta infrastruktūras teritorijas (TR) izmantošanai noteiktas TIAN nodaļās Transporta infrastruktūras teritorija (TR) un Prasības transporta infrastruktūrai. Transporta infrastruktūras teritorijā (TR) ietilpst valsts autoceļi, pašvaldības ielas un to aizsargjoslas, kā arī ar transporta kustību saistītā lineārā un apkalpojošā infrastruktūra. Šī zona paredzēta visu veidu transportlīdzekļu un gājēju satiksmei nepieciešamo būvju un inženierkomunikāciju izvietošanai, tostarp ceļu segumu, satiksmes organizācijas elementu, stāvvietu un mobilitātes risinājumu ierīkošanai.

Transporta infrastruktūras teritorijas (TR) galvenie izmantošanas veidi ir Transporta lineārā infrastruktūra (14002) un Transporta apkalpojošā infrastruktūra (14003), kā arī Inženiertehniskā infrastruktūra (14001). Papildus atļauta arī, Tirdzniecības vai pakalpojumu objektu apbūve (12002), Aizsardzības un drošības iestāžu apbūve (12006) kā arī Noliktavu apbūve (14004).

Transporta lineārā infrastruktūra (14002) kā galvenais teritorijas izmantošanas veids noteikts aṛī funkcionālajās zonās Rūpnieciskās apbūves teritorija (R), Rūpnieciskās apbūves teritorija (R1), Tehniskās apbūves teritorija (TA), Tehniskās apbūves teritorija (TA1), Ūdeņu teritorija (Ū) un kā papildizmantošanas veids funkcionālajās zonās Lauksaimniecības teritorija (L), Lauksaimniecības teritorija (L1), Lauksaimniecības teritorija (L2) un Lauksaimniecības teritorija (L3).

Transporta apkalpojošā infrastruktūra (14003) kā galvenais teritorijas izmantošanas veids noteikts Rūpnieciskās apbūves teritorija (R), Rūpnieciskās apbūves teritorija (R1), Tehniskās apbūves teritorija (TA), Ūdeņu teritorija (Ū) un kā papildizmantošanas veids funkcionālajās zonās Jauktas centra apbūves teritorija (JC), Jauktas centra apbūves teritorija (JC1), Jauktas centra apbūves teritorija (JC2), Jauktas centra apbūves teritorija (JC3), Jauktas centra apbūves teritorija (JC4), Jauktas centra apbūves teritorija (JC5), Jauktas centra apbūves teritorija (JC6), Lauksaimniecības teritorija (L), Lauksaimniecības teritorija (L1), Lauksaimniecības teritorija (L3).

Autostāvvietu minimālais skaits dažādiem objektiem ir noteikts TIAN 2.pielikumā ‘Minimālais transportlīdzekļu autostāvvietu nodrošinājums’’.

Valsts autoceļu nodalījuma joslas un aizsargjoslas kā arī valsts autoceļu, pašvaldības ceļu un ielu saraksti ar kategorijām, aizsargjoslu un sarkano līniju platumiem ietverti TIAN 1.pielikumā “Valsts autoceļi, pašvaldības ceļi, ielas un to ekspluatācijas aizsargjoslas, sarkanās līnijas” un par tām plašāk skaidrots Transporta attīstības plānā.

3.9. INŽENIERTĪKLI UN OBJEKTI, MELIORĀCIJAS SISTĒMAS

Plānošanas dokumentos

Latvija2030 ilgtspējīgas telpiskās attīstības ietvarā būtiska nozīme tiek piešķirta inženiertīklu un tehniskās infrastruktūras attīstībai efektīvai teritoriju izmantošanai un kvalitatīvai dzīves videi. Stratēģijā infrastruktūra definēta kā daļa no telpiskās struktūras, kas ietver arī energoapgādes un ūdenssaimniecības sistēmas. Tiek uzsvērta nepieciešamība pēc integrētas pieejas teritorijas attīstībā, kur inženiertīkli plānojami kopsakarā ar dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, klimata mērķiem un reģionālās attīstības vajadzībām. Īpaši izcelta nepieciešamība attīstīt alternatīvus energoresursus (biomasu, vēju, sauli), vienlaikus nodrošinot attiecīgu normatīvo bāzi un zonējumu šādu projektu realizēšanai.

Latvija2030 rosina veidot decentralizētus, uz vietējiem resursiem balstītus energoapgādes risinājumus, kas cieši saistīti ar funkcionālā zonējuma un inženiertīklu plānojumu pašvaldību līmenī. Infrastruktūras attīstībai jābūt pielāgotai arī vides apstākļiem un klimata pārmaiņām, piemēram, paredzot efektīvu lietusūdeņu apsaimniekošanu. Stratēģiskā līmenī Latvija2030 nosaka, ka pieejama, ilgtspējīga un videi draudzīga infrastruktūra ir priekšnoteikums reģionālajai konkurētspējai un kvalitatīvai dzīves telpai, tāpēc pašvaldībām teritorijas plānojumā ir svarīgi paredzēt un rezervēt teritorijas šādu sistēmu izvietošanai un attīstībai.

Normatīvajos aktos

Inženiertīkli ir definēti **Ministru kabineta noteikumos Nr.500 ''Vispārīgie būvnoteikumi'' 2.16. punktā** kā būvju kopums, kas sastāv no cauruļvadiem, kabeļiem, vadiem, aprīkojuma, iekārtām un ierīcēm un paredzēts elektroenerģijas, siltumenerģijas, gāzes, elektronisko sakaru, ūdens un citu resursu ražošanai, pārvadei (transportam), uzglabāšanai vai sadalei, kā arī inženiertīklu pievadiem un iekšējiem inženiertīkliem.

Saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likuma 23. panta 6. punktu inženierkomunikāciju tīklus un objektus ir atļauts ierīkot jebkurā teritorijas plānojumā noteiktajā funkcionālajā zonā, ievērojot šā likuma 7.panta 6.punktā minēto Ministru kabineta noteikumu un citu normatīvo aktu prasības.

MK noteikumi Nr. 240 nosaka decentralizētas vai centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas plānošanu jaunas apbūves teritorijās veikt izvērtējot vides un cilvēka veselības riskus, kā arī risinājumu ekonomisko pamatotību. Noteikumu **149. punkts** paredz, ka ierīkojamās centralizētās ūdensapgādes sistēmas jānorāda kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN1) atbilstoši noteikumu 1. pielikumam. Saskaņā ar **150. punktu**, teritorijās, kas noteiktas kā TIN teritorijas, centralizētu ūdensapgādi un kanalizāciju obligāti jāparedz sekojošās apbūves teritorijās:

- mazstāvu un daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas;
- publiskās apbūves teritorijas;
- jauktas centra apbūves teritorijas;
- savrupmāju apbūves teritorijas.

Kā nosaka šo noteikumu **151. punkts**, līdz centralizētu tīklu izbūvei, pilsētās un ciemos minētajās apbūves teritorijās kā pagaidu risinājumu var ierīkot vietējo ūdensapgādi un decentralizētas kanalizācijas sistēmas.
Pilsētās un ciemos ugunsdzēsībai paredz centralizētu ūdensapgādi ar hidrantiem un piekļuvi normatīviem atbilstošai ūdens ņemšanas vietai (**152. punkts**).

Saskaņā ar **MK noteikumu Nr. 240 164. punktu,** teritorijas plānojumā jāparedz lietusūdeņu un sniega ūdeņu savākšanas sistēmas visās apbūves teritorijās, tostarp no ielām, ceļiem, laukumiem un apbūves gabaliem. Ja nav iespējams pieslēgties esošajiem lietusūdeņu savākšanas tīkliem, plānojumā jāparedz lokāli risinājumi – speciāli veidotas sistēmas vai filtrējoši slāņi, kas nodrošina ūdeņu novadīšanu (**165. punkts**).

Gadījumos, kad paredzēta lietusūdeņu novadīšana vaļējos virszemes ūdensobjektos, jāievēro prasība par to iepriekšēju nostādināšanu, kā arī – ja ūdeņi satur naftas produktu piemaisījumus – attīrīšanu pirms novadīšanas (**166. punkts**). Prasības konkrētiem novadīšanas risinājumiem no ielām, ceļiem un laukumiem precizē detālplānojumā vai nosaka būvprojekta ietvaros (**167. punkts**).

3.9.1. Esošā situācija

Ūdensapgāde Valmieras novadā centralizēti tiek nodrošināta ar pašvaldības pārziņā esošiem centralizētās ūdensapgādes urbumiem. Kopumā pašvaldības pārziņā ir 89 urbumi, visvairāk atrodas Valmierā un Kauguru pagastā. Urbumos ūdeni iegūst no kopumā 4 pazemes ūdeņu atradnēm:

- Pazemes ūdeņu atradne "Grīšļi";
- Pazemes ūdeņu atradne "Kocēni", Kocēnu pagasts;
- Pazemes ūdeņu atradne "Rūjiena", Rūjiena;
- Pazemes ūdeņu atradne "Seda centralizētā", Seda.

Centralizētajiem ūdensapgādes objektiem saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 20. janvāra noteikumiem Nr. 43 "Aizsargjoslu ap ūdens ņemšanas vietām noteikšanas metodika" tiek noteiktas 3 aizsargjoslas: stingrā režīma aizsargjosla, bakterioloģiskā režīma aizsargjosla un ķīmiskā režīma aizsargjosla. Aizsargjoslu platums tiek noteikts ņemot vērā ūdens ņemšanas vietas raksturu un konkrētus hidroģeoloģiskos apstākļus.

Ūdensapgādes un kanalizācijas svarīga komponente ir arī notekūdeņu savākšana. Valmieras novadā darbojas plašs centralizēto un lokālo **notekūdeņu attīrīšanas ietaišu (NAI)** tīkls. Tās izvietotas gan pilsētās (Valmiera, Rūjiena, Mazsalaca, Strenči, Seda), gan pagastos un ciemos, nodrošinot iedzīvotāju un uzņēmumu radīto notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu. Kopumā novadā reģistrētas vairāk nekā 50 dažāda lieluma notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kuras apsaimnieko pašvaldības uzņēmumi ("Valmieras ūdens", "Kocēnu komunālā saimniecība", "Rūjienas siltums") un vairāki privātie operatori.

Atbilstoši Aizsargjoslu likuma 24. pantam, notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm nosaka sanitārās aizsargjoslas, kam saskaņā ar šī likuma 28. panta (3) apakšpunktu platība ir atkarīga no izmantotās tehnoloģijas un ietaises tehniskā raksturojuma – aizsargjoslas platums var būt sākot no 2 m līdz pat 200 m. Visas notekūdeņu attīrīšanas ietaises Valmieras novadā kā arī tām noteikto aizsargjoslu platums apkopots šī sējuma 8.PIELIKUMĀ ''Notekūdeņu attīrīšanas ietaises''.

Saskaņā ar Valmieras novada pašvaldības sniegto informāciju, Valmieras novadā darbojas 86 katlumājas (7. attēls), kas nodrošina centralizēto un lokālo **siltumapgādi** pilsētās un pagastos. Lielākā daļa katlumāju koncentrēta Valmierā (25 katlumājas), kā arī Kocēnu un Valmieras pagastos. Atsevišķos pagastos darbojas tikai viena katlumāja, kas būtiski ietekmē siltumapgādes drošību un prasa rūpīgu uzturēšanu. Katlumāju infrastruktūra ir cieši saistīta ar vietējo pašvaldību un komunālo uzņēmumu apsaimniekošanu, savukārt lielākajās pilsētās – Valmierā, Rūjienā un Mazsalacā – katlumājas nodrošina plašākas centralizētās siltumapgādes sistēmas.

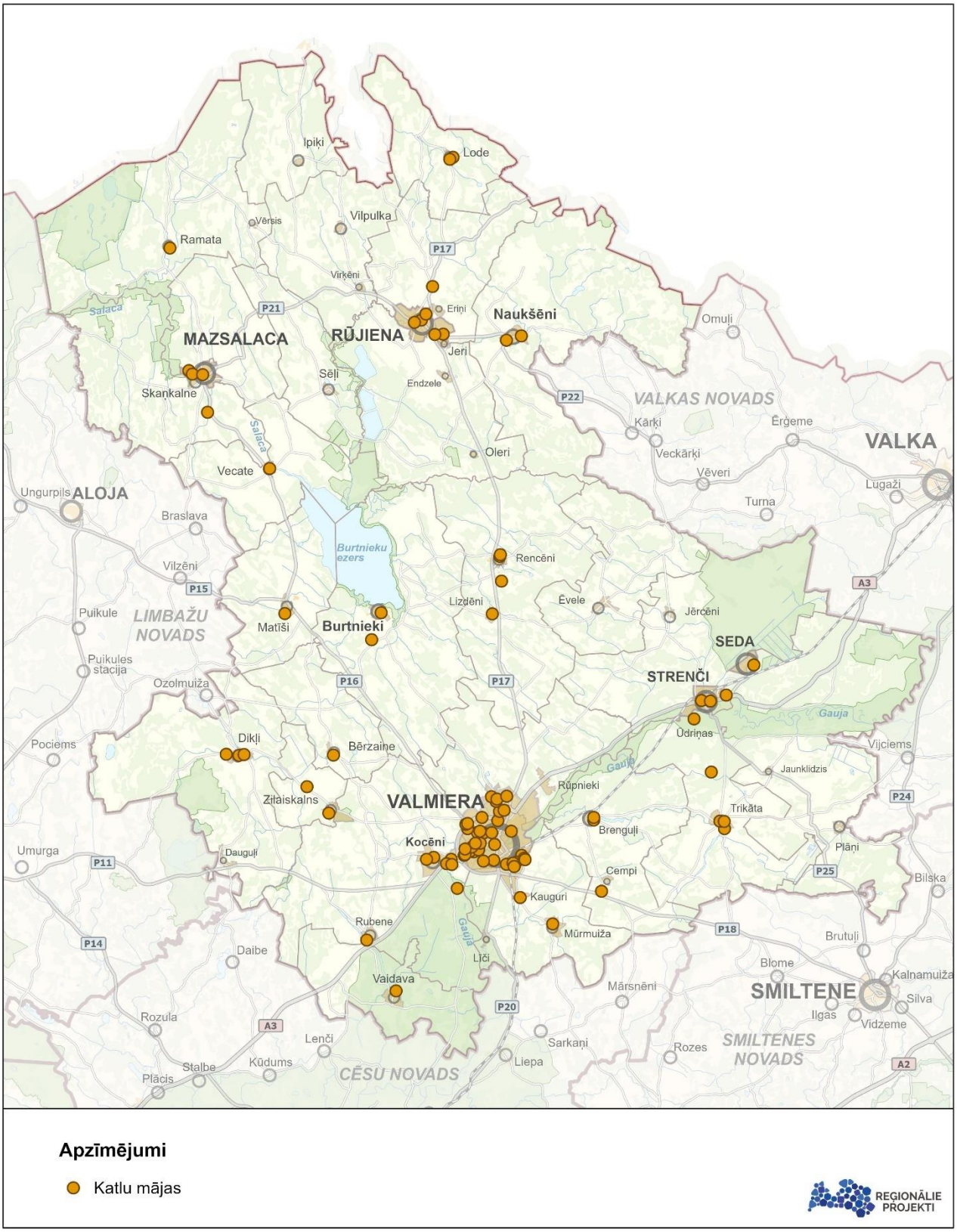

ATTĒLS 7. Katlu mājas novadā

Valmieras novada teritoriju šķērso **elektroapgādes līnijas**: AS "Augstsprieguma tīkls" publiskas infrastruktūras elektroenerģijas pārvades tīkla 110kV un 330kV gaisvadu elektrolīnijas, AS "Sadales tīkli" 6-20)/0,4 kV apakšstacijas, 0,23 kV līdz 20 kV elektropārvades līnijas u.c. objekti, kas apkalpo vietējās apdzīvotās vietas un uzņēmumus.

Novadā atrodas arī četras AS "Augstsprieguma tīkls" pārvades tīkla transformatoru apakšstacijas:

- "Valmiera" - Valmierā, Raunas ielā 4;
- "Jāņaparks" - Valmierā, Imantas ielā 1A;
- "Rencēni" - Rencēnu pagastā, "Apakšstacija", zemes vienības apzīmējums 96780010164 (apakšstaciju "Rencēni" un to savienojošo 110kV gaisvadu elektrolīnijas posmu zemes vienībās 96780010023, 96780010025, 96780010063, 96780010006 paredzēts nojaukt līdz 31.12.2023.);
- "Rūjiena" - Rūjienā, Pentes ielā 9.

Ap elektroapgādes līnijām, lai nodrošinātu to drošu ekspluatāciju un apkārtējās teritorijas drošību, tiek noteiktas aizsargjoslas, kuru platums ir atkarīgs no līnijas sprieguma un šķērsotās teritorijas rakstura.

Būvprojektu izstrādāšanai teritorijās, kas atrodas 110kV vai 330kV elektrolīnijas aizsargjoslā, saņemt AS "Augstsprieguma tīkls" tehniskos noteikumus būvniecības informācijas sistēmā (BIS). Plānojot būvniecību novērtēt nepieciešamību veikt 110kV un 330kV gaisvadu elektrolīniju pārbūvi ar mērķi ievērot nepieciešamos savstarpējos horizontālos un vertikālos attālumus saskaņā ar Latvijas būvnormatīvu LBN 008-14 "Inženiertīklu izvietojums". Pārbūves nepieciešamības gadījumā noslēgt vienošanos ar AS "Augstsprieguma tīkls". Visus izdevumus, kas saistīti ar elektrolīniju pārbūvi (trases noteikšana, saskaņošana, projektēšana, iekārtu iegāde, nojaukšana, būvdarbi u.c.) apmaksā pārbūves ierosinātājs. Darbiem ar celšanas un citiem mehānismiem tuvāk par 30 metriem no 110kV un 330kV elektrolīniju malējiem vadiem izstrādāt un saskaņot ar AS "Augstsprieguma tīkls" darbu izpildes projektu.

Valmieras novada teritorijā atrodas AS "Gaso" Cēsu iecirkņa ekspluatācijas zonā esoši **gāzapgādes** tīkli:

- gāzesvadi ar spiedienu līdz 0.4 MPa;
- gāzesvadi ar spiedienu līdz 0.01 MPa;
- gāzesvadi ar spiedienu līdz 0.005 MPa;
- gāzes spiediena regulēšanas iekārtas (SGRP un GRP).

AS "Gaso" izsniedz tehniskos noteikumus būvprojektu izstrādei, kā arī veic to saskaņošanu un izsniedz nosacījumus un atzinumus lokālplānojumiem, detālplānojumiem.

Valmieras novadā darbojas **biogāzes ražotne** "Zemturi biogāze" Burtnieku pagastā, kurai noteikta 50 metru sanitārā aizsargjosla. Būvniecības stadijā ir jaunas biogāzes ražotnes izveide zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 96720040141, "Lejasbolles ferma", Naukšēnu pagasts, Valmieras novads. Šajā zemes vienībā tiek būvēta kūtsmēslu pārstrādes stacija - biogāzes un biometāna ražotne ar lielām jaudām.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1069/2009 kategoriju definīciju kūtsmēsli ietilpst 2. kategorijas blakusproduktu grupā. Atbilstoši Aizsargjoslu likuma 24. pantam, ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem vai pārstrādes uzņēmumiem ir jānosaka sanitārās aizsargjoslas. Saskaņā ar šī likuma 28. punktu pārstrādes uzņēmumiem, kuri pārstrādā 1. un 2.kategorijas blakusproduktus sanitārās aizsargjoslas platums ir 50 m.

VAS "Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs" (turpmāk – LVRTC) Valmieras novadā ir izbūvējusi **elektronisko sakaru tīkla** (turpmāk - EST) infrastruktūru un nosacījumos Teritorijas plānojuma izstrādei sniedza sekojošu informāciju par esošiem un plānotiem LVRTC EST objektiem un infrastruktūru novada teritorijā:

- esošais sakaru infrastruktūras objekts Rīgas ielā 95, Valmierā, Valmieras novadā (atrodas LVRTC Valmieras RTS (Radio un televīzijas stacija) tornis.
- esošā / izbūvētā EST infrastruktūra (kabeļu kanalizācija):

- **EST trases Valmieras pilsētas teritorijā** - elektronisko sakaru kabeļu kanalizācija gar Somu ielu, Edgara Lācera ielu, Rīgas ielu, Rietekļa ielu, Sloku ielu, Mednieku ielu, Sūnu ielu, Nauču ielu, Imantas ielu, Jāņparka ielu, autoceļu A3, Voldemāra Baloža ielu, Ausekļa ielu, Leona Paegles ielu, Jauno Smilšu ielu, ar caurdures metodi šķērsojot Gauju līdz Vecajam dzelzceļam, gar Veco dzelzceļu, gar Cēsu ielu līdz teritorijai Cēsu ielā 54, gar Kauguru ielu, gar Rūpniecības ielu, gar Pleskavas ielu, ar caurdures metodi šķērsojot dzelzceļu, gar Krautuves ielu, gar Mūrmuižas ielu, gar Cempu ielu.

- **EST trases Valmieras novada teritorijā**:

  - elektronisko sakaru kabeļu kanalizācija gar autoceļu P18, gar autoceļu P20, gar autoceļu V196 līdz krustojumam ar ceļu uz Jaunzemniekiem, tālāk gar šo ceļu līdz krustojumam ar autoceļu V182, gar autoceļu V182, ar atzarojumu līdz Trikātas pagasta pārvaldes ēkai, gar autoceļu V242, ar atzarojumu līdz Plāņu pagasta pārvaldes ēkai;
  - elektronisko sakaru kabeļu kanalizācija no autoceļa A3 gar vietējas nozīmes ceļu uz Beitēm un tālāk līdz autoceļam V166, gar autoceļu V166 ar atzarojumu līdz ēkai Valmieras ielā 2, Zilākalna pagastā, ar atzarojumu līdz Viļēniem, Dikļu pagastā, gar autoceļu V164 ar atzarojumu līdz Dikļu ūdenstornim, gar autoceļu V215, gar autoceļu V193 ar atzarojumu līdz piekļuves punktam "Bērzaine", gar torni Veckrogi 1, ar atzarojumu līdz piekļuves punktam "Jaunburtnieku skola", ēka "Ievāji", Bērzaines pagastā, gar autoceļu P16, gar autoceļu V169, gar autoceļu V167 līdz Mazsalacai, gar autoceļu V164 (Pērnavas iela), ar atzarojumu līdz sakaru tornim, Priedājos, Mazsalacas pagastā;
  - elektronisko sakaru kabeļu kanalizācija gar autoceļu V167 līdz Sēļiem, ar atzarojumu līdz Sēļu muižai un ūdens tornim, gar autoceļu V171, ar atzarojumu līdz Endzelei, ar atzarojumu līdz ēkai "Saulgrieži", Jeru pagastā, gar autoceļu V204, gar autoceļu P17 līdz Rūjienai, Rūjienā, gar Pilskalna ielu, gar Lauku ielu, gar Rīgas ielu, gar Pentes ielu, gar Šķūņu ielu, gar Mērnieku ielu, gar Pērnavas ielu (autoceļš P17), gar Valmieras ielu, gar Krasta ielu, gar Poruka ielu, līdz ēkai Valdemāra ielā 14a, gar autoceļu V203;
  - elektronisko sakaru kabeļu kanalizācija gar autoceļu A3, gar autoceļu V238, gar autoceļu V232, gar autoceļu V231 līdz sakaru tornim.

VAS "Elektroniskie sakari" nosacījumos Teritorijas plānojuma izstrādei informēja, ka Valmierā, Gaujas ielā 7 dz.34 ir izvietots VAS "Elektroniskie sakari" stacionārais radiomonitoringa punkts. Atbilstoši Aizsargjoslu likuma 14. panta 2.^{2} un 2.^{3} daļai aizsargjoslas ap stacionārajiem radiomonitoringa punktiem nosaka, lai nodrošinātu stacionāro radiomonitoringa punktu netraucētu darbību gaisa telpā un novērstu tādu iespējamu traucējošu objektu nesaskaņotu būvniecību vai uzstādīšanu, kuri var ietekmēt novērojumu vai mērījumu precizitāti un nepārtrauktību. Aizsargjoslu ap stacionāro radiomonitoringa punktu veido gaisa telpa 150 m rādiusā, mērot no stacionārā radiomonitoringa punkta antenu sistēmas pamatnes ass, un ne mazāk kā 20 metru augstumā no būves pamatnes, uz kuras uzstādīta antenu sistēma.

Valmieras novada administratīvajā teritorijā atrodas sekojošas **Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra novērojumu stacijas**:

- pazemes ūdens novērojumu stacijas "Briņķu saltavots, 902", "Dukuļu avots, 904", "Govs avots, 905", "Rimeikas", "Seda", "Spiģu avots, 912;
- hidroloģiskās novērojumu stacijas "Burtnieki", "Oleri", "Mazsalaca", "Valmiera", "Vilnīši;

- meteoroloģiskā novērojumu stacija “Rūjiena”.

Pamatojoties uz Aizsargjoslu likuma 15. pantu ap valsts novērojumu stacijām tiek noteiktas ekspluatācijas aizsargjoslas. Ierobežojumus darbībai aizsargjoslās nosaka Aizsargjoslu likuma 44. pants, kurā noteikts, ka aizsargjoslās ir aizliegta jebkura darbība bez saskaņošanas ar VSIA “Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”.

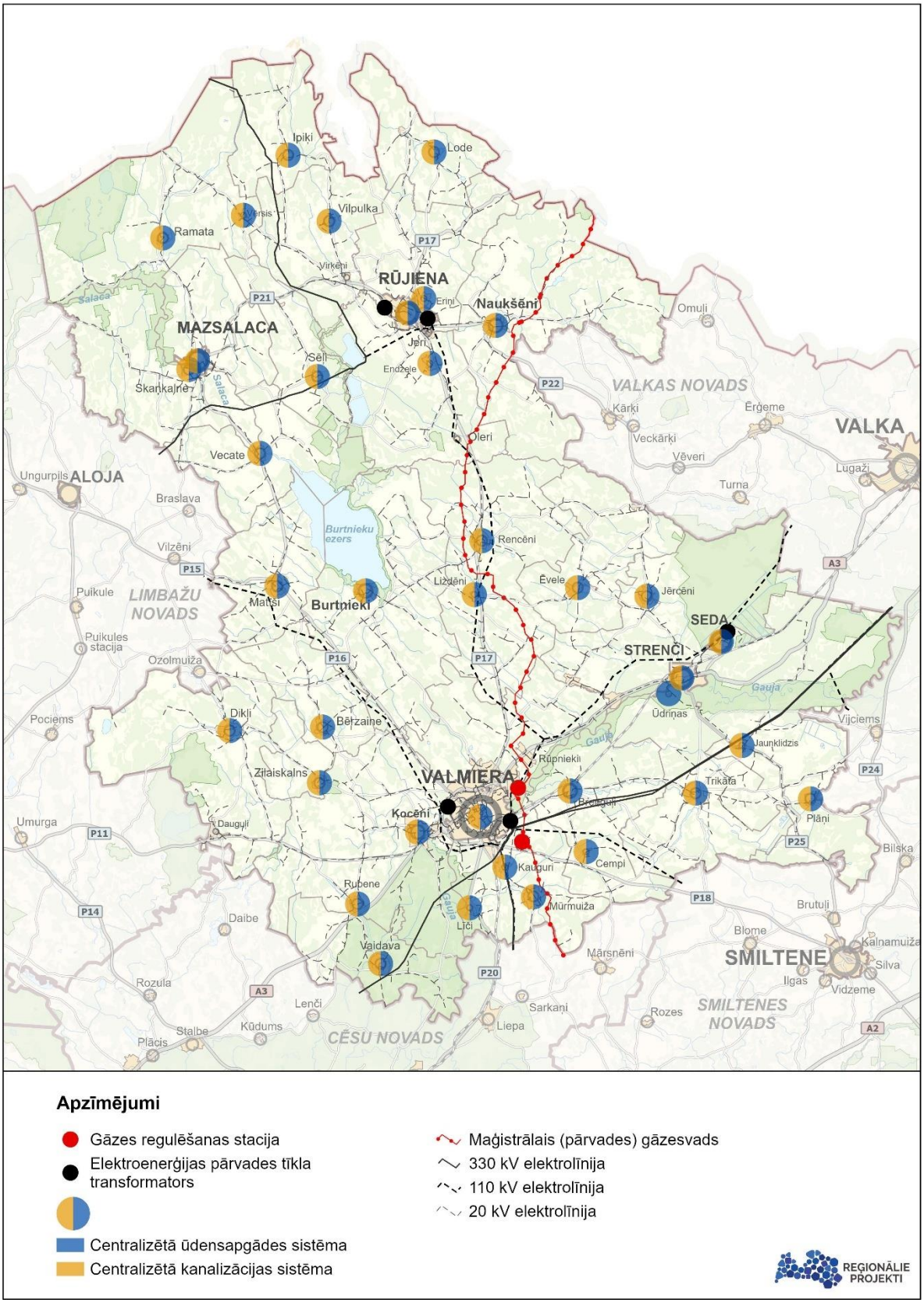

ATTĒLS 8. Inženiertīkli un to objekti novadā

Novadā ir plašs virszemes ūdensobjektu tīkls, kas ietver gan lielākas upes (piemēram, Gauju, Rūju, Abulu, Ramatu), gan mazākas upītes un **novadgrāvjus.** Dati liecina, ka daudzviet šie ūdensteces posmi ir regulēti, īpaši meliorācijā izbūvētie grāvji, kas šobrīd pilda gan ūdens novadīšanas, gan arī ekoloģiskas funkcijas. Lielākajiem sateces baseiniem (piemēram, Salacai – 3314,7km², Sedai – 561, km²) ir būtiska nozīme novada teritoriju hidroloģiskajā režīmā un applūšanās riskā. Daudzām ūdenstecēm regulētais posms gandrīz sakrīt ar kopējo ūdensteces garumu.

Valmieras novadā ir izbūvēts Silzemnieku polderis, Burtnieku pagastā pie Burtnieku ezera.[45] Silzemnieku polderis ir meliorācijas sistēma, kas pieņemta ekspluatācijā 1984. gadā, lai aizsargātu teritoriju no applūšanas pavasara palu vai plūdu laikā. To izveidoja, lai regulētu augsnes mitruma režīmu pie Burtnieka esošajās Silzemnieku pļavās. Silzemnieku poldera baseins sastāda 1010,0 ha, t.sk. lauksaimniecības zeme – 967,0 ha, meža zeme – 43,0 ha. Darbojas Silzemnieku poldera sūkņu stacija.

Meliorācijas sistēmas Valmieras novadā attēlotas 9. attēlā.

[45] MK 28.05.2013. noteikumi Nr.291 "Noteikumi par nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām", https://likumi.lv/ta/id/257136-noteikumi-par-nacionalas-nozimes-lauksaimniecibas-teritorijam

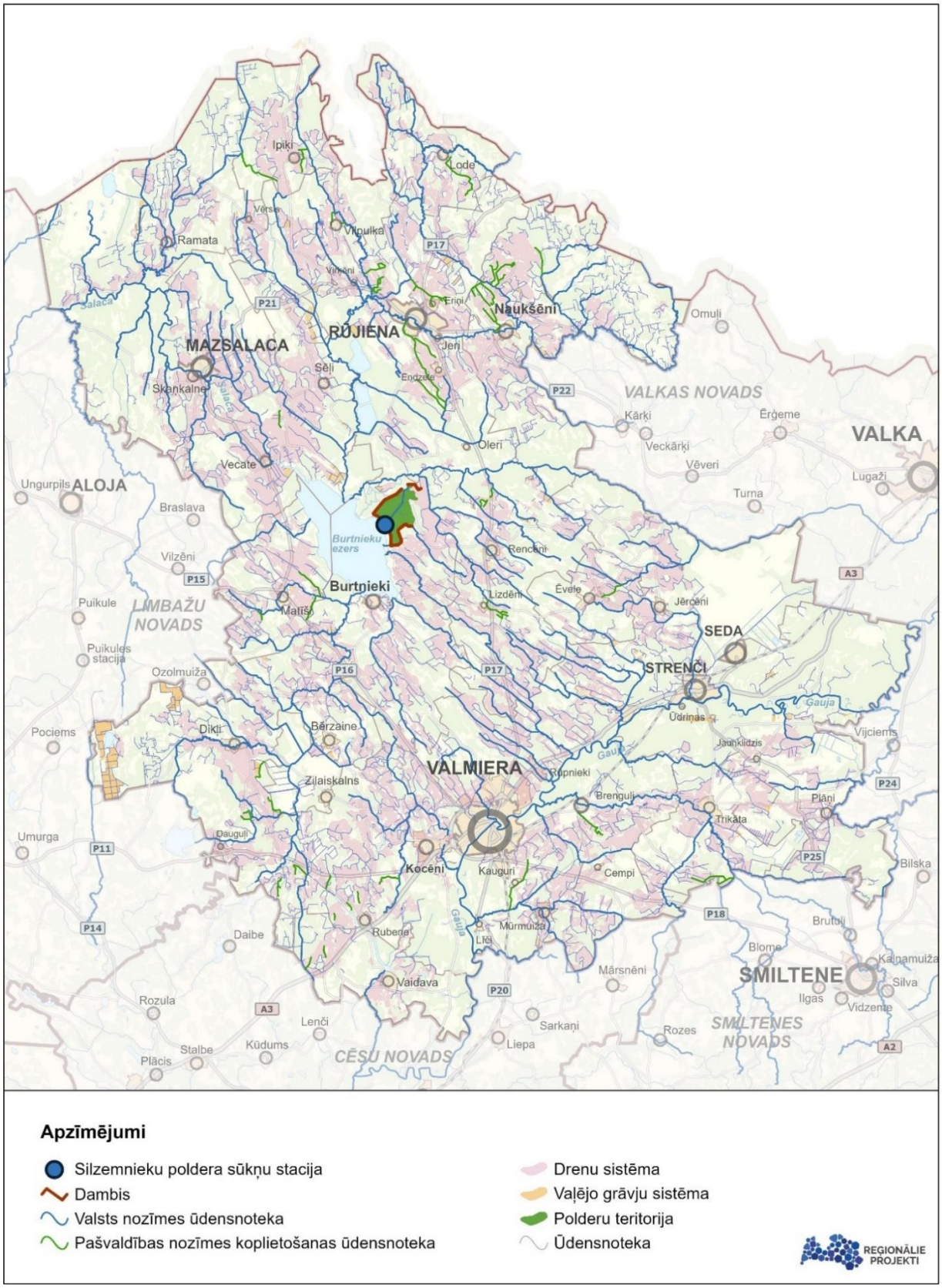

ATTĒLS 9. Meliorācijas sistēmas Valmieras novadā

Novadā atrodas 7 mazās **hidroelektrostacijas (HES)**, kas izvietotas uz nozīmīgākajām ūdenstecēm – Abula, Rūjas, Jumaras, Gružupītes un Ramatas (skatīt tabulu Nr. 7).

Tabula Nr. 7 Hidroelektrostacijas Valmieras novadā

Nr. p.k.	Hidroelektrostacija	Ūdenstece / ūdenstilpe	Adrese	Zemes vienības kadastra apzīmējums
1.	Brandeļu HES	Jumara	"Brandeļu hidroelektostacija", Brandeļi, Kocēnu pagasts	96640080135
2.	Brenguļu HES	Abuls	"Alus darītava", Brenguļi, Brenguļu pagasts	96460030296
3.	Kārlīšu HES	Gružupīte	"Dzirnavas", Dikļu pagasts	96520070135
4.	Ķoņu HES	Rūja	"Ķoņu dzirnavas", Ķoņu pagasts	96660040058
5.	Trikātas HES	Abuls	"Spēkstacija", Trikātas pagasts	94840030294
6.	Rauskas HES	Ramata	"Rauskas HES", Ramatas pagasts	96760040123
7.	Imantas dzirnavu HES	Rūja	Pilskalna iela 8, Rūjiena	96150061601

Saskaņā ar Valmieras novada sadarbības teritorijas civilās aizsardzības plānu[46] (turpmāk – Civilās aizsardzības plāns) neviens no Valmieras novada HES nav A drošuma klases[47], kas nozīmē, ka fizisko personu dzīvības un veselība avārijas rezultātā netiek apdraudēta. Saskaņā ar Civilās aizsardzības plānu, Valmieras novadā esošajiem HES objektiem ir dažāds statusa līmenis: daļa ir pārbūvēti un agrāk darbojušies, kā, piemēram, Brenguļu (Abula) HES, kurš kopš 1997. gada tika atjaunots un vēlāk pārbūvēts 2011. gadā, iegūstot jaudu aptuveni 285 kW. Savukārt citas HES — piemēram, Trikātas — ir dokumentētas kā pagaidām nedarbojošas, un nav skaidrs, vai tuvākajā nākotnē tiks atsākta ražošana.

Šī sējuma 10.PIELIKUMĀ ''Valsts ģeodēziskā tīkla punkti'' apkopoti visi **valsts ģeodēziskā tīkla punkti**, kas atrodas Valmieras novadā. Ģeodēziskā tīkla punkti nodrošina vienotu un precīzu telpisko atskaites sistēmu visiem mērniecības, projektēšanas un inženiertehniskās infrastruktūras attīstības darbiem. Jebkura veida būvniecības veikšana novada teritorijā, tai skaitā esošo ēku pārbūve un atjaunošana, inženierkomunikāciju, ceļu un tiltu būvniecība, teritorijas labiekārtošana un citas saimnieciskās darbības, kas skar valsts ģeodēziskā tīkla punkta ekspluatācijas aizsargjoslu, šo darbu projektētājiem ir jāsaskaņo ar Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūru.

Valmieras novada teritorijā līdz 2000. gadu sākumam darbojās vairākas **sadzīves atkritumu izgāztuves**, kuras šobrīd ir slēgtas un rekultivētas. Rekultivācija veikta gan ar valsts, gan ar pašvaldības finansējumu.

Daļai no izgāztuvēm noteikts monitorings pēc rekultivācijas (piemēram, Valmieras "Misas" izgāztuve – līdz 2024. gadam, Rūjienas izgāztuve – līdz 2027. gadam, Jaunzemju izgāztuve Kauguru pagastā – līdz 2026. gadam). Atsevišķām izgāztuvēm rekultivācija pabeigta bez turpmāka monitoringa pienākuma.

[46] VALMIERAS NOVADA SADARBĪBAS TERITORIJAS CIVILĀS AIZSARDZĪBAS PLĀNS. Grozījumi. Apstiprināti ar Valmieras novada pašvaldības domes 28.03.2024. lēmumam Nr.140 (protokols Nr.4, 39.§)

[47] Likuma "Par hidroelektrostaciju hidrotehnisko būvju drošumu" (07.12.2000.) 3. panta 1. punkts

Visas Valmieras novada bijušās sadzīves atkritumu izgāztuves apkopotas šī sējuma 11.PIELIKUMĀ ''Slēgtās atkritumu izgāztuves''.

Šīs teritorijas uzskatāmas par ierobežotas izmantošanas zonām, kurās nav pieļaujama dzīvojamā apbūve vai citi ar cilvēku ilgstošu uzturēšanos saistīti objekti. Teritorijas saglabājamas kā zaļās zonas, mežaudzes vai zālāji, vienlaikus jānodrošina monitoringa un vides aizsardzības prasību ievērošanu līdz noteiktam termiņam.

3.9.2. Risinājumi

Valmieras novada inženierbūvju līnijveida un punktveida objekti iekļauti Valmieras novada teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā, bet prasības un noteikumi to izmantošanai – Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

Grafiskās daļas kartē kā inženierbūvju punktveida un līnijveida objekti:

- elektroapgādes infrastruktūra – 330 kV elektrolīnija, 110 kV elektrolīnija, 20 kV elektrolīnija, elektrisko tīklu transformatoru apakšstacija, elektrisko tīklu sadales iekārta, elektrisko tīklu transformatoru apakšstacija;
- ūdensapgādes infrastruktūra – pazemes ūdens ņemšanas vieta – pašvaldības pārziņā esošie centralizētie ūdensapgādes urbumi (šī sējuma 6.pielikums "Centralizētie ūdensapgādes urbumi") un pazemes ūdens novērojumu stacija;
- pazemes ūdens novērojumu stacijas (šī sējuma 7.pielikums "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra novērojumu stacijas"), meteoroloģiskā novērojumu stacija, pazemes ūdens novērojumu stacija un pazemes ūdens ņemšanas vieta;
- Maģistrālais (pārvades) gāzesvads, augstā spiediena gāzesvads, zemā un vidējā spiediena gāzesvads, kā arī automobiļu gāzes uzpildes stacija, gāzes apgādes tīklu infrastruktūras objekts, gāzes regulēšanas stacija.

Grafiskās daļas kartē kā riska objekti attēloti:

- biogāzes ražotne ''Zemturi biogāze'' (šī sējuma 8.pielikums "Biogāzes ražotne");
- notekūdeņu attīrīšanas ietaises (šī sējuma 9.pielikums "Notekūdeņu attīrīšanas ietaises");
- naftas produktu un bīstamo ķīmisko vielu infrastruktūras objekti;
- slēgtās atkritumu izgāztuves (šī sējuma 12.pielikums "Slēgtās atkritumu izgāztuves");
- piesārņotas un potenciāli piesārņota vietas (šī sējuma 13.pielikums "Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas");
- degvielas uzpildes stacijas (šī sējuma 15.pielikums "Degvielas un gāzes uzpildes stacijas");
- poldera sūkņu stacija;
- hidroelektrostacijas.

Teritorijas plānojumā atsevišķām slēgtajām un rekultivētajām sadzīves atkritumu izgāztuvēm ("Rūjiena", "Beites", "Ramītes", "Ozoliņi", "Ozoli", "Dūči"), kurām vēl jāveic monitorings ir noteikta un attēlota sanitārā aizsargjosla - 100 m, lai nodrošinātu sabiedrības veselības un vides aizsardzību.

Teritorijas plānojumā noteikti vairāki risinājumi inženiertehniskās apgādes tīkliem un objektiem, riska objektiem, tai skaitā:

- TIAN 3.2.apakšnodaļā "Prasības inženiertehniskās apgādes tīkliem un objektiem" noteiktas prasības:
    - vispārīgas prasības inženiertīkliem;

  - prasības ūdensapgādei un kanalizācijai;
  - prasības siltumapgādei;
  - prasības lietusūdeņu savākšanai;
  - prasības alternatīvajai energoapgādei.

- Inženiertehniskā infrastruktūra (14001) kā galvenais izmantošanas veids noteikts funkcionālajās zonās: Rūpnieciskās apbūves teritorija (R); Rūpnieciskās apbūves teritorija (R1); Transporta infrastruktūras teritorija (TR); Tehniskās apbūves teritorija (TA); Tehniskās apbūves teritorija (TA1); Ūdeņu teritorija (Ū). Kā papildizmantošanas veids funkcionālajās zonās: Mežu teritorija (M); Mežu teritorija (M1); Lauksaimniecības teritorija (L); Lauksaimniecības teritorija (L1); Lauksaimniecības teritorija (L2); Lauksaimniecības teritorija (L2).
- Energoapgādes uzņēmumu apbūve (14006) kā galvenais izmantošanas veids noteikts funkcionālajās zonās: Rūpnieciskās apbūves teritorija (R); Rūpnieciskās apbūves teritorija (R1); Tehniskās apbūves teritorija (TA); Tehniskās apbūves teritorija (TA1); Ūdeņu teritorija (Ū). Kā papildizmantošanas veids noteikts funkcionālajās zonās: Mežu teritorija (M); Lauksaimniecības teritorija (L); Lauksaimniecības teritorija (L1); Lauksaimniecības teritorija (L2); Lauksaimniecības teritorija (L3).

3.10. VĒJA ELEKTROSTACIJU, PARKU UN SAULES PARKU ATTĪSTĪBA

Vēja elektrostaciju (turpmāk - VES) un saules parku plānošana Valmieras novadā tiek balstīta ilgtspējīgas attīstības principos, ņemot vērā valsts un Eiropas Savienības klimata mērķus, kā arī nepieciešamību saglabāt novada ainavisko identitāti, dabas daudzveidību un iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Tāpēc būtiski ir noteikt gan atbilstošas vietas šādas infrastruktūras attīstībai, gan skaidrus kritērijus, kurās teritorijās šāda būvniecība nav pieļaujama.

Politikas un stratēģijas dokumenti:

- Regula (ES) 2021/1119 (Eiropas Klimata akts) – paredz ES klimatneitralitātes sasniegšanu līdz 2050.gadam;
- Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050.gadam (MK rīkojums Nr.409, 07.07.2020.) – nosaka nepieciešamību pilnībā samazināt SEG emisijas līdz 2050.gadam;
- Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030.gadam (MK rīkojums Nr.35, 14.01.2020.) – uzsver būtisku vēja un saules enerģijas jaudu pieaugumu;
- Vidzemes Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2030.gadam vadlīnijas paredz atjaunojamo energoresursu attīstību, vairāk un aktīvāk izmantojot vēja un saules enerģiju;
- Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2038.gadam nenosaka konkrētas vadlīnijas par atjaunīgās enerģijas ražošanu, vienlaikus paredz modernu un atjaunojamos resursos balstītu inženierapgādi pilsētās un ciemos.

3.10.1. Vēja elektrostaciju un vēja parku plānošana

VES un vēja parku plānošanā būtiski izvēlēties piemērotas teritorijas, lai samazinātu to negatīvo ietekmi uz vidi, ainavu un cilvēku dzīves kvalitāti, kā arī noteikt teritorijas, kur šāda saimnieciskā darbība nav pieļaujama. VES izvietošana, kas balstīta uz datiem, sabiedrības līdzdalību un izvērtējumiem, nodrošina samērīgu, ilgtspējīgu un

sabalansētu attīstību, vienlaikus mazinot potenciālos konfliktus un stiprinot sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanā.

Atrašanās vietas izvēle VES būvniecībai ir viens no nozīmīgākajiem priekšnoteikumiem, lai nodrošinātu ilgtspējīgu enerģijas ražošanu, vienlaikus ievērojot vides aizsardzības, ainavu saglabāšanas un sabiedrības interešu līdzsvaru. Nepiemērota vieta var ne tikai izraisīt sabiedrības ilgstošu pretestību un tiesiskus strīdus, bet arī radīt neatgriezenisku ietekmi uz ainavas kvalitāti, bioloģisko daudzveidību un cilvēku dzīves kvalitāti, tostarp veselību un emocionālo komfortu, savukārt ilgtspējīga plānošana paredz izvietojuma izvērtējumu, kas balstīts datos, modelējumos un sabiedrības iesaistē.

Vispārīgi teritorijas izvēle balstās uz vairākiem būtiskiem kritērijiem:

- vēja potenciāls – jānodrošina pietiekams un ilgstošs vidējais vēja ātrums (visbiežāk >6 m/s 100 m augstumā), kas garantē VES ekonomisko lietderību;
- attālums no dzīvojamām, publiskām ēkām un apdzīvotām vietām – jānodrošina pietiekama distance no dzīvojamajām un publiskām ēkām, lai samazinātu troksni, vibrāciju un t.s. "ēnu mirgojuma efektu" uz cilvēku veselību un komfortu. Šos aspektus reglamentē MK noteikumi Nr.240, nosakot, ka jāievēro minimālie attālumi līdz dzīvojamai un publiskai apbūvei. Papildus jāvērtē vizuālā ietekme uz ainavu, jo VES, īpaši pēdējos 5 gados izplatītās 200–300 metrus augstās turbīnas, var kļūt par dominanti vidē, traucējot ainavas uztveri, samazinot vizuālo kvalitāti un mainot lauku ainavas raksturu;
- ainaviskās kvalitātes un kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzība – VES nedrīkst dominēt ainavā vai bojāt augstvērtīgus skatus. Īpaši svarīgi tas ir vietās ar augstu vizuālo jutību;
- ekoloģiski jutīgas teritorijas – jāizvairās no putnu migrācijas ceļiem, ligzdošanas teritorijām, NATURA 2000 un citām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Īpaša uzmanība jāpievērš arī sikspārņu dzīvotņu izvērtējumam;
- esošās inženierinfrastruktūras tuvums – vēlama piekļuve elektropārvades tīkliem, transformatoru stacijām un piebraucamiem ceļiem, lai samazinātu izmaksas un novērstu nepieciešamību pēc jaunas infrastruktūras izbūves.

Ietekmes uz vidi novērtējums

VES attīstības procesā tiek piemērots ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk - IVN) saskaņā ar likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu"[48] (turpmāk - Likums). Ja VES paredzamā kopējā jauda sasniedz vai pārsniedz 50 megavatus, IVN ir obligāts (Likuma 4.panta 1.daļa), izņemot tādu VES būvniecību, kurai piemērojams sākotnējais izvērtējums saskaņā ar Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likumu. Ja jauda ir mazāka, Valsts vides dienests veic sākotnējo izvērtējumu, lai noteiktu, vai IVN ir nepieciešams konkrētajā gadījumā (Likuma 4.panta 2.daļa). IVN procesā tiek vērtētas iespējamās ietekmes uz cilvēku veselību, ainavu, bioloģisko daudzveidību, trokšņa izplatību un citiem vides aspektiem, nodrošinot sabiedrības tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanā.

Teritorijas plānošana

Saskaņā ar MK noteikumu Nr.240 162.punktu, pašvaldībām ir tiesības savos teritorijas plānojumos vai lokālplānojumos noteikt teritorijas, kurās VES būvniecība ir aizliegta. Šāds aizliegums jābalsta uz objektīviem kritērijiem, piemēram, vides aizsardzību, ainavas saglabāšanu vai sabiedrības interešu ievērošanu, un tām jābūt samērīgām un pamatotām. Šāda pieeja nodrošina sabalansētu teritorijas attīstību, vienlaikus ievērojot gan valsts enerģētikas politikas mērķus, gan vietējās kopienas intereses.

[48] Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu". https://likumi.lv/ta/id/51522

Saskaņā ar MK noteikumu Nr.240 161.punktu, VES, kuru jauda pārsniedz 20 kW, ir atļauts izvietot šādās funkcionālajās zonās:

- Rūpnieciskās apbūves teritorijā (R);
- Tehniskās apbūves teritorijā (TA);
- Lauksaimniecības teritorijā (L);
- Mežu teritorijā (M).

Šāda izvietošana ir pieļaujama, ja tiek ievēroti IVN nosacījumi.

Turklāt, MK noteikumu Nr.240 163.punktā noteikts, ka, plānojot VES izvietojumu, jāievēro šādi minimālie attālumi no tuvākās plānotās VES vai vēja parka robežas līdz dzīvojamām un publiskām ēkām:

- 500 metri, ja VES jauda ir no 20 kW līdz 2 MW;
- 800 metri, ja VES jauda pārsniedz 2 MW.

Šie attālumi jāievēro arī gadījumos, ja esošo VES vai vēja parku tuvumā tiek plānota jauna dzīvojamā vai publiskā apbūve (MK noteikumu Nr.240 163.[1]punkts).

Tādējādi, VES izvietošana ir atļauta noteiktās funkcionālajās zonās, ievērojot gan IVN nosacījumus, gan minimālos attālumus no dzīvojamām un publiskām ēkām, kā noteikts MK noteikumos Nr.240.

Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju no Valsts vides dienesta, pēdējos gados Latvijā nav aktīva investoru interese par VES ar jaudu zem 2 MW. Visas jaunās vai plānotās VES ieceres pārsniedz šo jaudas robežu, atbilstot mūsdienu tehnoloģiskajām un ekonomiskajām prasībām (tipiski projekti paredz VES ar jaudu 4–7 MW). Piemēram, Valmieras novadā plānotajā vēja parkā "Lode" paredzēts izmantot turbīnas ar nominālo jaudu, kas pārsniedz 6 MW[49]. Šī tendence liecina, ka investori koncentrējas uz lielākas jaudas VES projektiem, kas nodrošina augstāku efektivitāti un labāku atdevi no ieguldījumiem. Līdz ar to teritorijas plānošanā praktiska nozīme ir tikai attiecībā uz vidēja un liela mēroga vēja parkiem, kas būtiski pārsniedz 2 MW robežu.

Šobrīd Valmieras novadā norit viena IVN procedūra (skatīt tabulu Nr. 8). 2025. gadā izdoti atzinumi par IVN ziņojumu Vēja parka "Aloja" un tā saistītās infrastruktūras būvniecība Valmieras novada Skaņkalnes un Vecates pagastos un Limbažu novada Alojas un Braslavas pagastos (SIA "Utilitas Wind"), plānotas 31 VES[50] un Vēja parka "Lode" un tā saistītās infrastruktūras būvniecība Valmieras novada Lodes un Ipiķu pagastos (SIA "Utilitas Wind"), plānotas 20 VES[51].

Tabula Nr. 8 Uzsāktais IVN Valmieras novada teritorijā[52]

Nr.p.k.	Projekta nosaukums	Zemes vienības
1.	Vēja parka "Valmiera - Valka" un tā saistītās infrastruktūras projekta īstenošana Valmieras novada Plāņu pagastā un Valkas novada Vijciema un Valkas pagastos (SIA "Latvijas vēja parki")	https://www.vpvb.gov.lv/lv/ietekmes-uz-vidi-novertejumu-projekti/veja-parka-valmiera-valka-un-ta-saistitas-infrastrukturas-projekta-istenosana-valmieras-novada-planu-pagasta-un-

[49] https://environment.lv/assets/upload/PDF/LODE%20SA/Vēja%20parka%20Lode%20IVN%20Zinojums_pēc%20EVA%20komentāriem%2025022025.pdf
[50] https://www.vpvb.gov.lv/lv/ietekmes-uz-vidi-novertejumu-projekti/veja-parka-aloja-un-ta-saistitas-infrastrukturas-buvnieciba-valmieras-novada-skankalnes-un-vecates-pagastos-un-limbazu-novada-alojas-un-braslavas-pagastos-sia-utilitas-wind
[51] https://www.vpvb.gov.lv/lv/ietekmes-uz-vidi-novertejumu-projekti/veja-parka-lode-un-ta-saistitas-infrastrukturas-buvnieciba-valmieras-novada-lodes-un-ipiku-pagastos-sia-utilitas-wind
[52] https://www.eva.gov.lv/lv/ietekmes-uz-vidi-novertejumu-projekti

	Plānotas 60 VES.	valkas-novada-vijciema-un-valkas-pagastos-sia-latvijas-veja-parki

3.10.2. Risinājumi teritorijas plānojumā

Valmieras novada Teritorijas plānojumā paredzēts noteikt divu veidu **Teritorijas ar īpašiem nosacījumiem (TIN)** attiecībā uz VES, kuru jauda ir lielāka par 2 kW izvietošanu:

- **TIN17** – 2 km plata buferzona ap pilsētām un ciemiem, kurā VES būvniecība nav atļauta, lai pasargātu apdzīvoto vietu ainavu, iedzīvotāju veselību un dzīves kvalitāti.
- **TIN5** – teritorijas ar augstu ainavisko vērtību, kurās VES nav pieļaujamas, pamatojoties uz to vizuālo ietekmi un ainavas saglabāšanas principiem. Šādi nosacījumi izriet no izvērtējuma, kas balstīts telpiskās plānošanas datu analīzē, ainavu jutīguma izvērtējumā un sabiedrības interešu aizsardzībā.

TIN17 – TERITORIJA, KUR AIZLIEGTA VĒJA ELEKTROSTACIJU BŪVNIECĪBA, KURU JAUDA IR LIELĀKA PAR 20 KW

MK noteikumu Nr.240 162.punkts nosaka, ka teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā var noteikt teritorijas, kurās vēja elektrostaciju būvniecība ir aizliegta.

Valmieras novada Teritorijas plānojuma izstrādes gaitā ir piedāvāts noteikt Teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN) – buferzonas 2 km platumā ap pilsētām un ciemiem, kurās VES būvniecība ir aizliegta.

Šāda pieeja balstīta gan uz telpisko analīzi, gan sabiedrības interešu aizsardzību, ņemot vērā, ka MK noteikumu Nr.240 163.punkts ļauj izvietot VES un vēja parkus tiešā tuvumā apdzīvotām vietām, nenosakot minimālu attālumu atkarībā no būves augstuma. Līdz ar to augstas VES (250–300 m), kas mūsdienās kļūst par standartu, potenciāli var radīt būtisku vizuālu dominanti, troksni, ēnu mirgojuma efektu un ietekmēt nekustamā īpašuma vērtību apdzīvotās vietās.

Normatīvais regulējums	•Saskaņā ar MK noteikumu Nr.240 162. un 222.punktu, pašvaldība ir tiesīga savā teritorijas plānojumā noteikt aizliegumus inženierbūvēm, ja tas pamatots ar sabiedrības drošības, vides aizsardzības vai ainavas saglabāšanas vajadzībām (Ministru kabinets, 2013).
Ietekme uz dzīves kvalitāti	•Vairāki pētījumi norāda, ka iedzīvotāji, kuri dzīvo tuvāk par 1,5–2 km no VES, biežāk izjūt miega traucējumus, diskomfortu, kairinājumu un paaugstinātu stresa līmeni, īpaši trokšņa un ēnu mirgošanas dēļ (Pedersen & Waye, 2007; Kunstler et al., 2020).
Nekustamā īpašuma vērtība	•Ekonomiskie pētījumi apliecina, ka VES tuvumā īpašumu tirgus vērtība var samazināties par 5–10%, ja VES atrodas līdz 2 km attālumā un ir vizuāli redzamas (Gibbons, 2015; Sunak & Madlener, 2016). Šī tendence īpaši raksturīga lauku apvidos ar zemu fona trokšņu līmeni, kur VES kontrastē ar vidi.
Vizuālās un mirgošanas ietekmes modelēšana	•Valmieras novada ĢIS dati un VES IVN ziņojumi rāda, ka mirgošanas efekts var sasniegt līdz pat 2 km, atkarībā no reljefa un saules augstuma gada griezumā (VARAM, 2024; VPVB, 2023). Līdz ar to 2 km buferzona ir samērīgs risinājums, kas samazina šo traucējošo efektu.
Starptautiskā prakse	•Līdzvērtīgi attālumi noteikti arī citās ES dalībvalstīs: Francijā – VES ar augstumu virs 150 m jāatrodas vismaz 1,5 km no apdzīvotas vietas (Ministère de la Transition Écologique, 2021); Austrijā tiek piemērots 1,2–2,0 km attālums atkarībā no augstuma un reljefa (BMK, 2020); Lietuvā – 1 km minimālais attālums ar pašvaldību tiesībām palielināt (Lietuvas Vides ministrija, 2021).
Telpiskās un plānošanas analīzes rezultāti	•ĢIS analīzē secināts, ka 2 km buferzona pārklājas ar esošajiem 800 m ierobežojumiem ap dzīvojamām un publiskām ēkām un nodrošina ietekmes samazinājumu apbūves rezervēs, kur attīstība vēl tikai plānota. Šāda pieeja atbilst teritorijas plānošanas integrētās pieejas un daudzveidības principam (Teritorijas attīstības plānošanas likums).

TIN17 – teritorija 2 km platumā ap pilsētu un ciemu robežām, kurā aizliegta VES, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, būvniecība, tiek noteikta, pamatojoties uz telpisko analīzi, publiski pieejamiem zinātniskiem pētījumiem, kā arī ņemot vērā sabiedrības dzīves vides kvalitātes aizsardzības intereses un potenciālos riskus, ko rada liela mēroga inženierbūves apdzīvoto vietu tuvumā. Šāds regulējums balstīts arī uz normatīvo deleģējumu pašvaldībām teritorijas plānojumā noteikt būvniecības ierobežojumus, lai nodrošinātu līdzsvarotu un ilgtspējīgu telpisko attīstību un saskaņotu dažādu funkciju līdzāspastāvēšanu.

TIN5 – AINAVISKI VĒRTĪGĀS TERITORIJAS

Pamatojoties uz MK noteikumi Nr.240 222.punktu, pašvaldībai ir tiesības noteikt teritorijas ar īpašiem nosacījumiem (TIN), tostarp **TIN5 – ainaviski vērtīgas teritorijas**, kurās tiek ierobežota vai aizliegta tādu objektu izvietošana, kas var radīt negatīvu ietekmi uz ainavas kvalitāti, identitāti vai kultūrvēsturiskajām vērtībām.

VES būvniecība būtiski ietekmē ainavu telpu – tās vizuālo kvalitāti, identitāti un uztveres struktūru. VES kļūst par dominanti lauku ainavā, kas tradicionāli raksturojas ar mērenu horizontālu struktūru, kultūrvēsturisku struktūru

un vizuāli atvērtām panorāmām. Tāpēc VES izvietošana pieļaujama tikai vietās, kur to ietekme uz ainavas telpu ir minimāla.

Ainavas vizuālās kvalitātes un telpiskās struktūras saglabāšana ir būtisks plānošanas uzdevums, īpaši TIN5 teritorijās – ainaviski vērtīgās ainavās, kas ietver Gaujas senlejas posmus, Zilākalna apkārtni, vēsturiskās muižu un baznīcu skatu ass zonas, kā arī Rūjienas un Mazsalacas kultūrvēsturiskās ainavas (skatīt tematisko plānu "Ainavu telpas un struktūra", 2025).

Lai novērstu neatgriezenisku vizuālo ietekmi, šajās teritorijās VES būvniecība nav pieļaujama. Papildus, vērtējot VES izvietojumu ārpus šīm teritorijām, būtiski ievērot šādus principus:

- attāluma ievērošana no valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem un to vizuālajām buferzonām (≥1,5 km);
- neatrašanās redzamības zonā no nozīmīgākajiem skatu punktiem vai ainavu panorāmām, kas noteiktas plānā "Ainavu telpas un struktūra" (piem., Zilaiskalns, Mazsalacas stāvkrasti);
- vizuālās ietekmes modelēšana un izvērtējums, ja plānots izvietot VES, kuru augstums pārsniedz 150 m;
- eksperta atzinums (ainavu vai kultūrvēsturiskās vides jomā) kā obligāts nosacījums VES izvietošanai pie telpiski sarežģītām teritorijām vai redzamības konfliktu punktiem.

Tādējādi ainaviskās kvalitātes saglabāšana tiek risināta caur gan preventīvu izslēgšanu (tematiskajā plānojumā noteiktās teritorijas), gan caur izvērtējuma mehānismiem būvprojektēšanas un saskaņošanas procesā.

Pamatojoties uz Valmieras novada tematiskā plānojuma "Ainavu telpas un struktūra" izvērtējumu un teritorijas vizuālās uztveres, telpiskās struktūras un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas vajadzībām, teritorijas plānojumā tiek noteiktas šādas **TIN5** teritorijas, kurās VES būvniecība nav pieļaujama.

TIN5 – ainaviski vērtīgas teritorijas, kuras raksturo augsta telpiskā kvalitāte, redzamības jutīgums un kultūras ainavu nozīmība. Šajās teritorijās VES būvniecība nav pieļaujama, jo tās var radīt neatgriezenisku ietekmi uz ainavas struktūru un identitāti. TIN5 ietver šādas teritorijas:

- Gaujas senlejas posmi un skatu punktu tuvums (TIN53, TIN54) – teritorijas ar izteiktu reljefu, ainaviskām panorāmām un nacionālas nozīmes vizuālo vērtību;
- Rūjienas un Mazsalacas kultūrvēsturiskās ainavas (TIN5, TIN52) – vēsturiskas mazpilsētu struktūras un pilsētvides ainavas ar augstu kultūrvēsturisko slodzi;
- Salacas upes ainava (TIN52);
- Zilaiskalns un tā vizuālās uztveres telpa (TIN56) – vizuāli dominējošs ainavas elements ar kultūras un simbolisku nozīmi;
- Burtnieka ezera ainava (TIN51) – plaša horizontāla telpa ar izteiktu vizuālo atvērtību un rekreatīvu nozīmi;
- Rubenes apkārtnes lauku ainava (TIN55) – kultūrvēsturiski nozīmīga ainava ar sakrālās arhitektūras skatu līnijām;
- Sedas purva ainava (TIN57) – vizuāli vienota un telpiski kontrastējoša industriāli pārveidota ainava ar kultūrvēsturisku noslodzi;
- Ķoņu mozaīkainava (TIN58) – tradicionāla mozaīkstruktūras lauku ainava ar bioloģisko daudzveidību un vizuālu harmoniju.

Visās minētajās TIN5 teritorijās VES būvniecība ir aizliegta, lai saglabātu teritorijas ainavisko integritāti, novērstu vizuālās dominances un nodrošinātu kultūrvēsturisko vērtību aizsardzību.

10. attēlā attēlotas visas teritorijas, kurās aizliegta VES, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, būvniecība: TIN17 teritorija, Ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN5), 800 m buferzona ap dzīvojamām un publiskām ēkām, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.

Teritorijas plānojumā VES izvietošanas iespējas tiek vērtētas, ievērojot gan valstī noteiktās obligātās prasības, gan pašvaldības kompetencē noteiktos teritorijas izmantošanas nosacījumus (TIN). Šāda pieeja nodrošina vienotu minimālo iedzīvotāju aizsardzības līmeni un tiesisko skaidrību, vienlaikus ļaujot pašvaldībai teritorijas plānojuma ietvarā pieņemt telpiski pamatotus un samērīgus lēmumus, kas aizsargā apdzīvoto vietu attīstības telpu, dzīves vides kvalitāti, ainavu un dabas vērtības. Valmieras novada kopējā platība ir 294 605,41 ha, bet pilsētu un ciemu platība veido 8 262,04 ha, kas norāda uz apdzīvoto vietu telpiski koncentrētu, bet funkcionāli nozīmīgu lomu novada struktūrā.

VES izvietošanas pamatnosacījums attiecībā uz dzīvojamo un publisko apbūvi izriet no MK noteikumiem Nr.240, kas nosaka 800 m attālumu no dzīvojamām un publiskām ēkām, kurā VES izvietošana nav pieļaujama. Valmieras novadā šī 800 m buferzona veido 207 864,03 ha, kas ir būtiska teritorijas daļa un atspoguļo izkliedētās apbūves ietekmi uz VES izvietojuma telpisko struktūru. Attiecīgi jau valsts līmeņa regulējums veido nozīmīgu sākotnējo ierobežojumu slāni, kas jāņem vērā VES attīstības iespēju izvērtēšanā.

Vienlaikus pašvaldība teritorijas plānojumā piemēro teritorijas izmantošanas nosacījumus (TIN), kas nodrošina apdzīvoto vietu aizsardzību un teritorijas attīstības sabalansēšanu plašākā mērogā nekā individuālo ēku aizsargattālumi. Šajā kontekstā Valmieras novadā apdzīvoto vietu aizsardzībai noteikts TIN17 – 2 km buferzona ap pilsētām un ciemiem, kuras kopējā platība ir 79 966,34 ha. TIN17 risinājums ir vērsts uz apdzīvoto vietu telpiskās attīstības potenciāla saglabāšanu, dzīves vides kvalitātes aizsardzību un konfliktu riska mazināšanu ilgtermiņā, t.sk. ņemot vērā VES radītās vizuālās un funkcionālās ietekmes apdzīvoto vietu tuvumā.

Būtiski uzsvērt, ka TIN17 noteiktā 2 km buferzona nav uzskatāma par 800 m attāluma dublēšanu, bet gan par telpiski mērķētu papildinājumu tajās teritorijās, kur 800 m buferzonas pārklājums neveido pietiekamu apdzīvoto vietu attīstības telpas aizsardzību. 11.attēlā identificētas teritorijas, kuras TIN17 skar, bet 800 m buferzona nesedz (attēlā attēlotas ar sarkanu krāsu) — šādu teritoriju kopējā platība ir 4 789,78 ha, un tās veido 71 atsevišķu poligonu. Minētā platība raksturo TIN17 reālo papildu pienesumu apdzīvoto vietu aizsardzībai salīdzinājumā ar minimālo valsts noteikto 800 m aizsargattālumu, īpaši ap apdzīvoto vietu perifēriju un teritorijās ar retāku apbūves struktūru (piemēram, ciemi – Vērsis, Oleri, Ēvele, Plāņi, Līči, Cempi).

Papildus jāņem vērā, ka MK noteikumu Nr.240 noteiktais 800 m attālums VES kontekstā darbojas arī pretējā virzienā, ietekmējot ne tikai esošās apbūves aizsardzību, bet arī nākotnes apbūves iespējas. Proti, ja VES tiek izbūvēta teritorijā, kur sākotnēji 800 m buferzona nav izveidojusies esošas apbūves trūkuma dēļ, tad pēc VES izbūves 800 m zonā vairs nav pieļaujama jauna dzīvojamā apbūve. Līdz ar to VES izvietojums var radīt ilgtermiņa ietekmi uz apdzīvoto vietu attīstības iespējām, ierobežojot dzīvojamās apbūves paplašināšanu un potenciālo apdzīvoto teritoriju veidošanos nākotnē. Šis aspekts ir īpaši būtisks, ņemot vērā, ka teritorijas plānojums ir ilgtermiņa dokuments (25 gadi un vairāk), savukārt VES kā infrastruktūras objekta ekspluatācijas cikls parasti ir vismaz 30 gadi. Attiecīgi TIN17 ir vērtējams arī kā preventīvs instruments, lai samazinātu risku, ka VES izvietojums tuvākajā apkārtnē nākotnē būtiski ierobežo apdzīvoto vietu telpisko attīstību.

VES izvietojuma izvērtējumā nozīmīgu ietekmi rada arī dabas un ainavu aizsardzības teritorijas un ar tām saistītie nosacījumi. Valmieras novadā ainaviski vērtīgās teritorijas (TIN5) aizņem 36 778,93 ha, kas ir 12,48% no novada platības, savukārt īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT) aizņem 33 907,12 ha, kas ir 11,51% no novada platības. Kopējā ĪADT un TIN5 pārklājuma platība veido 54 535,67 ha, apliecinot, ka dabas un ainavu vērtību slānis novada teritorijā ir telpiski būtisks un VES attīstības iespējas nevar vērtēt atrauti no bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ainavas kvalitātes mērķiem. Papildus tam novada teritorijā ir izdalīta Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta (ZBR) teritorija, kur noteikti ierobežojumi VES būvniecībai, un kopējā ZBR daļa, kur VES būvniecība nav pieļaujama, veido 114 714,72 ha, jeb 38,94% no novada platības. Līdz ar to VES izvietošanas iespējas novadā ir

vērtējamas kā telpiski daļēji ierobežotas, vienlaikus saglabājot nepieciešamību identificēt attīstībai piemērotākās un mazāk konfliktējošās teritorijas.

Pašvaldība norāda, ka demogrāfisko rādītāju izmaiņas pašas par sevi nav pamats apdzīvoto vietu aizsardzības vājināšanai, jo teritorijas plānojuma uzdevums ir nodrošināt ilgtermiņa attīstības iespējas un telpisko stabilitāti, tostarp arī gadījumos, kad iedzīvotāju skaita izmaiņas nākotnē var būt atšķirīgas dažādos attīstības scenārijos. Ņemot vērā, ka pašvaldību konkurence par iedzīvotājiem un investīcijām pieaug, dzīves vides kvalitātes un apdzīvoto vietu attīstības telpas saglabāšana ir viens no instrumentiem novada attīstības noturībai. Tādējādi apdzīvoto vietu aizsardzības pasākumi, t.sk. TIN17 noteiktais 2 km buferis, ir vērtējami kā samērīgs ilgtermiņa risinājums, kas sabalansē enerģētikas infrastruktūras attīstības iespējas ar iedzīvotāju dzīves vides, nekustamā īpašuma izmantošanas perspektīvas un pašvaldības attīstības mērķu aizsardzību.

Ņemot vērā minētos ierobežojumus, novadā identificēta arī teritorija, kur VES izvietošana ir potenciāli pieļaujama (brīva no noteiktajiem ierobežojumiem – brīvās LIZ un meža platības), kas kopumā veido 29433,3 ha, jeb 9,99% no Valmieras novada teritorijas, tādējādi apliecinot, ka teritorijas plānojuma risinājumi nodrošina gan apdzīvoto vietu aizsardzību ilgtermiņā, gan VES attīstības iespējas piemērotākajās teritorijās.

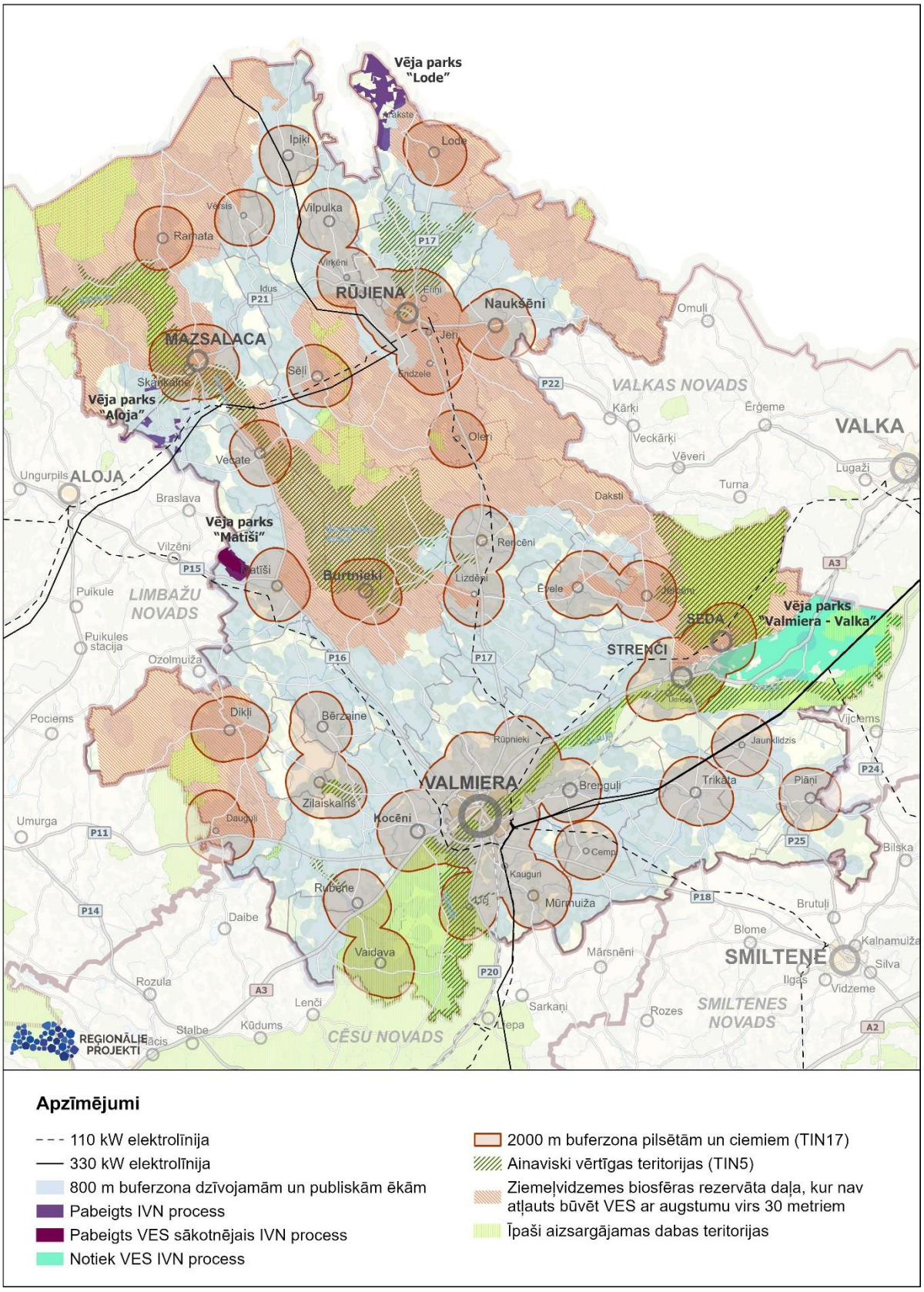

Apzīmējumi

- 110 kW elektrolīnija
- 330 kW elektrolīnija
- 800 m buferzona dzīvojamām un publiskām ēkām
- Pabeigts IVN process
- Pabeigts VES sākotnējais IVN process
- Notiek VES IVN process
- 2000 m buferzona pilsētām un ciemiem (TIN17)
- Ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN5)
- Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta daļa, kur nav atļauts būvēt VES ar augstumu virs 30 metriem
- Īpaši aizsargājamas dabas teritorijas

ATTĒLS 10. Vēja elektrostaciju būvniecības aizliegumi Valmieras novadā

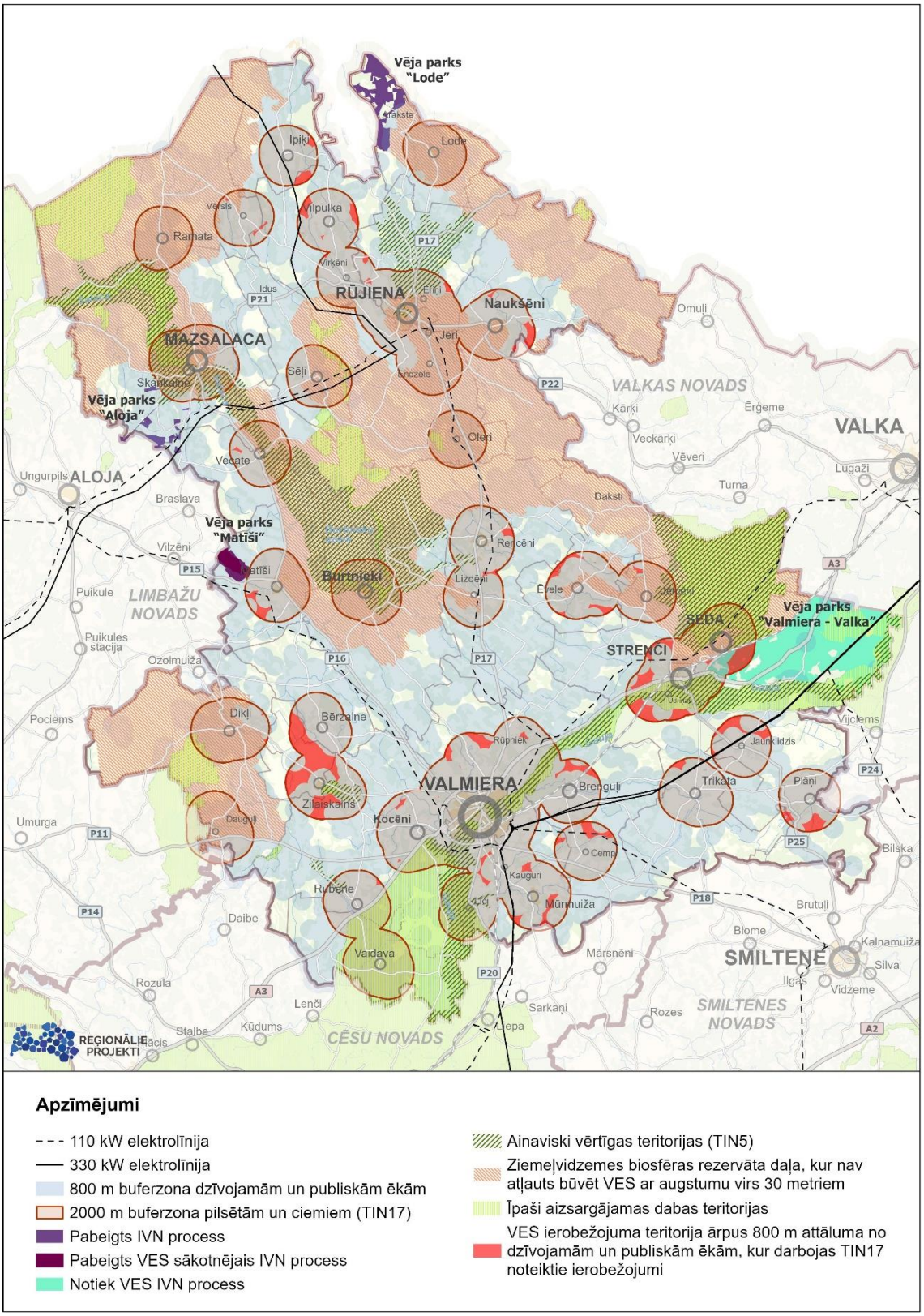

ATTĒLS 11. Vēja elektrostaciju būvniecības aizliegumi Valmieras novadā

3.10.3. Saules parku attīstība

Saules enerģijas izmantošana elektroenerģijas ražošanai ir nozīmīga daļa no ilgtspējīgas attīstības un Latvijas klimata politikas mērķu īstenošanas. Valmieras novadā saules parku attīstība tiek veicināta kā videi draudzīgs un telpiski salīdzinoši saudzīgāks risinājums salīdzinājumā ar citām atjaunīgās enerģijas formām.

Vienlaikus būtiski nodrošināt līdzsvarotu pieeju – izvērtējot gan potenciālos vides ieguvumus, gan ekonomisko pamatojumu, īpaši gadījumos, kad saules parku izvietošanai paredz plašas lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) platības. Vietas izvēlē jāņem vērā arī ainavas saglabāšanas un bioloģiskās daudzveidības aizsardzības nosacījumi.

Lai arī saskaņā ar Ekonomikas ministrijas skaidrojumu saules paneļi zemes izvietojumā klasificējami kā iekārtas, nevis būves, pašvaldībai ir tiesības un pienākums noteikt to izvietošanas nosacījumus, ja attiecīgā infrastruktūra rada ietekmi uz vidi, ainavu, sabiedrības dzīves kvalitāti vai telpiskās attīstības struktūru, pamatojoties uz Teritorijas attīstības plānošanas likumu un Pašvaldību likumu.

Faktiskā saules parku izvietošanas vieta praksē lielā mērā ir atkarīga no tā, kuras zemes vienības tiek piedāvātas attīstītājiem – gan no īpašnieku vēlmes tās iznomāt, gan no zemes īpašumtiesībām. Atsevišķos gadījumos teritorijas attīstības virzienu ietekmē arī tas, ka zemes īpašnieki ir juridiskas vai fiziskas personas, kuru lēmumu par saules parku izveidi nosaka galvenokārt saimnieciskās intereses, ne vienmēr izvērtējot vietējo ainavu un telpiskās attīstības kontekstu. Tāpēc pašvaldības uzdevums ir ar teritorijas plānojuma palīdzību nodrošināt līdzsvaru starp privātajām iniciatīvām un sabiedrības telpiskās kvalitātes interesēm.

Vietas izvēli būtiski ietekmē arī pieejamība esošajai elektroapgādes infrastruktūrai, jo saules parku attīstītāji priekšroku dod tām teritorijām, kur iespējams tehniski un ekonomiski pamatoti nodrošināt pieslēgumu elektrotīklam bez apjomīgas papildus izbūves.

Saules enerģijas izmantošana ir viens no videi draudzīgākajiem elektroenerģijas ražošanas veidiem, kas palīdz samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un stiprina vietējo energoapgādes neatkarību. Tomēr liela mēroga saules paneļu parku izvietošana dzīvojamās apbūves tuvumā vai ainaviski vērtīgās vietās var radīt būtisku vizuālo un emocionālo diskomfortu iedzīvotājiem. Šādas izmaiņas vidē ietekmē skatu telpu, samazina apkārtnes estētisko vērtību un var veicināt nekustamā īpašuma tirgus vērtības samazinājumu. Turklāt, izvietojot saules parkus uz auglīgas lauksaimniecībā izmantojamās zemes, tiek neatgriezeniski zaudēts resurss pārtikas ražošanai, kas ilgtermiņā ietekmē vietējo un valsts mēroga nodrošinājumu ar pārtiku.

Lai šīs sekas mazinātu, teritorijas plānojumā nepieciešams noteikt skaidrus nosacījumus liela mēroga saules parku izvietošanai. Šādi nosacījumi ļauj laikus izvērtēt teritoriju piemērotību, līdzsvarot attīstību ar vides un ainavas saglabāšanas vajadzībām un pasargāt iedzīvotāju intereses. Teritorijas plānojums šādā veidā kalpo kā būtisks instruments ilgtspējīgas un sabiedrības interesēm saskaņotas enerģētikas attīstības nodrošināšanai.

Saskaņā ar Būvvaldes sniegto informāciju Valmieras novadā ir attīstīti vairāki saules paneļu parki:

Adrese	Zemes vienības kadastra apzīmējums	Skaidrojums	BIS lieta	Stadija	Piezīmes
"Mičkēnu nomales", Kauguru pagasts	96620010075	Saules paneļu elektrostacija	BIS-BL-674228-8683	Akceptēšanā	Stājies spēkā lokālplānojums
Cempu iela 13B, Valmiera; "Gaides", Kauguru pagasts	96010150009, 96620010020	Saules elektrostacija	BIS-BL-706349-10342	Akceptēšanā	
"Jaunpurmaļi", Kocēnu pagasts	96640120096	Saules paneļu sistēma	BIS-BL-480558-3844	Ekspluatācijā	

Rīgas iela 95, Valmiera	96010030106	Saules elektrostacija	BIS-BL-668260-8835	Ekspluatācijā	
"SCO Centrs", Ķoņu pagasts	96660040217	Saules elektrostacija	BIS-BL-654790-9006	Akceptēts	
"Ābelītes", "Saullēkti", Brenguļu pagasts	96460030337, 96460030455	Saules elektrostacija	BIS-BL-673424-9119	Akceptēts	
"Veczīles", Kocēnu pagastā	96640080592	Saules elektrostacija	BIS-BL-678731-9194	Ekspluatācijā	
Mūrmuižas iela 46, Valmiera	96010150051	Saules elektrostacija	BIS-BL-675724-9278	Akceptēts	
Rūpniecības iela 50, Valmiera	96010112713	Saules paneļi	BIS-BL-695702-9081	Ekspluatācijā	
Valkas iela 11, Strenči	94170010085	Saules elektrostacija	BIS-BL-668982-8770	Ekspluatācijā	
"Robežlejas", Kauguru pagasts	96620020821	Saules elektrostacija	BIS-BL-675739-9308	Akceptēts	
"Unguru pagrabs", Mazsalacas pagasts	96310050102	Saules elektrostacija	BIS-BL-743427-9829	Ekspluatācijā	
"Balgalvji", Jeru pagasts	96580040033	Saules elektrostacija	BIS-BL-669794-8991	Akceptēts	
"Lauri", Matīšu pagasts	96700060013	Saules elektrostacija	BIS-BL-731760-10338	Akceptēts	
"Kalnmeijas", Brandeļi, Kocēnu pagasts	96640090054	Saules elektrostacija	BIS-BL-720882-10171	Akceptēts	
"Jaunkaņepes", Kauguru pagasts	96620030152	Saules paneļu sistēma	BIS-BL-425001-3028	Ekspluatācijā	
"Gribieši", Vaidavas pagasts	96880020013	Saules paneļu sistēma	BIS-BL-663190-8601	Ekspluatācijā	
"Mareņi", Rencēnu pagasts	96780060018	Saules paneļu sistēma	BIS-BL-684818-8870		
"Labrenči", "Teronas", Matīšu pagasts	96700060075, 96700060011	Saules elektrostacija	BIS-BL-660626-8616	Akceptēts	

Saules paneļi uzstādīti savām vajadzībām, pašpatēriņam
Ražotāji - elektroenerģijas tirgotāji

Ieteikumi vietas izvēlei saules parku attīstībai Valmieras novadā

Saules parku plānošana Valmieras novadā īstenojama, ievērojot kritērijus, kas nodrošina minimālu ietekmi uz vidi, ainavu un kultūrvēsturiskajām vērtībām, kā arī racionālu zemes izmantošanu.

Par **piemērotām teritorijām saules parku attīstībai** uzskatāmas šādas:

1. **Degradētas teritorijas** – bijušās industriālās zonas, pamestas ražošanas vietas, bijušie karjeri, kūdras lauki un novecojuši komunālie objekti, kuros netiek īstenota cita saimnieciskā darbība. Šajā gadījumā ir zems vizuālais un ekoloģiskais jutīgums.
2. **Lauksaimniecības zemes ar zemāku augsnes auglību, kas netiek intensīvi apstrādātas, nav meliorētas**, kurās nav ilggadīgi zālāji vai bioloģiski vērīgie zālāji.

3. **Teritorijas ar tiešu pieslēgumu vai tuvu esošajai elektroapgādes infrastruktūrai** – novērš nepieciešamību izbūvēt jaunus pieslēgumus vai trases, samazinot ietekmi uz vidi un ainavu.
4. **Teritorijas ārpus ainaviski vērtīgajām zonām (TIN5)** un kultūras pieminekļu redzamības zonām – jāizvairās no atklātām panorāmām, reljefa dominantēm un skatu punktu tuvumiem.

Papildus ieteicams izvērtēt:

- vai teritorijā nepieciešamības gadījumā iespējams nodrošināt buferstādījumus (mazinot ietekmi uz blīvas dzīvojamās apbūves teritorijām);
- vai projektā ir paredzēts saglabāt daļu teritorijas nesaēnotai veģetācijai un bioloģiskās daudzveidības elementiem;
- vai paredzēts rekultivācijas plāns teritorijas atjaunošanai pēc saules parka ekspluatācijas beigām.

Šo kritēriju mērķis ir veicināt videi un sabiedrībai pieņemamu saules parku attīstību, nodrošinot racionālu zemes izmantošanu un minimālu ietekmi uz ainavu.

Tabula Nr. 9 Saules parku izvietošanas vēlamie nosacījumi saskaņā ar vides aizsardzības vadlīnijām saules parku attīstībai Latvijā[53]

Teritorijas veids	Saules parku izvietošana	Papildnosacījumi / pamatojums
Īpaši aizsargājamu dabas teritoriju (ĪADT) dabas rezervātu, stingrā režīma, regulējamā režīma, dabas liegumu, ainavu aizsardzības un kultūrvēsturiskajās zonās	❌ Nav atļauts	Konflikts ar teritorijas aizsardzības mērķiem
Natura 2000 teritorijas (putnu, biotopu aizsardzībai)	❌ Nav atļauts	Aizliegts saskaņā ar ES dabas aizsardzības prasībām
ES nozīmes īpaši aizsargājamie biotopi	❌ Nav atļauts	Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas prioritāte
TIN5 Ainaviski vērtīgās teritorijas	❌ Nav atļauts	Neatgriezeniska vizuālā ietekme, skatu telpas zudums
Valsts aizsargājamu kultūras pieminekļu teritorijās	❌	Neatgriezeniska vizuālā ietekme
Nogāzes ar slīpumu >30°	❌ ⚠️ Ar izvērtējumu	Nestabils reljefs, var veicināt augsnes eroziju un vizuāli dominējošs efekts (Vadlīnija 3.4.6)
Valsts aizsargājamu kultūras pieminekļu (arhitektūras, pilsētbūvniecības, industriālā, mākslas, vēsturiska notikuma vietas, arheoloģijas) tiešās redzamības zona (<1,5 km)	❌/ ⚠️ Ar izvērtējumu	Atļauts tikai ar Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes atzinumu, ainavu eksperta atzinumu un buferstādījumiem
Kūdraugsnes, mitrāji, aizaugušas LIZ	⚠️ Ar izvērtējumu	Nepieciešama hidroloģiskā un biotopu izvērtēšana
Degradētas teritorijas (karjeri, bij. kūdras lauki)	✅ Atļauts	Ieteicama prioritāte (Vadlīnija 3.3.1)

[53] https://ldf.lv/wp-content/uploads/2024/11/LDF_Saules_PARKU_attistibai_A4_GAT-min-1.pdf

Teritorijas veids	Saules parku izvietošana	Papildnosacījumi / pamatojums
Zemas kvalitātes lauksaimniecības zeme	✅ Atļauts	Nav biotopu potenciāla, ja nav apdraudētas sugas vai migrācijas ceļi
Platības ≤2 ha vai ≤2 MW jauda	✅ / ⚠️ Atļauts ar ierobežojumiem	Bez IVN, bet jāievēro ainavas ietekmes samazināšanas pasākumi, ja atrodas redzamā zonā
Platības >2 ha vai >2 MW	⚠️ Ar izvērtējumu	Nepieciešams sākotnējais IVN vai eksperta atzinums, rekultivācijas plāns (Vadlīnija 3.2.3, 3.5.2)

Papildus minētajam, jāvērtē dzīvojamās apbūves tuvums liela mēroga (platība >2 ha vai >2 MW) saules parka izvietojums pie dzīvojamās apbūves.

3.12.4. Ieteikumi TIAN attiecībā uz VES un saules parku izvietošanu

1) Vietējās nozīmes kultūrvēsturiskajās teritorijās (TIN4) un Ainaviski vērtīgajās teritorijās (TIN5) atļauts izvietot saules paneļus tikai pašpatēriņam ar jaudu līdz 50 kW, novietojumu un platību saskaņojot ar pašvaldību.

2) Vēja elektrostaciju, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, būvniecība ir aizliegta:

- pilsētu un ciema teritorijā;
- teritorijā ar īpašiem noteikumiem "Teritorija, kurā aizliegta vēja elektrostaciju, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, būvniecība" (TIN17);
- teritorijā ar īpašiem noteikumiem "Ainaviski vērtīga teritorija" (TIN5);
- teritorijās, kur aizliegumu nosaka ārējie normatīvie akti.

3) Saules parku ierobežojumi:

- saules parkus, kuru jauda ir lielāka par 2 MW vai kas aizņem par 2 ha lielāku platību, ir aizliegta teritorijā ar īpašiem noteikumiem "Ainaviski vērtīga teritorija" (TIN5);
- saules paneļus aizliegts novietot uz valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu ēku un teritorijā ar īpašiem noteikumiem “Vietējās nozīmes kultūrvēsturiskās un dabas teritorijas” (TIN4) jumtiem, izņemot plakanos jumtus un fasādes.

4) Nosacījumi saules paneļu izvietošanai:

- uz ēkām saules paneļi primāri izvietojami uz esošo ēku jumtiem vai integrēti būvapjoma konstrukcijā;
- aizliegts izvietot saules paneļus uz valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu ēku, kā arī vietējās nozīmes kultūrvēsturisko objektu jumtiem un fasādēm, ja tie ir redzami no publiskās ārtelpas (ielām, laukumiem, parkiem u. tml.);
- uz zemes pilsētu un ciemu teritorijā saules paneļi nedrīkst atrasties tuvāk par 4 m no kaimiņu zemes vienības robežas un nedrīkst pārsniegt 6 m augstumu.

3.11. PUBLISKIE ŪDEŅI, LAUKSAIMNIECĪBĀ UN MEŽSAIMNIECĪBĀ IZMANTOJAMĀS ZEMES

Publiskie ūdeņi

Plānošanas dokumentos

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2022.–2038. gadam publiskie ūdeņi ir definēti kā nozīmīgs dabas resurss. Stratēģija paredz izstrādāt ūdensobjektu apsaimniekošanas plānus, attīstīt zivsaimniecību un ūdens tūrismu. Tāpat stratēģija par svarīgu nosaka veidot publiski pieejamas atpūtas vietas pie ūdeņiem, tostarp peldvietas, gājēju infrastruktūru un pakalpojumu zonējumu.

Tiek uzsvērta arī nepieciešamība nodrošināt ūdens kvalitātes uzraudzību un plūdu riska mazināšanu. Stratēģijā īpaši izcelti Burtnieks un Salacas upe kā dabas un tūrisma potenciāla centri, kuru attīstība jābalsta līdzsvarotā pieejā, apvienojot vides aizsardzību ar ilgtspējīgu izmantošanu un pieejamību sabiedrībai.

Normatīvajos aktos

Publiskie ūdeņi pēc **Civillikuma[54] III. nodaļas 1104. panta** noteiktās definīcijas ir valsts īpašums, ciktāl uz tiem nepastāv īpašuma tiesības privātai personai. Pie tiem pieder ezeri un upes, kas minēti Civillikuma 1. pielikumā, kā arī jūras piekrastes josla.

Ūdens apsaimniekošanu Latvijā, tai skaita publiskos ūdeņus, regulē **Ūdens apsaimniekošanas likums**. Likuma mērķis ir izveidot efektīvu virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzības un apsaimniekošanas sistēmu, kas nodrošina ilgtspējīgu ūdens resursu izmantošanu, aizsargāt to kvalitāti un pieejamību. Tāpat šis likums regulē plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības sistēmas izveidi.

Teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, kā to nosaka **MK noteikumi Nr. 240**, lai izplānotu un nodrošinātu racionālu un ilgtspējīgu ūdens resursu izmantošanu saimnieciskai darbībai, transportam, rekreācijai un vides aizsardzībai nosaka funkcionālo zonu ''Ūdeņu teritorija (Ū)''.

Ūdeņu teritorijas galvenie izmantošanas veidi ir:

- ūdenssaimnieciskā izmantošana;
- tehniskā apbūve un teritorijas izmantošana:
    - transporta lineārās infrastruktūras apbūve;
    - transporta apkalpojošās infrastruktūras apbūve;
    - inženiertehniskās infrastruktūras apbūve;
    - energoapgādes uzņēmumu apbūve;
- ūdens telpas publiskā izmantošana.

Kā papildizmantošanas veidus iespējams noteikt:

- dzīvojamā apbūve uz ūdens (izņemot publiskos ūdeņus);
- derīgo izrakteņu ieguve.

3.11.1. Esošā situācija – publiskie ūdeņi

Valmieras novadā atrodas 8 publiskie ūdensobjekti (skatīt 12. attēlu un tabulu Nr. 10):

[54] Civillikums. https://likumi.lv/ta/id/225418

Tabula Nr. 10 Valmieras novada publiskie ūdeņi, atrašanās vieta un to platība Valmieras novadā

Publiskie ūdeņi	Atrašanās vieta	Platība (ha)[55]
Burtnieks (Burtnieku ezers)	Burtnieku pag., Matīšu pag., Vecates pag.	4006,0
Dauguļu Mazezers	Dikļu pag.	62,5
Ķiruma ezers (Kreņa ezers)	Vecates pag.	53,5
Ramatas Lielezers	Ramatas pag.	162,0
Rāķis (Rāķa ezers)	Dikļu pag.	67,0
Vaidavas ezers	Vaidavas pag	87,2
Salaca	Vecates pag., Mazsalacas pag., Ramatas pag., Skaņkalnes pag.	Visā garumā (Valmieras novadā)
Gauja	Jērcēnu pag., Plāņu pag., Trikātas pag., Valmieras pag., Brenguļu pag., Valmieras pilsēta, Kauguru pag., Kocēnu pag., Vaidavas pag.	Visā garumā

Lielākais no publiskajiem ezeriem Valmieras novadā ir Burtnieks, kas ar platību 4006 ha ir arī 4. lielākais ezers Latvijā. Burtniekam ir ne tikai augsta vērtība kā publiski pieejamai ūdenstilpei un kā daļai no putniem nozīmīgas ĪADT ''Burtnieku ezera pļavas''[56], bet arī kā ainaviski vērtīgai teritorijai (TIN51).

Arī daļa no Salacas un Gaujas Valmieras novadā tiek atzīmētas kā ainaviski vērtīgas (TIN5) teritorijas un ir populārs galamērķis rekreācijas aktivitātēm.

Publiskie ūdeņi Valmieras novadā ir savstarpēji saistīti – Salaca ir nozīmīga Burtnieku ezera izteka, kas tālāk ietek Rīgas līcī. Lielākās no Salacas upes pietekām ir Īģe, Ramata un Līvupe, Korģe. Salaca ir lielākā Latvijas lašupe un vienīgā, kurā mūsdienu lašu populācija ir veidojusies tikai dabiskā ceļā[57]. Šīs lašu populācijas aizsardzībai ir izveidots dabas parks ''Salacas ieleja''.

Dauguļu Mazezers ietilpst dabas lieguma ''Augstrozes'' teritorijā. Tas ietilpst Salacas upes baseinā. Salacas baseinā ietilpst arī Ķiruma ezers, Ramatas lielezers. No publiskajiem ūdeņiem Gaujas baseinā ietilpst Rāķis un Vaidavas ezers.

[55] Civillikuma 1. PIELIKUMS (1102. Pantam) ''Publisko ezeru un upju saraksts''. Pieejams: https://likumi.lv/ta/id/225418#piel0
[56] Dabas liegums '''Burtnieku ezera pļavas''
[57] LIFE Is Salaca projekta informācija

ATTĒLS 12. Publiskie iekšzemes ūdeņi Valmieras novadā

Meža zeme

Plānošanas dokumentos

Gan nacionālā, gan vietējā līmeņa plānošanas dokumentos meži ir atzīti par nozīmīgu dabas kapitālu un ekosistēmu pakalpojumu avotu.

Latvija 2030 meži minēti kā viens no galvenajiem valsts ilgtspējīgas attīstības resursiem. Meži sniedz gan materiālus labumus, kā koksni, gan kalpo par svarīgu elementu klimata regulēšanā un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Stratēģijā tiek uzsvērta nepieciešamība mežus apsaimniekot ilgtspējīgi, saglabājot to ekonomisko un ekoloģisko vērtību.

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2038.gadam uzsver nepieciešamību mežus apsaimniekot atbilstoši normatīviem, lai mazinātu mežu sadrumstalošanu un nevajadzīgu meža zemju apbūvi. Meža zemju transformācija citos izmantošanas veidos pieļaujama tikai mežsaimnieciskās darbības vai atpūtas infrastruktūras vajadzībām, ja nepieciešams samazināt antropogēno slodzi.

Normatīvajos aktos

Meži saskaņā ar **Meža likuma[58] 1. pantu** ir ekosistēma visās tās attīstības stadijās, kur galvenais organiskās masas ražotājs ir koki, kuru augstums konkrētajā vietā var sasniegt vismaz piecus metrus un kuru pašreizējā vai potenciālā vainaga projekcija ir vismaz 20 procentu no mežaudzes aizņemtās platības. Šis likums regulē mežu apsaimniekošanu Latvijā, savukārt 2. panta (4) daļa precizē pašvaldību tiesības savos saistošajos noteikumos paredzēt meža apsaimniekošanas papildu nosacījumus pilsētu un ciemu teritorijā. Likuma 2. panta (5) daļa nosaka, ka meža apsaimniekošana nedrīkst būt pretrunā ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentu prasībām.

Ministru kabineta noteikumi Nr.562 ‘’Noteikumi par zemes lietošanas veidu klasifikācijas kārtību un to noteikšanas kritērijiem’’[59] mežus, kā tie noteikti likumā pieņemtajā definīcijā, iekļauj Zemes lietošanas veidu klasifikatorā.

Teritorijas attīstības plānos, kā to nosaka **MK noteikumi Nr. 240**, mežu ilgtspējīgas attīstības un ar mežu saistīto galveno – saimniecisko, ekoloģisko un sociālo – funkciju īstenošanas nodrošināšanai ir nosakāma funkcionālā zona ‘’Mežu teritorijas (M)’’. Funkcionālās zonas galvenie izmantošanas veidi ir:

- mežsaimnieciska izmantošana;
- mežs īpaši aizsargājamās dabas teritorijās;
- publiskā vai privātā ārtelpa (ar labiekārtojumu vai bez tā).

Kā papildizmantošanas veidus iespējams noteikt:

- publiskā apbūve un teritorijas izmantošana:
- tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūve;
- tūrisma un atpūtas iestāžu apbūve;
- sporta būvju apbūve;
- aizsardzības un drošības iestāžu apbūve;
- viensētu apbūve, ja vienas viensētas izveidei paredzētās zemes vienības platība nav mazāka par 2 ha un vidi un dabas aizsardzību vai meža nozari regulējošajos normatīvajos aktos nav noteikts citādi;

[58] Meža likums

[59] Ministru kabineta noteikumi Nr.562, kas izdoti Rīgā 2007.gada 21.augustā (prot. Nr.46 15.§), ‘’Noteikumi par zemes lietošanas veidu klasifikācijas kārtību un to noteikšanas kritērijiem’’

- derīgo izrakteņu ieguve;
- lauksaimnieciska izmantošana;
- inženiertehniskā infrastruktūra un energoapgādes uzņēmumu apbūve, kas ietver tikai vēja elektrostaciju un vēja parku izvietošanu;
- ūdenssaimnieciska izmantošana.

3.11.2. Esošā situācija - meži

Uz 2025. gada 1. janvāri, saskaņā ar Latvijas atvērto datu portālā atrodamo informāciju par zemes sadalījumu zemes lietošanas veidos[60], Valmieras novadā meži aizņem 148253 ha, kas sastāda aptuveni 50% no visas Valmieras novada teritorijas (skatīt 13. attēlu), kur 37% ir valsts meži. Novadā ir dažādi meža tipi: 51% sausieņi, 15% kūdreņi, 14% āreņi, 11% purvaiņi un 9% slapjaiņi. Kopumā dominē damaksnis un vēris, padarot to par izplatītāko zemes lietošanas veidu Valmieras novadā. Saskaņā ar minētajiem Latvijas atvērto datu portāla datiem, kopš 2021. gada, mežu teritorijas Valmiera novadā ir pakāpeniski palielinājušās par 1180 ha, kas iespējams saistīts ar LIZ apmežošanos un lielām īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platībām novadā, kas uzliek ierobežojumus mežsaimnieciskajai darbībai.

[60] Latvijas atvērto datu portālā atrodamie dati par zemes sadalījumu zemes lietošanas veidos. https://data.gov.lv/dati/lv/dataset/zemes-sadalijums-zemes-lietosanas-veidos

ATTĒLS 13. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes un meža zemes Valmieras novadā

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes

Plānošanas dokumentos

Ņemot vērā **Latvija2030** noteiktās prioritātes, lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) ir viens no nozīmīgākajiem teritorijas resursiem. Stratēģijā uzsvērts, ka lauki, tostarp LIZ, ir būtisks dabas kapitāls, gan pārtikas ražošanai, gan ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanai. LIZ piedāvā arī kvalitatīvu dzīves telpu un rekreācijas iespējas kā lauku tā arī pilsētu iedzīvotājiem. Stratēģija saredz par būtisku nākotnes izaicinājumu saglabāt un veidot laukus kā kvalitatīvu dzīves un darba telpu. Lai saglabātu LIZ teritorijas, atsaucoties uz Latvija2030 ir nepieciešams dažādot un uzlabot to izmantošanu, tādējādi stiprinot lauku teritoriju ekonomiku. Tas palīdzētu novērst LIZ degradāciju un zemes aizaugšanu, kas pēdējo gadu laikā ir kļuvusi par aktuālu problēmu lielā daļā Latvijas teritoriju.

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022–2038.gadam uzsver lauku teritoriju nozīmību novada attīstībā, paredzot, ka viens no galvenajiem novada ilgtspējas stūrakmeņiem ir līdzsvarota pilsētu un lauku sinerģija (stratēģiskais mērķis SM4). Ilgtermiņa prioritāte "Baltijas ekonomiskās attīstības centrs Vidzemē un spēcīgi lauki" (IP4) izvirza lauku teritoriju attīstību kā svarīgu priekšnosacījumu Valmieras novada ekonomiskajai izaugsmei. Stratēģija akcentē, ka vietējos resursus, tai skaitā lauksaimniecības zemes, nepieciešams izmantot ilgtspējīgi. Kā potenciāli jaunu attīstības virzienu LIZ teritorijās var izvērtēt bioloģisko lauksaimniecību un lauku tūrismu.

Stratēģijā noteikts, ka lauksaimniecības zemes ar augstu dabīgo augsnes auglību prioritāri ir saglabājamas intensīvai lauksaimniecības attīstībai un izmantojamas kā aramzemes. Apbūve šādās teritorijās pieļaujama tikai kā atbalsta infrastruktūra lauksaimnieciskai darbībai, ražošanai vai viensētu attīstībai.

Normatīvajos aktos

Ministru kabineta noteikumi Nr. 562 ''Noteikumi par zemes lietošanas veidu klasifikācijas kārtību un to noteikšanas kritērijiem''[61] (turpmāk – MK noteikumi Nr.562) lauksaimniecībā izmantojamās zemes iekļauj zemes lietošanas veidu klasifikatorā, sīkāk izdalot tās kā aramzemes, augļu dārzus, pļavas un ganības:

- aramzeme - zeme, ko regulāri apstrādā, vai apstrādāšanā bijusī zeme, kura pēc savām dabiskajām īpašībām izmantojama lauksaimniecības kultūraugu sējumiem, kā arī zeme meža stādāmā materiāla, augļu koku un ogulāju audzētavām
- augļu dārzs - zeme, uz kuras aug augļu koki, ogu krūmi un daudzgadīgi ogulāji, kas paredzēti augļu ražošanai
- pļava - zeme, kura pēc savām dabiskajām īpašībām izmantojama zāles pļaušanai un ilglaicīgai (vairākus gadus) kultivētas (sētas) vai dabīgi veidojušās (pašiesējušās) zālveida kultūras audzēšanai
- ganības - zeme, kuru ilglaicīgi izmanto ganīšanai un kultivētas (sētas) vai dabīgi veidojušās (pašiesējušās) zālveida kultūras lopbarības audzēšanai

[61] Ministru kabineta 21.08.2007. (prot. Nr.46 15.§) noteikumi Nr.562 ''Noteikumi par zemes lietošanas veidu klasifikācijas kārtību un to noteikšanas kritērijiem''

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju izmantošanu un apsaimniekošanu regulē vairāki normatīvie akti:

Lauksaimniecības un lauku attīstības likums[62]	Likuma mērķis ir radīt tiesisku pamatu lauksaimniecības attīstībai un noteikt ilglaicīgu lauksaimniecības un lauku attīstības politiku saskaņā ar Eiropas Savienības kopējo lauksaimniecības politiku un kopējo zivsaimniecības politiku.
Zemes pārvaldības likums[63]	Likuma mērķis ir veicināt ilgtspējīgu zemes izmantošanu un aizsardzību.
Ministru kabineta noteikumi Nr.291 ''Noteikumi par nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām''[64]	Noteikumi nosaka nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas un to izmantošanas nosacījumus. **Valmieras novadā neatrodas nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas.**

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 240, teritorijas attīstības plānos ir nosakāma funkcionālā zona "Lauksaimniecības teritorija (L)". Tās mērķis ir nodrošināt racionālu un daudzveidīgu lauksaimniecības zemes izmantošanu – lauksaimnieciskajai darbībai, ar to saistītiem pakalpojumiem, kā arī vēsturiskās apbūves struktūras saglabāšanai pilsētās un ciemos. Funkcionālās zonas galvenie izmantošanas veidi ir:

- lauksaimnieciska izmantošana;
- viensētu apbūve;
- lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūve;
- publiskā vai privātā ārtelpa;

Kā papildizmantošanas veidus iespējams noteikt:

- mežsaimnieciska izmantošana;
- rūpnieciskā apbūve un teritorijas izmantošana:
    - vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve;
    - derīgo izrakteņu ieguve;
    - atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve;
- tehniskā apbūve un teritorijas izmantošana;
- publiskā apbūve un teritorijas izmantošana:
    - tirdzniecības un (vai) pakalpojumu objektu apbūve;
    - tūrisma un atpūtas iestāžu apbūve;
    - kultūras iestāžu apbūve;
    - sporta būvju apbūve;
    - reliģisko organizāciju ēku apbūve;
    - veselības aizsardzības iestāžu apbūve;
    - sociālās aprūpes iestāžu apbūve;
    - dzīvnieku aprūpes iestāžu apbūve;
    - aizsardzības un drošības iestāžu apbūve;
    - izglītības un zinātnes iestāžu apbūve;

[62] Lauksaimniecības un lauku attīstības likums. https://likumi.lv/ta/id/87480
[63] Zemes pārvaldības likums. https://likumi.lv/ta/id/270317
[64] Ministru kabineta 2013. gada 28. maija noteikumi Nr. 291 "Noteikumi par nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām". https://likumi.lv/ta/id/257136

- dzīvojamā apbūve un teritorijas izmantošana:
    - vasarnīcu apbūve;
    - dārza māju apbūve;
- ūdenssaimnieciska izmantošana.

Teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā var noteikt vietējās nozīmes lauksaimniecības zemes (TIN6), ja tas ir pamatoti nepieciešams.

3.11.3. Esošā situācija – lauksaimniecībā izmantojamās zemes

Uz 2025. gada 1. janvāri, saskaņā ar Latvijas atvērto datu portālā atrodamo informāciju par zemes sadalījumu zemes lietošanas veidos[65], Valmieras novadā LIZ kopējā platība ir 97 698 ha, kas veido 33,2% no kopējās novada teritorijas. Salīdzinot ar 2021. gadu, LIZ platība ir samazinājusies par 1 872 ha, liecinot par pakāpenisku lauksaimniecībā izmantojamās zemes samazināšanos pēdējo gadu laikā. Valmieras novadā LIZ platības ir arī zem Valsts vidējā ~ 37,9%[66].

Saskaņā ar minētajiem Latvijas atvērto datu portāla datiem, lielāko daļu LIZ veido aramzemes, kuru platība uz 2025. gada sākumu ir 69 207 ha (skatīt 14. attēlu). Kopš 2021. gada aramzemju apjoms samazinājies par 1 360 ha. Pastāvīgas pļavas aizņem 15 994 ha (par 110 ha mazāk nekā 2022. gadā), savukārt ganību platība ir 11 355 ha, samazinoties par 1 399 ha pēdējo četru gadu laikā. Augļu dārzi ir salīdzinoši neliels LIZ segments — 2025. gada sākumā tie aizņem 1 142 ha, kas ir gandrīz nemainīgs rādītājs salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem (samazinoties par 3 ha).

Šī tendence norāda uz lēnu, bet noturīgu lauksaimniecības zemju sarukumu, kas saistīts ar lauksaimniecībā izmantojamu teritoriju apmežošanos – pļavas un ganības netiek pietekoši apsaimniekotas, aramzemes tiek pamestas kā sekas izmaiņām ekonomiskajos procesos demogrāfijā.

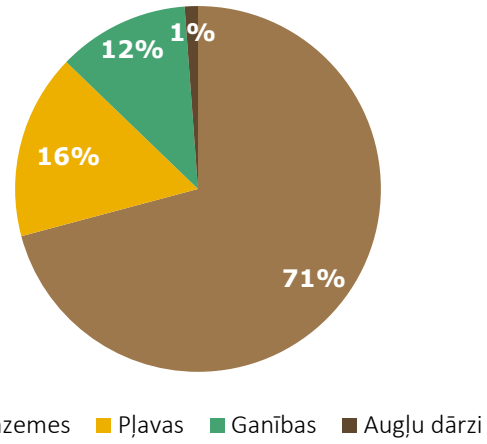

ATTĒLS 14. Valmieras novada lauksaimniecībā izmantojamo zemju sadalījums pa zemes lietošanas veidu klasifikācijām, kas noteiktas ar Ministru noteikumiem Nr.562 ''Noteikumi par zemes lietošanas veidu klasifikācijas kārtību un to noteikšanas kritērijiem''

Valmieras novada lauksaimniecībā izmantojamās zemes kvalitāte ir ļoti nevienmērīga un raksturojas ar izteikti mozaīkveida struktūru. Novada centrālajā un dienvidu daļā — īpaši ap Valmieru, Kocēniem un Burtniekiem —

[65] Latvijas atvērto datu portālā atrodamie dati par zemes sadalījumu zemes lietošanas veidos. https://data.gov.lv/dati/lv/dataset/zemes-sadalijums-zemes-lietosanas-veidos
[66] Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

dominē augstākas kvalitātes augsnes, kas sasniedz labas un pat ļoti labas kvalitātes rādītājus. Šīs teritorijas ir piemērotas intensīvai lauksaimniecībai, graudkopībai, lopkopībai un citiem produktīviem lauksaimniecības veidiem. Savukārt novada ziemeļu un austrumu daļās, kas ir tuvāk Rūjienai, Ramatai un Valkas novadam, augsnes kvalitāte ir zemāka — bieži sastopamas teritorijas ar vāju auglību, mitrām vai purvainām augsnēm un lielāku mežainumu. Tas norāda, ka šīs vietas ir mazāk piemērotas intensīvai lauksaimniecībai un vairāk orientētas uz ekstensīvu zālāju apsaimniekošanu, mežsaimniecību vai dabas teritorijām. Kopumā novadā mijas produktīvi, auglīgi laukumi ar zemākas produktivitātes zemēm, kas ietekmē gan saimniecisko darbību izvēli, gan teritorijas attīstības iespējas. Lauksaimniecībā izmantojamo zemju sadalījums pēc kvalitātes novērtējuma ballēs attēlots 15. attēlā.

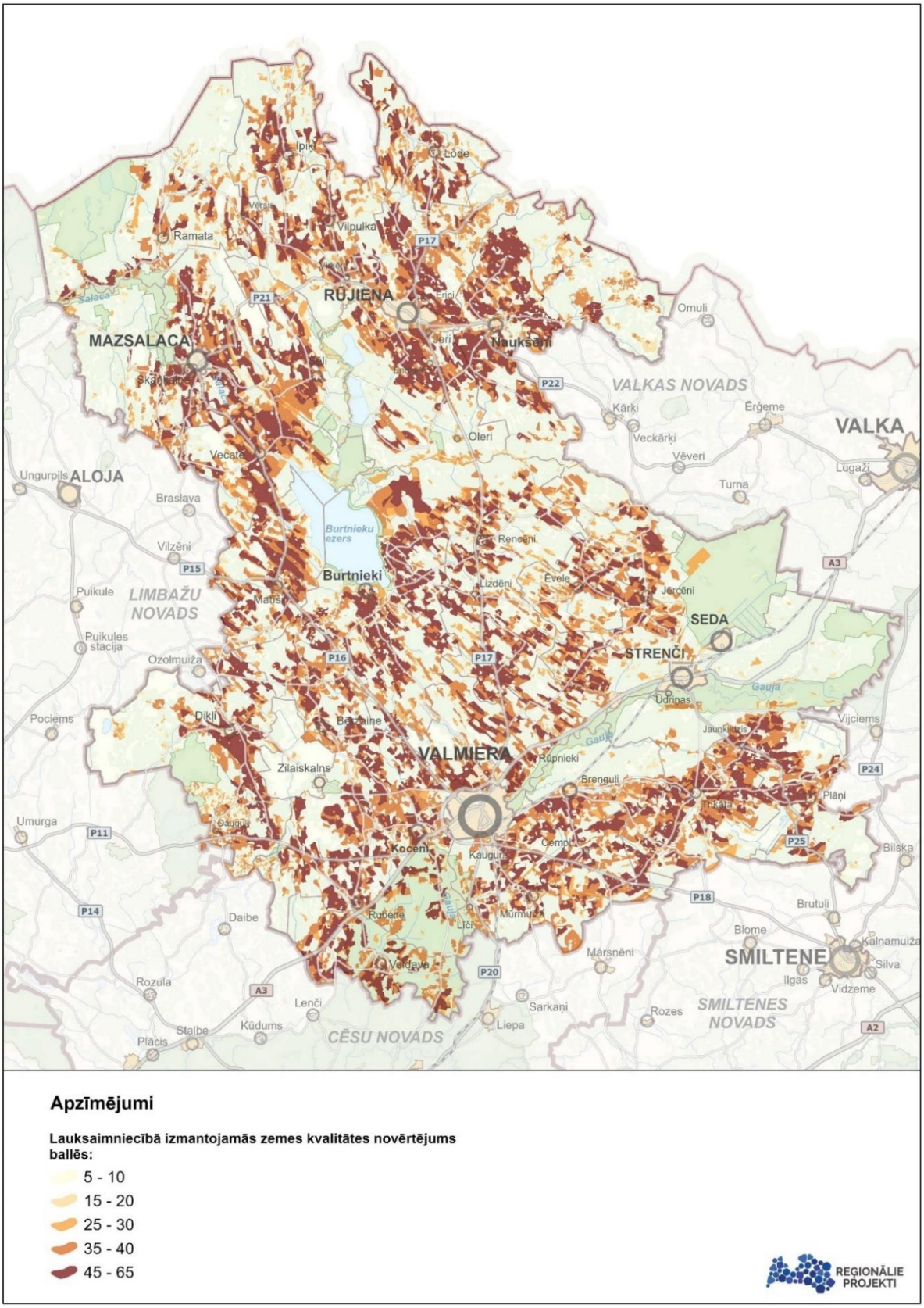

ATTĒLS 15. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes pēc kvalitātes novērtējuma ballēs

3.11.4. Risinājumi

Grafiskās daļas kartē attēloti meži, lauksaimniecības zemes, publiskie ezeri un upes, publiskās piekļuves vietas pie ūdeņiem kā arī to funkcionālais zonējums, bet prasības un noteikumi to izmantošanai – Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

Teritorijas plānojumā noteikti vairāki risinājumi mežu zemēm, lauksaimniecībā izmantojamām zemēm un publiskajiem ūdeņiem, tai skaitā:

- Publiskajiem ūdeņiem noteikta funkcionālā zona Ūdeņu teritorija (Ū). Kā galvenie izmantošanas veidi zonai noteikti: Inženiertehniskā infrastruktūra (14001); Transporta lineārā infrastruktūra (14002), Transporta apkalpojošā infrastruktūra (14003), Energoapgādes uzņēmumu apbūve (14006), Ūdenssaimnieciska izmantošana (23001); Ūdens telpas publiskā izmantošana (24003). Kā papildizmantošanas veidi noteikti Dzīvojamā apbūve uz ūdens (11007) nav atļauta publiskajos virszemes ūdensobjektos un Derīgo izrakteņu ieguve (13004);
- Ūdens telpas publiskā izmantošana (24003) kā galvenais izmantošanas veids noteikts arī Lauksaimniecības teritorija (L), Lauksaimniecības teritorija (L1), Lauksaimniecības teritorija (L2) un Lauksaimniecības teritorija (L3) funkcionālajās zonās;
- Noteikts funkcionālais zonējums Lauksaimniecības teritorija – lauku teritorijā un ārpus apdzīvotām vietām Lauksaimniecības teritorija (L) un Lauksaimniecības teritorijas (L3), bet pilsētās un ciemos – Lauksaimniecības teritorija (L1) un Lauksaimniecības teritorija (L2);
- Noteikts funkcionālais zonējums Mežu teritorija – lauku teritorijā Mežu teritorija (M), bet pilsētās, ciemos – Mežu teritorija (M1);

3.12. DERĪGIE IZRAKTEŅI

Plānošanas dokumentu nosacījumi

Latvija2030 Valmieru saredz kā nacionālas nozīmes attīstības centru ar attīstītu rūpniecību, transportu, sabiedriskajiem pakalpojumiem un sociālo infrastruktūru. Jāprofilējas par ekonomiskās izaugsmes un attīstības dzinējspēkiem. Valmiera nosaukta arī kā viens no galvenajiem Vidzemes attīstības centru funkcionālā tīkla galvenajiem balstiem.

Telpiskās attīstības perspektīva kā nacionālo interešu telpas iezīmē arī lauku attīstības telpu – lauku teritorijas, kur atrodas valsts ekonomikai nozīmīgākie dabas resursi – lauksaimniecības zeme, meži, ūdeņi un derīgo izrakteņu atradnes.

Viens no lauku attīstības telpas attīstības virzieniem noteikts dažādot lauku ekonomiku, attīstot lauku tūrismu, amatniecību, bioloģisko lauksaimniecību, derīgo izrakteņu ieguvi un būvmateriālu ražošanu, transporta un citu pakalpojumu uzņēmumu attīstību, klasteru veidošanos u.c..

Savukārt Latvija2030 prioritāte "Daba kā nākotnes kapitāls" par mērķi uzstāda Latvijai kļūt par ES līderi dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā, tajā skaitā arī derīgo izrakteņu ieguvē.

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2022 – 2038.gadam iekļauti ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi un tai pakārtota ir Valmieras novada attīstības programma 2022 - 2028.gadam, Valmieras novada teritorijas plānojums, tematiskie plānojumi, lokālplānojumi un detālplānojumi.

Ilgtermiņa prioritātes "Rosīga ekonomika" (IP3) mērķis ir augsti apmaksātas darba vietas un augsts nodarbinātības līmenis Valmieras novadā, kā rezultātā tiks veicināta Valmieras novada uzņēmumu produktivitātes paaugstināšanās, saudzīga un ilgtspējīga dabas resursu izmantošana, uz aprites ekonomikas

pieeju balstīta ekonomika, tostarp atkārtota resursu izmantošana, uzņēmumu un zemnieku saimniecību eksportspēja.

Valmieras novada telpiskās attīstības perspektīvajā struktūrā ietvertās galvenās funkcionālās telpas cita starpā ir lauksaimniecības telpas, mežu telpas, ūdeņu telpas un purvu telpas (šajās telpās spēkā esošajos teritorijas plānojumos ir atļauta derīgo izrakteņu ieguve). Katrai no šīm telpām dotas vadlīnijas turpmākai plānošanai. Lielākoties tajās nav tiešas norādes par derīgo izrakteņu ieguvi vai ierobežojumiem, bet uzsver dabas resursu ilgtspējīgu plānošanu un izmantošanu kā tādu.

Kopumā Valmiera un Valmieras novads izvēlēts kā Latvijai ekonomiski nozīmīga telpa, tai skaitā dabas kapitāla izmantošanā, taču ekonomiskajai attīstībai ir jābūt ilgtspējīgai un uz aprites ekonomikas principiem balstītai.

Normatīvajos aktos

MK noteikumi Nr. 240 nosaka, ka teritorijas izmantošanas veids derīgo izrakteņu ieguve (kods 13004) ir viens no teritorijas izmantošanas veidiem funkcionālajā zonā "Rūpnieciskās apbūves teritorija (R)". Ar derīgo izrakteņu ieguvi (13004) tiek saprasts - derīgo izrakteņu ieguves karjeru ierīkošana un izmantošana, ieguves rūpniecības uzņēmumi, noliktavas un cita derīgo izrakteņu ieguves darbības nodrošināšanai nepieciešamā apbūve un infrastruktūra[67].

Derīgo izrakteņu ieguve atļauta:

- "Rūpnieciskās apbūves teritorijā" (R, R1) kā galvenais izmantošanas veids (kā papildizmantošana - mežsaimnieciska izmantošana kā rekultivācijas veids pēc derīgo izrakteņu ieguves);

Kā papildizmantošanas veids:

- "Mežu teritorijā" (M);
- "Lauksaimniecības teritorijā" (L);
- "Ūdeņu teritorijā" kā (Ū).

Attiecībā uz aizsardzību pret trokšņiem un piesārņojumu noteikts:

- plānojot inženierbūves, kas atbilst vispārīgajos būvnoteikumos noteiktā inženierbūvju iedalījuma III grupai, transporta un loģistikas objektus, rūpnieciskās ražošanas un pārstrādes uzņēmumus, tai skaitā derīgo izrakteņu ieguves vietas, atkritumu poligonus, biogāzes koģenerācijas stacijas un citus līdzīga rakstura objektus, kā arī potenciālus rūpniecisko avāriju riska objektus, teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā nosaka vai detālplānojumā paredz:
    - pasākumus šādu objektu ietekmes mazināšanai uz apkārtējām teritorijām;
    - transporta plūsmas organizāciju, lai netiktu ietekmētas dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijas;
    - drošības attālumus līdz dzīvojamai un publiskai apbūvei, nosakot tajos teritorijas izmantošanas aprobežojumus.
- teritorijas plānojumā un lokālplānojumā var noteikt minimālos attālumus starp potenciālajiem piesārņojumu radošiem objektiem un dzīvojamo un publisko apbūvi, tūrisma un rekreācijas objektiem;
- esošajās dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijās, kā arī jauktas centra apbūves teritorijās autoceļu, dzelzceļu, lidlauku un piesārņojumu radošu objektu tuvumā pašvaldība var noteikt pasākumus trokšņa

[67] Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumi Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/256866

mazināšanai, piesārņojuma un citu negatīvu faktoru novēršanai tādā kārtībā un apjomā, kā to nosaka normatīvie akti vides aizsardzības jomā;

- plānojot jaunas vai paplašinot esošās dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijas, tās paredz vietās, kur autoceļu, dzelzceļu un lidlauku, kā arī piesārņojošo objektu ietekme nepārsniedz piesārņojuma robežlielumus, kas noteikti normatīvajos aktos vides aizsardzības jomā.

3.12.1. Esošā situācija

Apkopojot Zemes dzīļu informācijas sistēmas[68] datus, Valmieras novadā ir reģistrētas 167 derīgo izrakteņu atradnes (skatīt tabulu Nr. 11). Kopš 1999.gada Valmieras novadā tika izsniegtas 99 zemes dzīļu izmantošanas licences (16. attēls). Šobrīd derīgas ir 18 zemes dzīļu izmantošanas licences kūdras atradnēm "Līgotņu purvs", "Makuļu purvs", "Kosēnu purvs", "Kūdras purvs", smilts – grants "Grants karjers", "Limbēni" atradnei un citu derīgo izrakteņu ieguvei, kā arī divas licences zemes dzīļu monitoringa veikšanai un viena urbuma ierīkošanai.

Valmieras novadā, skatoties Latvijas mērogā, ir atrodamas nozīmīgas māla un kvarca smilts atradnes (Valmieras novads ir viena no retajām vietām Latvijā ar šādām atradnēm). Saskaņā ar MK 08.05.2012. noteikumiem Nr. 321 "Noteikumi par valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnēm"[69], kvarca – smilts atradne "Bāle-Bērziņi", Kauguru pagastā ir valsts nozīmes atradne**,** un tās krājumi ir aptuveni 657.86 tūkst.m^3. Šīs atradnes kvarca smilts ir derīga pārstrādei un stikla būvmateriālu ražošanai, kā arī izmantošanai metalurģijā.[70]

Tabula Nr. 11 Atradņu saraksts Valmieras novadā

Derīgais izraktenis	Atradne (a) vai p-resurss (p) vai atradnes daļa (d) vai atradne un p-resurss kopā (ap)	atradnes / p-resursa veids (būvmateriālu (b), kūdras (k), sapropeļa (s)
Aleirīts, smilts – 1 atradne	P	B
Kūdra – 14 atradnes	7 AP, 1 P, 6 A	K
Kūdra, sapropelis - 1 atradne	AP	KS
Kvarca smilts – 4 atradnes	p	B
Kvarca smilts, smilšmāls, smilts – 2 atradnes	A	B
Māls – 7 atradnes	5 A, 2 P	B
Saldūdens kaļķiezis - 7 atradnes	A	B
Sapropelis – 24 atradnes	4 A, 20 P	S
Smilšmāls, smilts – 1 atradne	AP	B
Smilts – 55 atradnes	40 A, 15 P	B
Smilts, smilts-grants – 40 atradnes	27 A, 6 AP, 7 P	B
Smilts-grants – 11 atradnes	10 A, 1 P	B

[68] Zemes dzīļu informācijas sistēma
[69] Ministru kabineta 2012. gada 8. maija noteikumi Nr. 321 "Noteikumi par valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnēm". https://likumi.lv/ta/id/247498
70 http://www.kvarcasmiltis.lv/

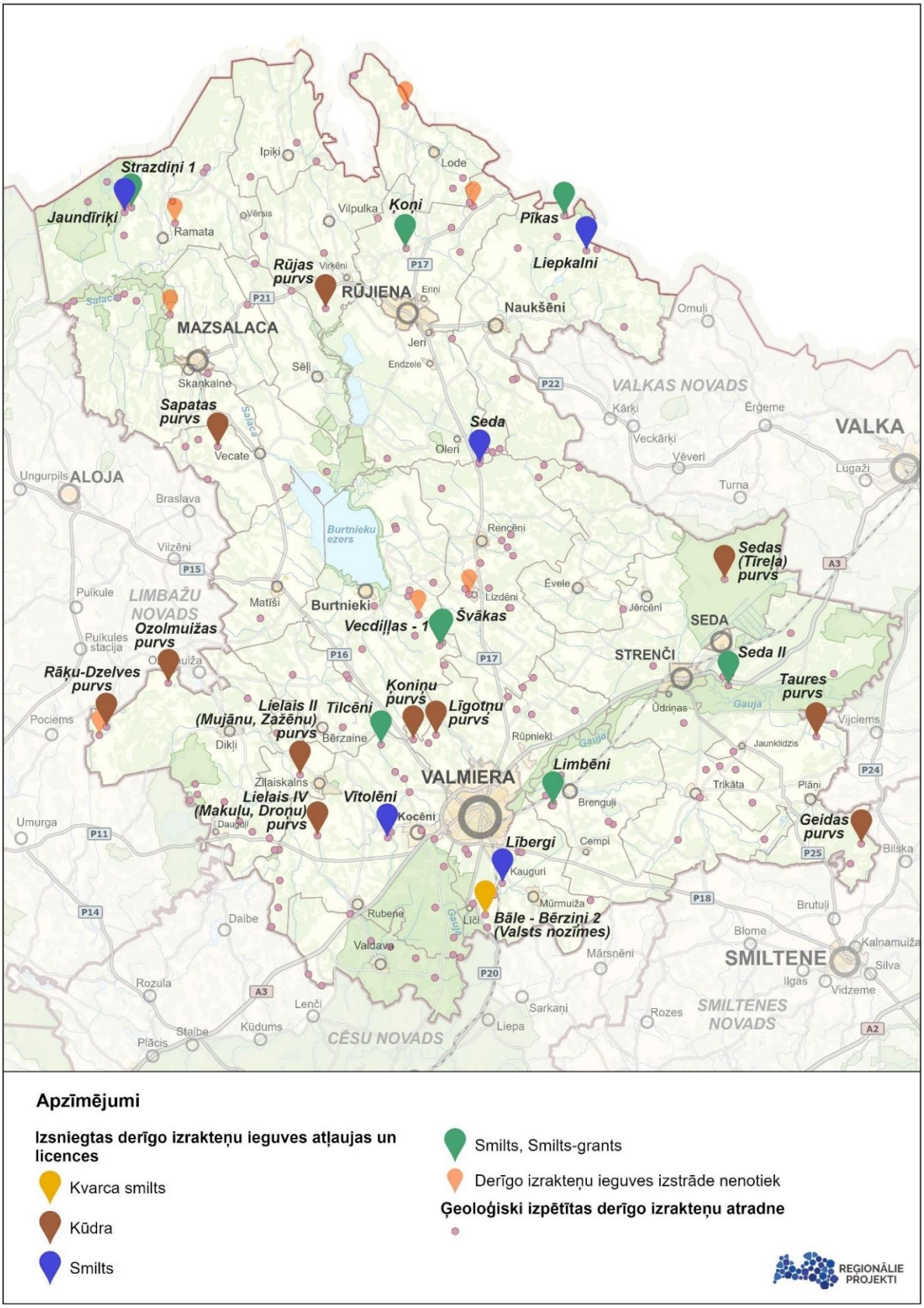

ATTĒLS 16. Izsniegto derīgo izrakteņu ieguves atļaujas un licences Valmieras novadā

3.12.2. Risinājumi derīgo izrakteņu ieguves plānošanā

Priekšlikums prasībām derīgo izrakteņu ieguvei

- Derīgo izrakteņu ieguvi drīkst veikt atbilstoši normatīvo aktu prasībām zemes dzīļu ieguves jomā.
- Derīgo izrakteņu ieguves vietas izvēli pamato ar ģeoloģiskās izpētes rezultātiem un veicot ietekmes sākotnējo izvērtējumu vai ietekmes uz vidi novērtējumu, ja to nosaka normatīvie akti.

Derīgo izrakteņu ieguve atļauta šādās funkcionālās zonās:

- Rūpnieciskās apbūves teritorijā (R, R1) (ārpus apdzīvotām vietām);
- Mežu teritorijā (M) lauku teritorijā. Mežu teritorijā pirms derīgo izrakteņu ieguves ir jāveic sugu un biotopu izpēte un saņemams sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinums un derīgo izrakteņu ieguve īstenojama tikai ārpus īpaši aizsargājamo sugu atradnēm vai biotopiem.
- Lauksaimniecības teritorijā (L) lauku teritorijā;
- Ūdeņu teritorijā (Ū) lauku teritorijā.

Derīgo izrakteņu ieguve nav atļauta, izņemot pazemes ūdens ieguvi:

- pilsētas un ciema teritorijā;
- valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu teritorijās – arheoloģijas pieminekļa teritorijā un to aizsargjoslā (aizsardzības zonā);
- ainaviski vērtīgajās teritorijās (TIN5);
- vietējas nozīmes kultūrvēsturiskajās un dabas teritorijās (TIN42 un TIN43);
- ārējos normatīvajos aktos noteiktajās teritorijās (piemēram, īpaši aizsargājamās dabas teritorijās).

Plānojot jaunu derīgo izrakteņu ieguves teritoriju vai esošas derīgo izrakteņu ieguves teritorijas paplašināšanu, ievēro šādus minimālos attālumus no dzīvojamās, publiskās apbūves un dabas teritorijas līdz derīgo izrakteņu ieguves teritorijas laukuma robežai:

- 500 m - no pilsētas un ciema teritorijas robežas;
- 100 m - no dzīvojamās un publiskās ēkas lauku teritorijā;
- 100 m - no kapsētas teritorijas robežas lauku teritorijā;
- 100 m - no īpaši aizsargājamās dabas teritorijas robežas.

Plānojot jaunas derīgo izrakteņu ieguves teritorijas, izstrādā transporta shēmu.

Pēc derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas jeb atradnes ekspluatācijas pabeigšanas jāatjauno transporta lineārā infrastruktūra, ja nepieciešams.

Derīgo izrakteņu ieguves teritorijās nav atļauta atkritumu noglabāšana.

Grafiskās daļas kartē attēlotas derīgo izrakteņu ieguves vietas Valmieras novadā, bet prasības derīgo izrakteņu ieguvei iekļautas Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

3.13. NACIONĀLO INTEREŠU OBJEKTI

Normatīvajos aktos

Teritorijas attīstības plānošanas likuma[71] 1. pantā nacionālo interešu objekti ir definēti, kā teritorijas un objekti, kas nepieciešami būtisku sabiedrības interešu nodrošināšanai, dabas resursu aizsardzībai un ilgtspējīgai izmantošanai.

Atbilstoši **Teritorijas attīstības plānošanas likuma 7. panta** (1) daļas 11. punktam, Ministru kabinets nosaka, izveido un apstiprina nacionālo interešu objektus un to izmantošanas nosacījumus. Savukārt 17. pants nosaka vispārīgu kārtību saistībā ar nacionālo interešu objektu noteikšanu. 17. panta (2) daļa paredz, ka teritorijas plānojumā nacionālo interešu objektam ir nosakāmi objekta izmantošanas nosacījumi, funkcionēšanai paredzamā teritorija un aizsargjosla, ja normatīvie akti to pieprasa.

Pie vispārīgās apbūves prasībām, **MK noteikumi Nr. 240 122 1. punkts** nosaka, ka nacionālo interešu objektiem pieļaujamas atkāpes no teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā noteiktajiem apbūves parametriem, ciktāl tas nav pretrunā ar citiem normatīvajiem aktiem.

3.13.1. Esošā situācija

Valmieras novadā ir divi nacionālo interešu objekti (skatīt 17. attēlu):

Ar Ministru kabineta rīkojumu Nr. 504, kas pieņemts 2020. gada 10. septembrī "Par nacionālo interešu objekta statusa noteikšanu militārajiem objektiem"[72], nacionālo interešu objekta statuss noteikts militārai bāzei ''Kaugurmuiža'', kas atrodas Valmieras novadā (nekustamo īpašumu kadastra Nr. 9601 014 0106 un 9601 014 0411).

Ar Ministru kabineta rīkojumu Nr. 88, kas pieņemts 2021. gada 15. februārī[73], nacionālo interešu objekta statuss noteikts elektropārvades līnijām "330 kV elektropārvades līnijas Valmiera-Tartu un Valmiera-Tsirguliina Latvijas teritorijā", kas Valmieras novadā skar sekojošās teritoriālās vienības: Valmieru, Kauguru pagastu, Brenguļu pagastu, Trikātas pagastu, Plāņu pagastu. Valmiera – Tsirguliina līnija ir jaunveidota, taču Valmiera – Tartu pārbūvēta. Pārrobežu objekts elektropārvaldes līnija Valmiera - Tsirguliina aklāta 2024. gada jūnijā, kalpojot par būtisku daļu Baltijas valstu elektrotīklu sinronizācijai ar kontinentālo Eiropu. Saskaņā ar projekta attīstītāja AS "Augstsprieguma tīkls" mājaslapā pieejamo informāciju, elektropārvades līniju trases kopējais garums Latvijā ir 98 km, katra līnija atsevišķi ir 49 km[74].

[71] Teritorijas attīstības plānošanas likums. https://likumi.lv/ta/id/238807
[72] Ministru kabineta 2020. gada 10. septembra rīkojums Nr. 504 "Par nacionālo interešu objekta statusa noteikšanu militārajiem objektiem". https://likumi.lv/ta/id/317255
[73] Ministru kabineta 2021. gada 15. februāra rīkojums Nr. 88 "Par nacionālo interešu objekta statusa noteikšanu elektropārvades līnijām "330 kV elektropārvades līnijas Valmiera–Tartu un Valmiera–Tsirguliina Latvijas teritorijā"". https://likumi.lv/ta/id/321022
[74] AS "Augstsprieguma tīkls" mājaslapa. Pieejama: https://ast.lv/lv

ATTĒLS 17. Nacionālo interešu objekti Valmieras novadā

3.13.2. Risinājumi

Grafiskās daļas kartē attēloti nacionālo interešu objekti ar to aizsargjoslām un funkcionālais zonējums, bet prasības to attīstībai iekļautas Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

3.14. PIESĀRŅOTĀS UN POTENCIĀLI PIESĀRŅOTĀS TERITORIJAS

Plānošanas dokumentos

Latvija2030 stratēģijā piesārņojuma un teritoriju kvalitātes jautājumi ir cieši saistīti ar dabas kapitāla saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu. Stratēģijas sadaļā „ Daba kā nākotnes kapitāls" uzsvērts, ka dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana, t.sk. augsnes, ūdens un zemes kvalitātes saglabāšana, ir priekšnoteikums gan ekosistēmu stabilitātei, gan sabiedrības veselībai. Piesārņotās teritorijas šajā kontekstā tiek uzskatītas par draudu dabas daudzveidībai, un to pārvaldībai jābūt integrētai ar attīstības plānošanu.

Normatīvajos aktos

Likuma ''Par piesārņojumu''[75] 1. pants definē piesārņotu vietu un potenciāli piesārņotu vietu:

- piesārņota vieta — augsne, zemes dzīles, ūdens, dūņas, kā arī ēkas, ražotnes vai citi objekti, kas satur piesārņojošas vielas
- potenciāli piesārņota vieta — augsne, zemes dzīles, ūdens, dūņas, kā arī ēkas, ražotnes vai citi objekti, kuri, pēc nepārbaudītas informācijas, satur vai var saturēt piesārņojošas vielas;

Likuma 1. pants arī definē, ka piesārņojoša darbība ir augsnes, zemes dzīļu, ūdens, gaisa, iekārtu vai ēku un citu stacionāru objektu izmantošana, kas var radīt vides piesārņojumu vai avāriju risku, kā arī darbība, kas tiek veikta piesārņotā vietā un var izraisīt piesārņojuma izplatīšanos.

Saskaņā ar likuma **''Par piesārņojumu'' 34. pantu**, pašvaldība var noteikt ierobežojumus teritorijas plānojumā. Tas attiecas gan uz dzīvošanu, gan citu šīs teritorijas izmantošanu, ja tas ir nepieciešams, lai aizsargātu cilvēku veselību vai vidi.

Papildu regulējumu teritorijas plānošanā paredz **MK noteikumu Nr.240 144. punkts**, kas nosaka - plānojot lielas inženierbūves, transporta un loģistikas objektus, rūpnieciskās ražošanas un pārstrādes uzņēmumus, tai skaitā derīgo izrakteņu ieguves vietas, atkritumu poligonus, biogāzes koģenerācijas stacijas, teritorijas plānojumā, lokālplānojumā vai detālplānojumā papildus paredz:

- pasākumus šādu objektu ietekmes mazināšanai uz apkārtējām teritorijām;
- transporta plūsmas organizāciju, lai netiktu ietekmētas dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijas.

Sekojošais 145. punkts papildina, ka teritorijas plānojumā var noteikt minimālos attālumus starp potenciālajiem piesārņojumu radošiem objektiem un dzīvojamo un publisko apbūvi, tūrisma un rekreācijas objektiem.

Savukārt 146. punkts nosaka, ka esošajās dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijās, kā arī jauktas centra apbūves teritorijās autoceļu, dzelzceļu, lidlauku un piesārņojumu radošu objektu tuvumā pašvaldība var noteikt pasākumus trokšņa mazināšanai, piesārņojuma un citu negatīvu faktoru novēršanai tādā kārtībā un apjomā, kā to nosaka normatīvie akti vides aizsardzības jomā.

[75] Likums "Par piesārņojumu". https://likumi.lv/ta/id/6075

3.14.1. Esošā situācija

Saskaņā ar piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu pārvaldības sistēmas (PVPS)[76] reģistru, Valmieras novadā reģistrētas 195 potenciāli piesārņotās vietas (šī sējuma 12.PIELIKUMS ''Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas''; 18. attēls). No Valmieras novadā reģistrētajām 5 piesārņotājām vietām, visas koncentrējas Valmieras pilsētā vai tās tiešā tuvumā:

- Uz austrumiem no Valmieras, Kocēnu pagastā, atrodama piesārņotā vieta (reģ. Nr. 96648/2160) sadzīves atkritumu izgāztuve ''Beites'', kas PVPS reģistrēta kā veca atkritumu izgāztuve. Balstoties uz Valsts zemes dienesta portālā ''Kadastrs'' atrodamo informāciju, piesārņotās vietas nosaukums ir ''Beites izgāztuve'', kā zemes vienības mērķis atzīmēts Rūpnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūve. Tās tuvumā atrodas gan ūdens ņemšanas vieta, gan arī ūdensteces/ūdenstilpes un ĪADT.
- Valmieras pilsētas teritorijā Pauku priedēs atrodas piesārņota vieta (reģ. Nr. 96015/2214) - rekultivētā atkritumu izgāztuve "Misas" - ar piesārņojuma areālu 65.13 ha, kas PVPS reģistrēta kā veca atkritumu izgāztuve. Teritorijā konstatēts jaukta veida piesārņojums (piesārņojuma savstarpējā mijiedarbība), grunts piesārņojums un pazemes ūdens piesārņojums. Piesārņojošā darbība veikta laika posmā no 1962. līdz 2000. gadam. Tās tuvumā atrodas gan ūdens ņemšanas vieta, gan arī ūdensteces/ūdenstilpes un ĪADT.
- Valmieras pilsētas teritorijā atrodas piesārņota vieta (reģ. Nr. 96015/2215) - bijusī Valmieras naftas bāzes teritorija -, kas PVPS reģistrēta kā naftas bāze. Konstatēts piesārņojums ar naftas produktiem un to ražošanas blakusproduktiem, grunts piesārņojums un pazemes ūdens piesārņojums. Tās tuvumā atrodas gan ūdens ņemšanas vieta, gan arī ūdensteces/ūdenstilpes un ĪADT.
- Piesārņotā vieta (reģ. Nr. 96015/2213) A/S ''Valmieras stikla šķiedra'' ražotnē ar piesārņojuma areālu 0.1 ha, kas PVPS reģistrēta kā vieglās rūpniecības objekts. Tās tuvumā atrodas gan ūdens ņemšanas vieta, gan arī ūdensteces/ūdenstilpes un ĪADT.
- Piesārņota vieta (reģ. Nr. 96015/5502) - Industriālais parks – Valmiera -, kas atrodas Valmierā Industriālajā parkā, ar jaukta veida piesārņojumu (piesārņojuma savstarpējā mijiedarbība) un grunts piesārņojumu un atrodas uz mežsaimniecības zemes. Tās tuvumā atrodas gan ūdens ņemšanas vieta, gan arī ūdensteces/ūdenstilpes un ĪADT. Tas reģistrēts kā militārs objekts.

Saskaņā ar Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānu un plūdu riska pārvaldības plānu 2022. – 2027. gadam, šobrīd ir izveidots nākamais prioritāri sanējamo vietu saraksts Latvijā, kur 4. vietā ierindojas bijusī Valmieras naftas bāzes teritorija (piesārņotās vietas Nr.96015/2215). Teritorijā konstatēts piesārņojums ar naftas produktiem, kā rezultātā nepieciešams veikt piesārņotās grunts sanāciju. Piesārņotās teritorijas kopējā platība ir 1,71 ha, izpētītais piesārņotās grunts apjoms ir 4431 m^3.[77]

[76] Piesārņoto un potenciāli piesārņoto Vietu Pārvaldības Sistēma. Pieejama: https://pvps.vvd.gov.lv/#/territory/map

[77] Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns un plūdu riska pārvaldības plāns 2022. – 2027. gadam. Pieejams: https://videscentrs.lvgmc.lv/lapas/udens-apsaimniekosana-un-pludu-parvaldiba

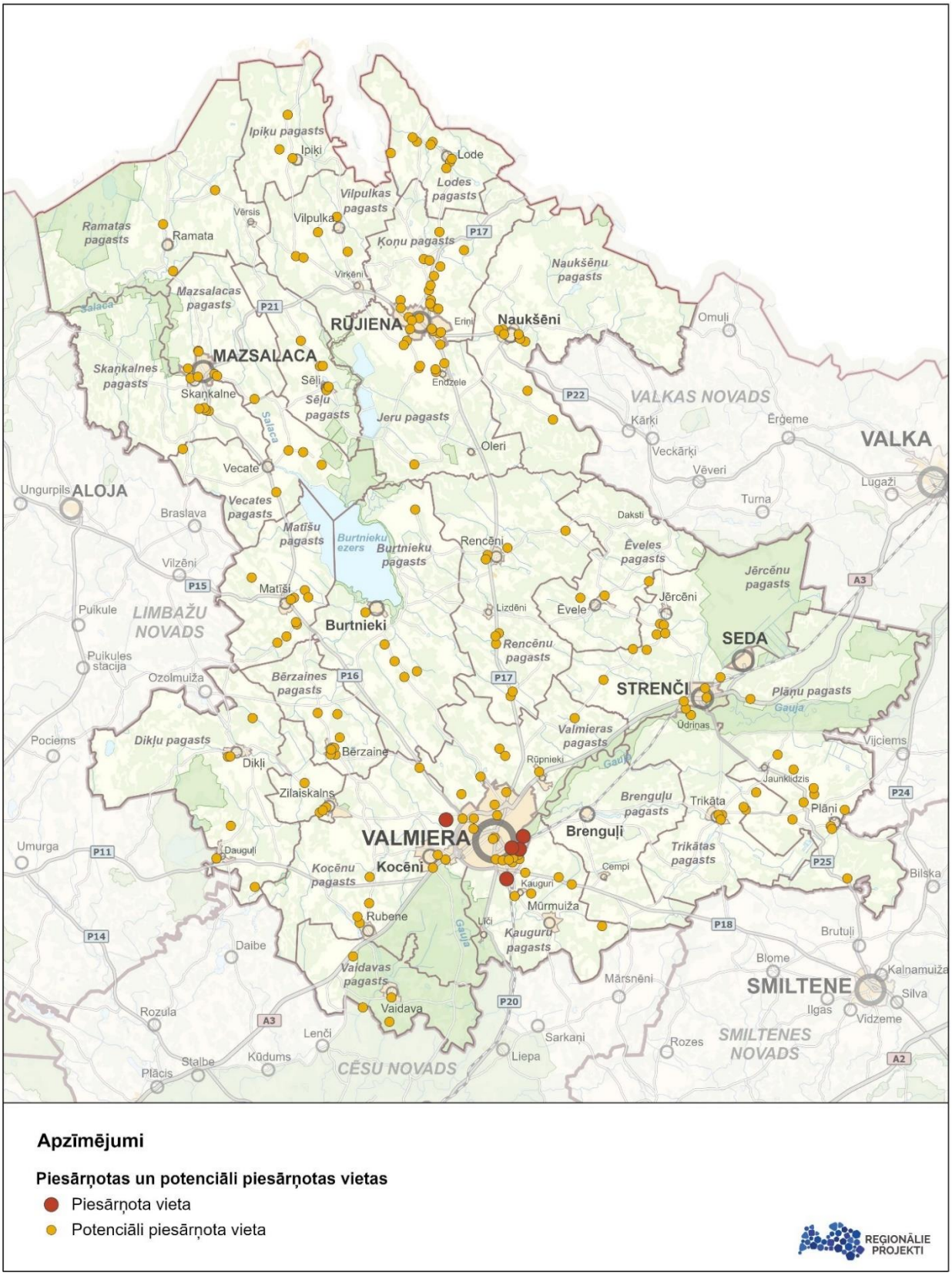

ATTĒLS 18. Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas

3.14.2. Risinājumi

Grafiskās daļas kartē attēlotas piesārņotās un potenciāli piesārņotās teritorijas, bet prasības un noteikumi šo teritoriju izmantošanai noteiktas Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

TIAN nosaka prasības vides risku samazināšanai Valmieras novadā, tai skaitā prasības būvniecības attīstībai piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietās.

3.15. RŪPNIECISKO AVĀRIJU RISKA OBJEKTI

Normatīvajos aktos

MK 01.03.2016. noteikumi Nr.131 "Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi"[78] (turpmāk – MK noteikumi Nr.131) nosaka ar bīstamajām ķīmiskajām vielām un bīstamajiem maisījumiem saistīto rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumus, kā arī vielas un maisījumus (atkarībā no to daudzuma un bīstamības pakāpes), uz kuriem šī kārtība un pasākumi attiecas. **MK noteikumi Nr.131 15.punktā** minētas prasības rūpniecisko avāriju riska objektiem, kuriem jāizstrādā Rūpniecisko avāriju novēršanas programma (RANP), savukārt 16.punktā minētas prasības objektiem, kam jāizstrādā Drošības pārskats un civilās aizsardzības plāns (DPCAP).

Valmieras novadā atrodas 5 VVD reģistrēti rūpniecisko avāriju riska objekti (skatīt tabulu Nr. 12), kas attēloti 19. attēlā.

Tabula Nr. 12 Rūpniecisko avāriju riska objekti Valmieras novadā (2025.g.)[79]

Nr. p.k.	Objekta nosaukums	Objekta adrese	Bīstamās ķīmiskās vielas	RANP/ DCAP[80]
1.	SIA "EAST-WEST TRANSIT" Valmieras naftas bāze	Mūrmuižas iela 15a, Valmiera, Valmieras nov.	2. tabulas 34. punkta a), c) apakšpunkts: naftas produkti	RANP
2.	SIA "LINDE GAS" Valmieras Gaisa sadales rūpnīca	Cempu iela 9, Valmiera, Valmieras nov.	2. tabulas 25. punkts: skābeklis	RANP
3.	AS "VALMIERAS STIKLA ŠĶIEDRA"	Cempu iela 13, Valmiera, Valmieras nov.	1. tabulas P5c, P8 iedaļa, 2. tabulas 18. punkts, 34. punkta c) apakšpunkts: sašķidrināta naftas gāze un naftas produkti un citas uzliesmojošas un oksidējošas vielas	RANP
4.	KS "VAKS", Valmieras struktūrvienība	Mūrmuižas 18, Valmiera, Valmieras nov.	2. tabulas 2. punkts: minerālmēsli	RANP

[78] Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumi Nr. 131 "Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi". https://likumi.lv/ta/id/280652

[79] https://registri.vvd.gov.lv/citi-registri/rupniecisko-avariju-riska-objekti/

[80] Enerģētikas un vides aģentūra. Objektu saraksts, kuriem jāizstrādā Rūpniecisko avāriju novēršanas programma vai Drošības pārskats un Civilās aizsardzības plāns. https://www.eva.gov.lv/lv/objektu-saraksts-kuriem-jaizstrada-rupniecisko-avariju-noversanas-programma-vai-drosibas-parskats-un-civilas-aizsardzibas-plans

5.	SIA "Latvijas propāna gāze" Vidzemes reģionālā pārvalde Valmiera	Cempu iela 12, Valmiera	2. tabulas 18. punkts: sašķidrināta naftas gāze	DPCAP

Spēkā esošā Valmieras pilsētas teritorijas plānojumā (no 2017.gada) ap rūpniecisko avāriju risku objektiem noteiktas un attēlotas apbūves ierobežojuma zonas (TIN12 un TIN13):

Apbūves ierobežojuma zonas ap paaugstināta rūpnieciskā avārijas riska objektu (TIN12) noteikumi	Apbūves ierobežojuma zonas ap paaugstināta rūpnieciskā avārijas riska objektu (TIN13) noteikumi
1. Apbūves ierobežojuma zonā aizliegts no jauna izvietot: - bērnu aprūpes un izglītības iestādes un objektus; - sociālās aprūpes, kā arī veselības aizsardzības un aprūpes iestādes un objektus; - sporta, tūrisma, rekreācijas un atpūtas atklātas teritorijas un objektus; - citus publiskus objektus un/vai teritorijas (ar lielu plānoto apmeklētību vai intensīvu cilvēku kustību, piemēram, ēdināšanas un tirdzniecības uzņēmumu, dzelzceļa un autobusu staciju).	1. Apbūves ierobežojuma zonā aizliegts izvietot: - jaunu dzīvojamo apbūvi; - jaunas publiskas autostāvvietas, transporta un gājēju kustības ceļus, ja vien tie nav paredzēti teritorijas plānojumā; - jaunas sprādzienbīstamas un ugunsbīstamas iekārtas, bīstamo vielu transportēšanas cauruļvadus un bīstamo kravu pārkraušanas laukumus, izņemot gadījumus, ja tie ir būtiski esošo objektu darbības nodrošināšanai; - jaunus ražošanas un citus komercdarbības objektus ar lielu strādājošo vai lielu apmeklētāju skaitu. 2. Nav atļauta jaunu objektu būvniecība vai teritorijas izmantošana, ja tās īstenošanas rezultātā var palielināties rūpnieciskās avārijas iespējamība vai kļūt smagākas šādas avārijas sekas, izņemot gadījumus, ja tie ir vitāli svarīgi esošo objektu darbības nodrošināšanai. 3. Nav atļauta jaunu bīstamo kravu pārvadājumu maršrutu plānošana. 4. Nav pieļaujams plānot un organizēt pasākumus ar lielu plānoto apmeklētību vai intensīvu cilvēku kustību.

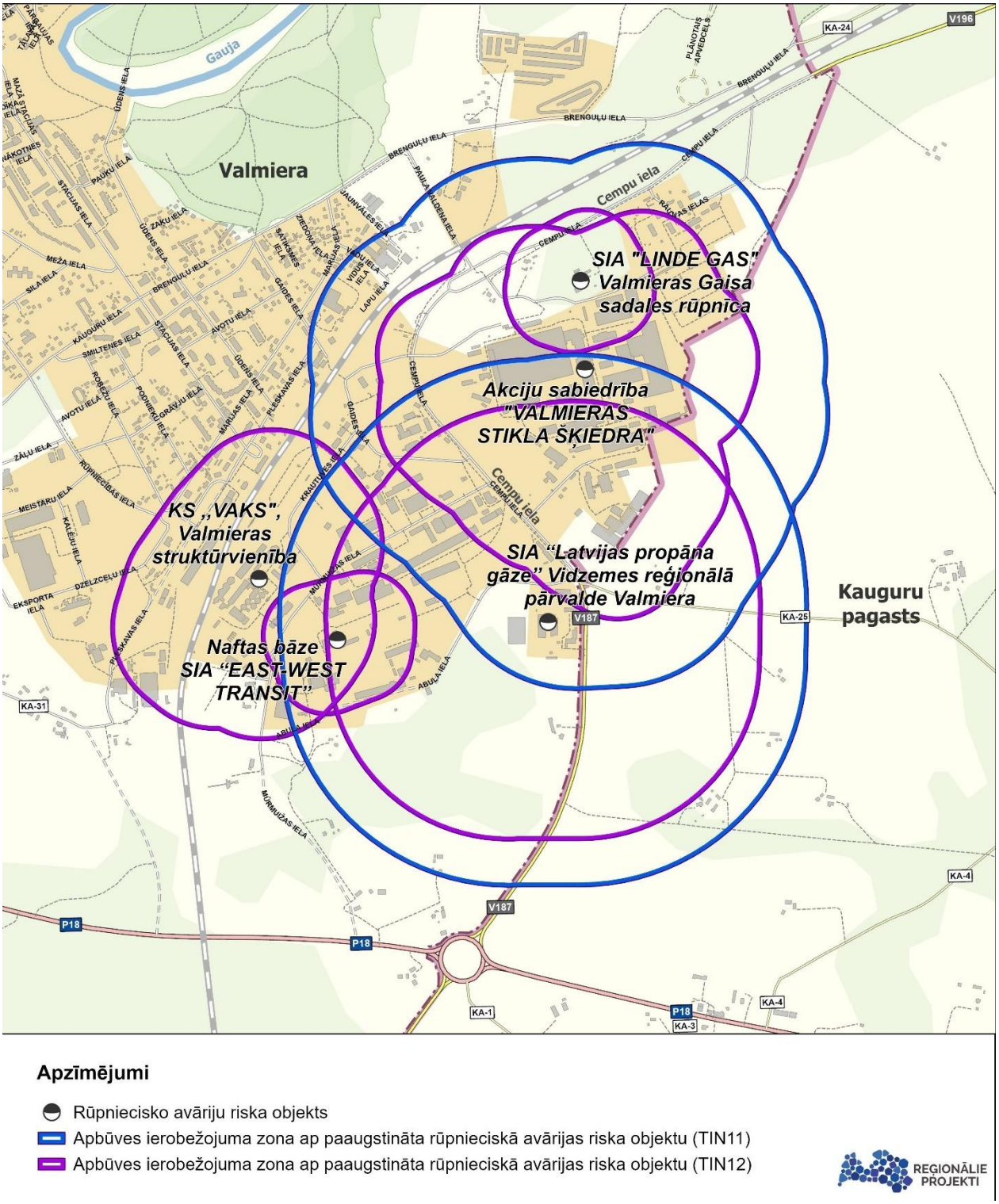

ATTĒLS 19. Esošie rūpniecisko avāriju riska objekti Valmieras novadā

MK noteikumi Nr.131 VIII. apakšnodaļa Prasības drošības attālumu un teritorijas izmantošanas ierobežojumu noteikšanai ap objektiem nosaka, ka jaunu rūpniecisko avāriju riska objektu izvietošanu un esošo un citu objektu attīstību plāno atbilstoši teritorijas attīstības plānošanas normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, izvērtējot to ietekmi ilgtermiņā uz apkārtējo teritoriju un nosakot teritoriju attīstības principus un prasības attiecībā uz

rūpniecisko avāriju novēršanu un to seku samazināšanu cilvēkiem un videi, kā arī nodrošinot sabiedrības līdzdalību. Objektu izvietošanas minimālos drošības attālumus un teritorijas izmantošanas un apbūves ierobežojumus nosaka pašvaldības teritorijas plānojumos, lokālplānojumos vai detālplānojumos atbilstoši teritorijas attīstības plānošanu reglamentējošo normatīvo aktu prasībām un ņemot vērā katra objekta civilās aizsardzības plānu, rūpniecisko avāriju novēršanas programmu vai drošības pārskatu un citu informāciju. Pašvaldības var noteikt vienotus kritērijus (tai skaitā riska līmeni, ja nepieciešams) drošības attālumu noteikšanai.

Savukārt **MK noteikumi Nr.240 nosaka**, ka plānojot potenciālus rūpniecisko avāriju riska objektus, teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā nosaka vai detālplānojumā paredz:

- pasākumus šādu objektu ietekmes mazināšanai uz apkārtējām teritorijām;
- transporta plūsmas organizāciju, lai netiktu ietekmētas dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijas;
- drošības attālumus līdz dzīvojamai un publiskai apbūvei, nosakot tajos teritorijas izmantošanas aprobežojumus.

Bez rūpnieciskās avāriju riska objektiem tiek noteikti arī **paaugstinātās bīstamības objekti**. Paaugstinātas bīstamības objektus klasificē šādi:

1. A kategorijas paaugstinātas bīstamības objekts — objekts, kurš dažādu faktoru ietekmes dēļ var izraisīt valsts mēroga katastrofu vai nodarīt būtisku kaitējumu cilvēku, vides un īpašuma drošībai;
2. B kategorijas paaugstinātas bīstamības objekts — objekts, kurš dažādu faktoru ietekmes dēļ var izraisīt reģionāla mēroga katastrofu vai nodarīt kaitējumu cilvēku, vides un īpašuma drošībai;
3. C kategorijas paaugstinātas bīstamības objekts — objekts, kurš dažādu faktoru ietekmes dēļ var izraisīt vietēja mēroga katastrofu vai nodarīt kaitējumu cilvēku, vides un īpašuma drošībai.

Valmieras novadā saskaņā ar MK 21.01.2021. noteikumu Nr.46 “Paaugstinātas bīstamības objektu saraksts” pielikumu atrodas šādi paaugstinātas bīstamības objekti (skatīt tabulu Nr. 13):

Tabula Nr. 13 Paaugstinātas bīstamības objekti Valmieras novadā

Nr.p.k.	Objekta nosaukums	Objekta adrese	Darbības raksturojums	Bīstamās vielas
A kategorijas objekts				
1.	SIA "Latvijas Propāna gāze" Vidzemes reģionālā pārvalde	Cempu iela 12, Valmiera,	Sašķidrinātās naftas gāzes termināls	Sašķidrinātā naftas gāze
B kategorijas objekti				
1.	SIA "Linde Gas"	Cempu iela 9, Valmiera	Gaisa sadales rūpnīca	Skābeklis, slāpeklis
2.	SIA "East-West Transit"	Mūrmuižas iela 15 un 15A, Valmiera	Naftas produktu bāze	Naftas produkti
3.	AS "VALMIERAS STIKLA ŠĶIEDRA"	Cempu iela 13, Valmiera	Stikla šķiedras ražotne	Sašķidrinātās naftas gāze, skābeklis, ļoti toksiskas bīstamās vielas, sērskābe
C kategorijas objekti				
1.	SIA "Neste Latvija" degvielas uzpildes stacija "Valmiera I"	Rīgas iela 76, Valmiera	DUS	Naftas produkti

2.	SIA "Neste Latvija" degvielas uzpildes stacija "Valmiera II"	Mazā Stacijas iela 14, Valmiera	DUS	Naftas produkti
3.	AS "Viada Baltija" degvielas/gāzes uzpildes stacija "Valmiera 2"	"Brīvnieki", Kauguru pagasts	DUS	Naftas produkti, sašķidrinātās naftas gāze
4.	AS "Viada Baltija" automātiskā degvielas/gāzes uzpildes stacija "Valmiera"	Matīšu šoseja 3, Valmiera	DUS	Naftas produkti, sašķidrinātās naftas gāze
5.	SIA "Circle K Latvia" degvielas uzpildes stacija "Valmiera 1"	Stacijas iela 29, Valmiera	DUS	Naftas produkti
6.	SIA "Circle K Latvia" degvielas uzpildes stacija "Valmiera 2"	Ausekļa iela 26, Valmiera	DUS	Naftas produkti, sašķidrinātās naftas gāze
7.	AS "VIRŠI-A" degvielas uzpildes stacija "Valmiera	Patversmes iela 12, Valmiera	DUS	Naftas produkti

3.15.1. Risinājumi rūpniecisko avāriju risku objektu plānošanai

Ap rūpniecisko avāriju riska objektiem nosaka minimālos drošības attālumus, ņemot vērā drošības pārskatā, rūpniecisko avāriju novēršanas programmā, objekta civilās aizsardzības plānā un citā dokumentācijā sniegto informāciju. Informāciju par rūpniecisko avāriju riska objektiem un to drošības attālumiem iekļauj teritorijas plānojuma, lokālplānojuma vai detālplānojuma paskaidrojuma rakstā, bet apbūves noteikumos nosaka prasības, nosacījumus vai aprobežojumus drošības attālumos iekļauto teritoriju izmantošanai atkarībā no konkrētā objekta specifikas.

Priekšlikums, ievērojot pēctecības principu, Valmieras novada teritorijas plānojumā saglabāt Valmieras pilsētas teritorijas plānojumā (no 2017. gada) noteiktās teritorijas ar īpašiem noteikumiem – Apbūves ierobežojuma zona ap paaugstināta rūpnieciskā avārijas riska objektiem un tajās noteiktajiem izmantošanas noteikumiem.

Grafiskās daļas kartē attēlotas Valmieras novada apbūves ierobežojuma zonas rūpniecisko avāriju riska objektiem, bet prasības un noteikumi to izmantošanai – Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

3.16. AIZSARGJOSLAS

Normatīvajos aktos

Aizsargjoslas**,** saskaņā ar **Aizsargjoslu likuma[81] 1. pantu**, ir noteiktas platības, kuru uzdevums ir aizsargāt dažāda veida (gan dabiskus, gan mākslīgus) objektus no nevēlamas ārējās iedarbības, nodrošināt to ekspluatāciju un drošību vai pasargāt vidi un cilvēku no kāda objekta kaitīgās ietekmes.

Apgrūtinātā teritorija ir teritorija, kurai atbilstoši **Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas likumam** ir noteikti lietošanas tiesību aprobežojumi.

Aizsargjoslu likums nosaka visa veida aizsargjoslas un to funkcijas, saimnieciskās darbības ierobežojumus aizsargjoslās, aizsargjoslu izveidošanas, grozīšanas un likvidēšanas kārtības pamatprincipus.

Aizsargjoslu likuma 33.pants Aizsargjoslu izveidošana, grozīšana un likvidēšana desmitā daļa nosaka, ka vietējā pašvaldība grafiski attēlo Aizsargjoslu likuma 6., 7., 7.[1], 8., 9., 11., 13., 25., 26., 28., 32. un 32.[3] pantā noteikto aizsargjoslu robežas un šo aizsargjoslu robežu datus iesniedz Valsts zemes dienestam (skatīt tabulu Nr. 14).

Tabula Nr. 14 Valmieras novadā noteiktās un attēlotās aizsargjoslas

Aizsargjoslu likuma pants	Aizsargjoslas veids	Valmieras novada TP risinājums
6.pants	Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjosla: - krasta kāpu aizsargjosla - jūras aizsargjosla - ierobežotas saimnieciskās darbības josla	Neattiecas uz Valmieras novada administratīvo teritoriju.
7.pants	Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas	Noteikta un attēlota (Paskaidrojuma raksts Pielikumi 9.pielikums).
7.[1]pants	Aizsargjoslas ap purviem	Nenosaka un neattēlo, jo nav zināma precīza purva teritorijas robeža no kuras attēlot aizsargjoslu.
8.pants	Aizsargjoslas (aizsardzības zonas) ap kultūras pieminekļiem	Noteikta un attēlota (Paskaidrojuma raksts Pielikumi 6.pielikums).
9.pants	Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām	Noteikta un attēlota (Paskaidrojuma raksts Pielikumi 15.pielikums).
11.pants	Mežu aizsargjoslas ap pilsētām	Noteikta ap Valmieru, Sedu un Strenčiem (Paskaidrojuma raksts Pielikumi 16.pielikums).
13.pants	Aizsargjoslas gar ielām, autoceļiem un dzelzceļiem	Noteikta un attēlota (TIAN 1.pielikums).
25.pants	Aizsargjoslas ap kapsētām	Noteikta un attēlota (Paskaidrojuma raksts Pielikumi 13.pielikums).
26.pants	Aizsargjoslas ap dzīvnieku kapsētām	Nav tādu objektu novadā.
28.pants	Aizsargjoslas ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm, ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku	Noteikta un attēlota (Paskaidrojuma raksts Pielikumi 11. un 8.pielikums).

[81] Aizsargjoslu likums. https://likumi.lv/ta/id/42348

	izcelsmes blakusproduktu lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem vai pārstrādes uzņēmumiem un notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm	
32.pants	Aizsargjoslas ap aizsprostiem	Netiek attēlota. Hidroelektrostacijas novadā skatīt Paskaidrojuma raksta nodaļā 3.7.1.
32.^{3}pants	Aizsargjoslas gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus	Noteikta un attēlota.

Visa veida aizsargjosla, kas attiecas uz Valmieras novada administratīvo teritoriju ir attēlotas Grafiskajā daļā.

Aizsargjoslu likuma 14., 16. (izņemot 16.panta otrās daļas 2.^{1} punktu), 17., 19., 20.pantā, 21.panta trešajā un ceturtajā daļā, 22., 23., 30., 32.^{2} un 32.^{4} pantā noteiktās aizsargjoslas robežu grafiski attēlo Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas likumā noteiktajā kārtībā.

Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas likums[82]

7.pants. Apgrūtināto teritoriju datu sniegšana iekļaušanai Informācijas sistēmā

Datu sniedzēji par apgrūtinātajām teritorijām un to robežām sniedz šādus datus:

12) pašvaldības — par:
b) Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslu;
c) virszemes ūdensobjektu aizsargjoslām;
d) tauvas joslām, izņemot tauvas joslas teritorijas zvejas un kuģošanas vajadzībām;
e) aizsargjoslām ap ūdens ņemšanas vietām;
f) mežu aizsargjoslām ap pilsētām;
g) aizsargjoslām ap kapsētām;
h) aizsargjoslām ap dzīvnieku kapsētām;
i) aizsargjoslām ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm, ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem vai pārstrādes uzņēmumiem un ap notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm;
j) aizsargjoslām ap aizsprostiem;
k) aizsargjoslām gar ielām un autoceļiem;
l) aizsargjoslām gar dzelzceļiem, tai skaitā gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus;
m) gājēju celiņiem un transportlīdzekļu stāvvietām, ko pašvaldība noteikusi, lai nodrošinātu piekļuvi publiskajiem ūdeņiem un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām;
n) būvniecības ierobežojumu teritorijām, kas noteiktas teritorijas attīstības plānošanas dokumentos.

MK noteikumi Nr.628 nosaka, ka teritorijas plānojuma grafiskajā daļā atbilstoši mēroga noteiktībai ir jānosaka pašvaldības kompetencē esošās apgrūtinātās teritorijas un jāattēlo apgrūtinātās teritorijas un objektus, kuriem nosaka aizsargjoslas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par apgrūtinātajām teritorijām.

3.16.1. Applūstošās teritorijas

[82] Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas likums. https://likumi.lv/ta/id/187927

Normatīvajos aktos

Aizsargjoslu likuma[83] 1. pants applūstošās teritorijas definē kā ūdensteces ielejas vai ūdenstilpes ieplakas daļu, kura palos vai plūdos pilnīgi vai daļēji applūst un kuras platums ūdensteces vai ūdenstilpes aizsardzības nolūkos tiek noteikts vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā atbilstoši šā likuma 7.panta sestajā daļā noteiktajai metodikai;

Aizsargjoslu likuma (2) nodaļas 7. panta (1) daļa paredz, ka virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas nosaka ūdenstilpēm, ūdenstecēm un mākslīgiem ūdensobjektiem, lai samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz ūdens ekosistēmām, novērstu erozijas procesu attīstību, ierobežotu saimniecisko darbību applūstošajās teritorijās, kā arī saglabātu apvidum raksturīgo ainavu. (2) daļa nosaka minimālos virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu platumus. Uz applūstošajām teritorijām Valmieras novadā attiecināmie minimālie platumi:

- lauku apvidos:
    - ūdenstilpei vai ūdenstecei ar applūstošo teritoriju — ne mazāk kā visas applūstošās teritorijas platumā līdz ūdens līmenim neatkarīgi no iepriekšējos apakšpunktos noteiktā minimālā aizsargjoslas platuma;
- pilsētās un ciemos — teritoriju plānojumos:
    - gar ūdensobjektiem ar applūstošo teritoriju — visā tās platumā vai ne mazāk kā līdz esošai norobežojošai būvei (ceļa uzbērumam, aizsargdambim), ja aiz tās esošā teritorija neapplūst;

Aizsargjoslu likuma 37. panta (1) daļa paredz noteikt aprobežojumus virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās, kas papildina likuma **35. pantā** noteikto. Aprobežojumi iekļauj arī sekojošo punktu - applūstošajās teritorijās aizliegts veikt teritorijas uzbēršanu, būvēt ēkas un būves, arī aizsargdambjus, izņemot:

a. īslaicīgas lietošanas būvju un mazēku būvniecību;
b. esošo būvju atjaunošanu;
c. kultūras pieminekļu restaurāciju;
d. transporta un elektronisko sakaru tīklu būvju būvniecību, ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu, ūdens ņemšanas ietaišu un maģistrālo cauruļvadu būvniecību, enerģijas pārvades un sadales būvju būvniecību;
e. peldvietu, celiņu, laivu un motorizēto ūdens transportlīdzekļu piestātņu būvniecību;
f. jahtu ostu būvniecību, kurās paredzētas ne mazāk kā 25 atpūtas kuģu stāvvietas ūdenī, un to darbības nodrošināšanai nepieciešamo būvju un infrastruktūras objektu būvniecību;
g. valsts meteoroloģisko un hidroloģisko novērojumu staciju un posteņu un citu stacionāru valsts nozīmes monitoringa punktu un posteņu būvniecību;
h. biotopu apsaimniekošanai nepieciešamo īslaicīgas lietošanas būvju un dabas tūrismam nepieciešamo skatu torņu, laipu u.tml. objektu būvniecību;
i. inženieraizsardzības un hidrotehnisko būvju izbūvi esošās apbūves aizsardzībai pret paliem vai plūdiem un stacionārās aizsardzības būves piesārņojuma aizturēšanai un savākšanai;
j. teritorijas uzbēršanu šā punkta "d", "e", "f", "g" un "i" apakšpunktā noteiktās būvniecības īstenošanai.

3.16.2. Esošā situācija

Valmieras novadā **applūstošo teritoriju kopējā platība** sasniedz **32 914 hektārus**, balstoties uz plūdu scenāriju ar **lielu varbūtību (10%)**, kas ir plūdi, kuri atkārtojas vidēji reizi 10 gados. Apdraudētās teritorijas ietver (20.attēls):

- Burtnieku ezers, Salacas upe – noteikta un attēlota, ņemot vērā Life is Salaca projektu;

[83] Aizsargjoslu likums. https://likumi.lv/ta/id/42348

- Rūjas upe Naukšēnu, Rūjienas apvienības teritorijā – noteikta un attēlota, ņemot vērā spēkā esošos teritorijas plānojumus;
- Gaujas upes posmam Valmierā – ņemti vērā LVĢMC aktuālākie dati
- Gaujas upes posms Strenčos – ņemti vērā dati no LVĢMC plūdu riska informācijas sistēmas.

Valmieras pilsēta ir iekļauta nacionālas nozīmes plūdu riska teritoriju (NNPRT) sarakstā.[84]

Saskaņā ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra (LVĢMC) datiem, applūšanas riski skar abus Gaujas krastus Valmieras pilsētas robežās. Galvenie plūdu izraisītāji ir pavasara pali, kas rodas no sniega un ledus kušanas, kā arī intensīvas pavasara lietavas. Šos apstākļus pastiprina klimata pārmaiņas, kuru rezultātā var novērot biežākus un intensīvākus ekstremālu nokrišņu gadījumus. Vienlaikus šie faktori atklāj arī trūkumus lietusūdens kanalizācijas sistēmās, kas daudzviet pilsētā vairs nespēj efektīvi novadīt nokrišņus.

Gaujas palienes applūšana Valmierā tiek novērota, kad ūdens līmenis sasniedz 32,30 m LAS. Šī atzīme pēdējo divdesmit gadu laikā ir pārsniegta vismaz piecas reizes — 2002., 2009., 2010., 2011. un 2013. gadā. Palu maksimums tika reģistrēts 2013. gada 24. aprīlī, kad ūdens līmenis sasniedza 33,95 m LAS.

LVĢMC ir izstrādājis detalizētas plūdu riska kartes Valmieras pilsētai[85], kas attēlo applūstošās teritorijas dažādos plūdu varbūtības scenārijos: liela varbūtība (10%); vidēja varbūtība (1%); maza varbūtība (0.5%). Tika modelēts arī scenārijs par applūstošajiem kultūras mantojuma objektiem Valmierā pavasara plūdos pie katra varbūtības līmeņa. Secināts, ka applūšanas riski pastāv šādiem nozīmīgiem kultūras pieminekļiem:

- Elku saliņa – sena kulta vieta;
- Valmieras pilsdrupas un pilsētas viduslaiku nocietinājumi;
- Valmieras senpilsēta;
- Valmieras viduslaiku pils.

Applūstošajās teritorijās būtiski pieaug vides piesārņojuma riski, īpaši vietās, kur atrodas potenciāli piesārņotas teritorijas, bijušās rūpnieciskās zonas, esošas noliktavas, izgāztuves u.c.. Gaujas upju baseina apgabala plāna projekts 2022.–2027. gadam norāda, ka Valmieras pilsētā applūšanas riska zonā pie plūdu varbūtības 0.5% atrodas viena potenciāli piesārņota vieta jeb izgāztuve, kā arī notekūdeņu attīrīšanas iekārta.

Gaujas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānā un plūdu riska pārvaldības plānā 2022.-2027. gadam Valmieras pilsētai un Valmieras novadam ir izstrādāts konkrēts un detalizēts pasākumu kopums plūdu riska mazināšanai. Pasākumi ir mērķēti uz infrastruktūras stiprināšanu, īpaši Gaujas krastos, kur notiek krasta erozija un koncentrēta apbūve. Ir iekļautas gan preventīvas (kanalizācijas sistēmu paplašināšana), gan tehniskas (sūknētavas, aizsargvaļņi) darbības. Tiek ņemtas vērā arī klimata pārmaiņas un to ietekme uz plūdu dinamiku.

[84] Gaujas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns un plūdu riska pārvaldības plāns 2022. - 2027. gadam
[85] Gaujas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns un plūdu riska pārvaldības plāns 2022.-2027. gadam 6.3.2.3.a pielikums

ATTĒLS 20. Applūstošās teritorijas Valmieras novadā ar 10% applūduma varbūtību

3.16.2. Risinājumi

Grafiskās daļas kartē attēlotas Valmieras novada applūstošās (10% applūduma varbūtība) teritorijas, kā arī apgrūtinātās teritorijas un to aizsargjoslas, bet prasības un noteikumi to izmantošanai – Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

3.17. VALSTS ROBEŽA

Valmieras novada administratīvā teritorija Z daļā robežojas ar Igaunijas Republiku.

Teritorija, kas ir paredzēta robežzīmju, kā arī citu valsts robežas apsardzības objektu ierīkošanai un uzturēšanai, saskaņā ar valsts robežas apsardzību regulējošiem normatīvajiem aktiem un Latvijas Republikas starptautiskajiem līgumiem ir valsts robežas josla. Valsts robežas joslas platumu, skaitot no valsts robežas līnijas, nosaka Latvijas Republikas valsts robežas likuma 13. panta pirmā un trešā daļa. Valsts robežas joslas platums ir noteikts Ministru kabineta 2022. gada 24. maija noteikumu Nr. 310 “Noteikumi par Latvijas Republikas valsts robežas joslu, patrulēšanas joslu, pierobežas joslu un pierobežu, kā arī pierobežas, pierobežas joslas, valsts robežas joslas un patrulēšanas joslas norāžu paraugiem un to uzstādīšanas kārtību” 2.3. apakšpunktā. Valsts robežas joslas īpašuma tiesības nosaka Latvijas Republikas valsts robežas likuma 13. panta devītā daļa.

Projektējot jebkuras būves, kas atradīsies valsts robežas joslā un šķērsos Latvijas Republikas un Igaunijas Republikas valsts robežu, kā arī plānojot veikt darbus, kas skar vai ietekmē valsts robežas joslu, ievēro valsts robežas apsardzību regulējošos normatīvajos aktos un Latvijas Republikas starptautiskajos līgumos noteiktās prasības, tostarp prasības, kas noteiktas ar likumu “Par Latvijas Republikas valdības un Igaunijas Republikas valdības līgumu par Latvijas-Igaunijas valsts robežas uzturēšanu un pilnvaroto robežas pārstāvju darbību” pieņemtajā un apstiprinātajā Latvijas Republikas valdības un Igaunijas Republikas valdības līgumā par Latvijas – Igaunijas valsts robežas uzturēšanu un pilnvaroto robežas pārstāvju darbību.

Pasūtītājs: Valmieras novada pašvaldība
Teritorijas plānojuma izstrādes vadītāja: Lauma Melece
Kontakti: Lāčplēša iela 2, Valmiera, Valmieras novads, LV-4201
tel.: +371 64207120, pasts@valmierasnovads.lv, www.valmierasnovads.lv

Izpildītājs: SIA "Reģionālie projekti"
Teritorijas plānojuma izstrādes komanda:
Aira Veinberga, Anatolijs Boiko, Anete Naruška, Ivo Narbuts, Līna Dimitrijeva, Līva Meļķe – Tropiņa
Kontakti: Rūpniecības iela 32b – 2, Rīga, LV – 1045
tel.: +371 67320809, birojs@rp.lv, www.rp.lv

REĢIONĀLIE PROJEKTI